

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

SÁROSPATAKON, 1931. ÉVI OKTÓBER HÓ 1. NAPJÁN, A FŐISKOLA
400 ÉVES FENNÁLLÁSÁNAK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL
TARTOTT ÜNNEPI KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

MISKOLCON, 1931. ÉVI NOVEMBER HÓ 11. NAP-
JÁN TARTOTT RENDES ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTÉK:

DR. DOMBY LÁSZLÓ

EGYHÁZKERÜLETI VILÁGI FŐJEGYZŐ

ÉS

JANKA KÁROLY

EGYHÁZKERÜLETI LELKÉSZI FŐJEJYZŐ.

168—169. SZÁM.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA: KISFALUDY LÁSZLÓ A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

1931.

1. ÖSSZEKÖTÉS

DR. HARTNER FERENC

Magyarország történelmi és földrajzi nevelésének
szolgálatára
1912. évi kiadás

Magyarország történelmi és földrajzi nevelésének
szolgálatára

EGY SZÖRÖNYVE

Dr. Hartner Ferenc

1912. évi kiadás

Magyarország

Magyarország

Magyarország történelmi és földrajzi nevelésének szolgálatára

A

tiszáninneri ref. Egyházkerület 1931 okt. első napján,
Sárospatakon tartott ünnepi közgyűléséről felvett

JEGYZŐKÖNYV.

Jelen voltak :

Elnökök :

Cziáky Endre

esperes, püspök-helyettes,
lelkészi elnök,

Dókus Ernő

egyházker. főgondnok,
világi elnök.

Egyházmegyei képviselők :

Abauji egyházmegyéből :

Lelkészek :

Cziáky Endre esperes,
Medgyasszay András,
Hörszik Lajos,
Görgey János.

Világiak :

Farkasfalvi Farkas Géza e. m.
gondnok,
Dr. Bárczay Lajos,
Tolnay Gyula,
Szepessy Zoltán.

Alsóborsodi egyházmegyéből :

Farkas István esperes,
Román Ernő,
Gaál Ferenc,
Nádházy Bertalan.

Gróf Haller József e. m. gond-
nok-helyettes,
Zsóry Lajos,
Gróf Haller István.

Alsózempléni egyházmegyéből :

Kiss Ernő esperes,
Éles István,
Batta János,
Janka Péter.

Meczner Béla e. m. gondnok,
Dr. Asztalos Gyula,
Dr. Meczner Tibor,
Dr. Kiss Sándor.

Felsőborsodi egyházmegyéből:

Elek József esperes,
Bartha Gyula,
Lőkös Sándor,
Hubay Mihály.

Bónis Aladár e. m. gondnok-
helyettes,
Bárczay László,
Szathmáry-Király Pál,
Maklár Dezső.

Gömör—Tornai egyházmegyéből:

Juhász László esperes,
Tókos Károly,
Király István,
Doktor Dezső.

Báró Ragályi-Balassa Ferenc e.
m. gondnok,
Dr. Seress István,
Ragályi Ferenc,
Dr. vitéz Gőz Lajos.

Tanácsbírák: Lelkészi részről: Szalóczy Pál, Kovács István, Pósa Péter, Forgács Gyula, Szentmártoni Dániel. Világi részről: Téglássy András, Bernáth Aladár. Tanárképviselők: Dr. Vasady Béla a sárospataki theol. akadémia, Elekes Imre a sárospataki főgimnázium, Péter Pál a miskolci leánygimnázium, Csorba György a miskolci reálgimnázium, Kovács Dezső a sárospataki tanítóképző-intézet képviselőjében. — A sárospataki főisk. gazd. választmány képviselője: Dr. Trócsányi József. Egyházkerületi főjegyzők: Janka Károly fő-, Marton János, Dr. Lengyel István aljegyzők lelkészi részről; Dr. Domby László fő-, Dr. Horváth Zoltán aljegyző világi részről. Mint egyházkerületi pénztárnok: Dr. Kovács Kálmán. Tanító-képviselő: Tóth István.

Az egyházkerületi közgyűlésen, mint vendégek, jelen voltak:

Dr. Baltazár Dezső tiszántuli ref. püspök, az egyetemes Konvent lelkészi elnöke. Dr. Ravasz László dunamelléki ref. püspök. Dr. Antal Géza dunántuli ref. püspök. Czinke István ny. cseh-szlovákiai ref. püspök. Péter Mihály cseh-szlovákiai ref. püspök. Dr. Balogh Jenő dunántuli egyh.-ker. főgondnok. Gróf Teleky József dunamelléki egyh.-ker. főgondnok. Gróf Dégenfeld Pál tiszántuli egyh.-ker. főgondnok.

- Almásy Pál, Erdőbénye.
 Antal János, Putnok.
 Bálint József h. tanár, Spatak.
 Dr. Asztalos Kálmán Erdőbénye
 Benkő Béla tanár, Sárospatak.
 Balogh Lajos, Sátoraljaujhely.
 Boda Béla tanár, Sárospatak.
 Benke Kálmán, Ond.
 Bódy Dénes tanár, Sárospatak.
 Berecz József, Sajókeresztur.
 Bernáth István, Viss.
 Bocsor Géza, Tiszakarád.
 Bodnár László.
 Bodnár Zoltán.
 Botos Ferenc.
 Csehi Dániel altiszt, Spatak.
 Csontos József ny. tanár Spatak
 Csabay István, Kiskinizs.
 Czinyéry Barna, Miskolc.
 Dávid Zoltán tanár, Spatak.
 Danyi József, Erdőbénye.
 Darvas Béla, Onga.
 Dancs Lajos, Nagyrozvággy.
 Doktor Dezsőné, Zubogy.
 Dr. Enyedy Andor, neje, fia,
 Miskolc.
 Emődy László, Sátoraljaujhely.
 Erdélyi László h. tanár. Spatak.
 Eötvös Ferenc, Ládháza.
 Eperjesy Ferenc, Saujhely.
 Farkas Elek, Gönc.
 Frenczel Béla, Göncruszka.
 Felméry Albert, Aszaló.
 Ferenczy Dániel, neje, fia,
 Tiszatarján.
 Főző László, Vajdácška.
 Forgács Gyula, Sárospatak.
 Faragó György, Tiszakarád.
 Fekete Károly, Sátoraljaujhely.
 Filip Sándor, Ujcsanáros.
 Fodor György, Perkupa.
 Fodor Géza, Jósmafő.
 Gööz Ferenc.
 Gööz Pál.
 Dr. Gulyás József tanár, Spatak.
 vitéz Gööz Lajos, Putnok.
 Győry Kálmán, Erdőhorváti.
 Halász Dénes tanár, Spatak.
 Halász Károly, Sátoraljaujhely.
 Hallgató Sándor tanár, Spatak.
 Harsányi János.
 Hanvay László és neje.
 Hegedüs László Hernádkak.
 Dr. Hegyi Lajos, Putnok.
 Hönsch Lajos, Nyiri.
 Hubay Győző.
 Halász János altiszt, Spatak.
 Horváth István, Szerencs.
 Horváth János, Tokaj.
 Dr. Horváth Zoltán e.-m. fő-
 jegyző, Miskolc.
 Illyés Bertalan, Miskolc.
 Dr. Isépy Tihamér, Saujhely.
 Dr. Jakob Károly tanár, Spatak.
 Joó Miklós.
 Kazinczy Gábor ny. kir. kúrai
 biró.
 Kiss József. Hejce.
 Dr. Kiss Lajos, Torniosnémeti.
 Keresztény István, Füzér-
 radvány.
 Kovács István, Onga.
 Kónya József, Kovácsvágás.
 Kukoró Ferenc, Nagykinizs.
 Kiss József, Felsődobsa.
 Kádár József, Telkibánya.
 Kovács Bertalan, Vily.
 Kiss Pál, Pusztafalu.
 Dr. H. Kiss Géza, Böcs.
 Komjáthy József, Diósgyőr.

Kenyeresy Károlyné, leánya,
Gelej.

Kérészy István, Tiszanána.

Kovács László, Makkoshotyka.

Kun Zoltán, Gesztely.

Kőrösy György, Ujcsanáros.

Kiss Pál, Prügy.

Karászy Dezső, Tiszaladány.

Köröskényi Tamás, Saujhely.

Kató János, Láca.

Dr. Komjáthy Aladár, Ózd.

Kovács Béla.

Kutass Imre.

László Ferenc, Saujhely.

Dr. Lengyel István, Szikszó.

Dr. Lehóczky Sándor, Saujhely.

Lenkey Gyula, Bánhorvát.

Lipták István, Alsószuha.

kövecsesi Lukács Béla, Ónod.

Maklár Papp Miklós ny. tanár
Sárospatak.

Makkay Kálmán, Alsóvadász.

Mauritz Árpád és fia Bükk-
aranyos.

Molnár Gyula, Bükkzsérc.

Molnár László, Alsóberecki.

Dr. Máthé István, Szerencs.

Dr. Mizsák József, Saujhely.

Magyar Miklós, Taktaszada.

ifj. Máthé Gyula, Karcsa.

Mánik Lajos, Sajószentpéter.

Nagy Sándor Béla, Vámosujfalu

Novák Sándor tanár, Spatak.

Gesztelyi Nagy Béla, Pacin.

Nagy Bertalan, Cigánd.

Nagy István, Sátoraljaujhely.

Nemcsik Endre, Zemplénagárd.
vitéz Nyitray Kálmán Hernád-
németi.

Dr. Nyomárkay Ödön, Saujhely.

márkosfalvi Orbán István h.
tanár.

Oláh István, Perkupa.

Osváth Endre, Bodrogsadány.

Osváth Zoltán.

Pásztor István Rásony.

Dr. Pápay István és neje, Ónod.

Pataky Sándor, Kenézlő.

Petreczky Jenő, Sátoraljaujhely

Pósa Péter, neje, két gyermeke
Cserépfalu.

Princz Ferenc altiszt, Spatak.

vitéz Puskás Lajos Nagyrovány

Rácz Endre, Ond.

Radácsy György, Szerencs.

Regéczy Lajos, Alsódobsza.

Ruszkay Gyula.

Sárközy Lajos, Korlát.

Seress József, Putnok.

Seress Zoltán, Kövecses.

Simon Ernő, Szőlősdárdó.

Soltész Kálmán.

Szabó Ernő tanár, Sárospatak.

Dr. Szabó Sándor, Szerencs.

Szabó Károly tanár, Spatak.

Szabó Lajos.

Szathmáry Lajos h. tanár,

Sárospatak.

Szalóczy Pál, Mezőcsát.

Szilágyi Benő tanár, Spatak.

Szepessy László, Korlát.

Szepessy Gyula.

Szentimrey Pál, Szikszó.

Szigethy Ferenc, S.-szentpéter.

Szilva István, Fügöd.

Szilva István, Báj.

Szilva Jenő, Hernádbúd.

Tárczy Árpád tanár, Spatak.

Takács Béla, Sajóhidvég.

Tamaska István, Selyeb.

- Tóth Jenő, Felsőregmec.
 Tóth Sándor és neje, Hejőbába.
 Tóth Kálmán, Tiszakarád.
 Tóth Elek dr. Sátoraljaújhely.
 Tóth András altiszt, Spatak,
 Tóth János.
 Tóth Kálmán, Komjáti.
 Tussay János.
 Tudja Géza.
 Ujj Lajos, Felsőkázmárk.
 Urbán Barnabás tanár, Spatak.
 Vargha János, Nagyrozvágy.
 Verebélyi Barna, Olaszliszka,
 Verebélyi Dezső, Semjén.
 Vittkay Bertalan, Bodroghalom.
 Zeley László.
 Almássy Bertalan, Felsőnyárad.
 Dr. Asztalos Ferenc Erdőbénye.
 Bakó István, Tuzsér.
 Bakó Péter, Szamosujlak.
 Bakos János, Ramocsaháza.
 Balogh Sándor, Minaj.
 Bartha László, Tiszalök.
 Dr. Bartha László, Tiszalök.
 Batta Sándor, Bodrodkeresztúr.
 Bodnár István, Szekszárd.
 Dr. Benedek Zsolt, Budapest.
 Bikky Ferenc, Szöllös.
 Beveridge Vilmos, Budapest.
 Dr. Borbély Sándor, Kisvárd.
 Bóna Lajos, Budapest.
 Borsos Károly, Debrecen.
 Dr. Buza László, Szeged.
 Calder János, Budapest.
 Clavier Henrik, Montpellier.
 (Franciaország.)
 Csályi Pál, Szepsi.
 Cseh József, Miskolc.
 Diczházy István, Nagyida.
 Dr. Erdőhegyi Ferenc, Nyirbátor.
 Dr. Erdős Károly, Debrecen.
 Farkas Sándor, Mátyásföld.
 Fekete Imre, Mezőkeresztes.
 Ferenczy Dániel, Tiszatarján.
 Ferencz Lajos, Poroszló.
 Dr. Finkey Ferenc, Budapest.
 Gaál Ferenc, Poroszló.
 Dr. Csikesz Sándor, Debrecen.
 Gaál István, Kassa.
 Gacsályi József, Barabás.
 Gecse Endre, Gálocs.
 Göde Lajos, Nagykőrös.
 Görgey János, Zsujta.
 Hagymássy Ferenc, Papp.
 Hodossy Lajos, Kercza.
 Ilosvay Ferenc, Miskolc.
 Janka Péter, Nagyrozvágy.
 Karay Sándor, Debrecen.
 Kájel Mihály, Szürte.
 Keresztúry József, Nagygyéres.
 Király István, Ragály.
 Dr. Kiss László, Gyula.
 Kiss Zsigmond, Abony.
 Kocsis József, Sonkád.
 Dr. Kovács István, Mátészalka.
 Kovács István, Onga.
 Dr. Kolozsváry Bálint, Bpest.
 Dr. Kőröss Endre, Pápa.
 Dr. barabási Kun József, Hejő-
 csaba.
 Sz. Lukács Pál, Budapest.
 Dr. Maklár Károly, Kunhegyes.
 Dr. Madarassy László, Bpest.
 Medgyasszay Vince, Lepsény.
 Dr. Mezey Sándor, Mezőtúr.
 Mikecz István, Kemece.
 Nagy Sándor, Diósgyőr.
 Németh Endre, Zemplénagárd.
 Nagy Endre, Marosvásárhely.
 Németh Gábor, Budapest.

Nyitrai Károly, Hernádnémeti.
 Dr. Papp Károly, Debrecen.
 Papp István, Legenye.
 Dr. Bilkey Papp István, Bpest.
 Pándy Bertalan, Bööd.
 Pataky Sándor, Kenézlő.
 Pálóczi Horváth István, Örkény.
 Dr. Pongrácz József, Pápa.
 Rimaszombathy Géza, Rimaszombat.
 Sallay István, Budapest.
 Séra János, Hardicsa.
 Simon Pál, Halmaj.
 Dr. Sőreghy János, Debrecen.
 Herczeg Sulkovsky Viktorné, Gyöng.
 Szabó Andor, Taktakenéz.
 Szabó István, Miskolc.
 Szabó Sándor, Zsujta.
 Szabó László, Franklin Amerika.

Dr. Szepessy Károly, Mátészalka.
 Szentimrey Pál, Felsővadász.
 Szentmártony Dániel, Borsod.
 Dr. Szentpéteri Kun Béla, Debrecen.
 Szóke Sámuel, Gyöngyös.
 Tatár Balázs, Sarkad.
 Tomory Dezső, Szabolcs.
 Tomory Pál, Paszab.
 Tornaallyay Zoltán, Tornaalja.
 Tomcsányi Vilmos Pál, Vásárosnamény.
 gróf. Vay Arthur, Felsővadász.
 báró Vay László.
 báró Vay Miklós.
 Veress Károly, Nyirtura.
 Zámbo Aurél, Budapest.
 Zsóry Lajos, Mezőkövesd.

119. Cziáky Endre esperes, püspökhelyettes, a következő imát mondotta :

Örökkévaló Isten, mindenható Atyánk !

Téged keres lelkünk gondolata az emlékezés ez ünnepi órájában, midőn az idők nagy tükrében, évszázadok eseményei és történeti alakjai jelennek meg lelki szemeink előtt. Gyöngeségünk és mulandóságunk érzetében, hitünk karjaival fogódzunk hozzád Jó Atyánk, mert érezzük, hogy a mi emberi életünk a bölcső és koporsó közé zárva, bizonytalan, mint a tűnő árnyék ; a Te nagyságodnak pedig nincsen mértéke, jóságodnak nincsen határa és a szereteted átöleli a múltat, jelent, jövőt, az égi és földi világokat, mert mindezek felett gondviselő Lelked örökös és virraszt.

Aggódásoktól megkínzott gyermekei vagyunk mi Jó Atyánk, ennek a kegyetlen és igazságtalan kornak, melynek ködös sötétségéből emeljük szívünket Tehoz-

zád azzal a kéréssel: évszázadok küzdelmei között Te védted és vezetted Atyánk evangéliumi népedet, óh ne hagyj magunkra most, inségünk idején, midőn búbánatunkban könnyörületességednél keresünk elevenítő és vigasztaló erőt.

Uram, Jóságos Istenünk! Ünnepre gyült össze egyházkerületünk a mi kedves „Alma Materünk“ meleg szíve mellé, hogy négyszáz esztendő életének, — mely alatt e jó Édesanya Istent, hazát kötelességet szerető nyolc embernemzedéket nevelt, — innenső határpontján, lerakjuk Előtted lelkivilágunk értékeit. Hálát adunk Atyánk a gondviselésért, mellyel e Főiskolát és vele együtt, megszervezése óta, egyházkerületünket és evangéliumi gyülekezeteit átölelted; ügyeik vezetésére választottál és küldtél időnként buzgó férfiakat; leszállítottad reájuk lelki kegyelmedet; meggazdagítottad őket azzal az áldással és erkölcsi erővel, melynél fogva a vészek és viharok között az üldöztetés és bujdosás keserves napjaiban is táplálták az evangéliumi buzgóság tüzét és nehéz küzdelmek után elvégezték a vallás- és lelkiismereti szabadság biztosításának századokra és nemzetünk életére is kiható nagy munkáját. Hálát adunk Atyánk a lelki kincsekért is, melyeket a tanárok, tanítványok és általuk Tiszáninneri Egyházkerületünk gyülekezetei között, az evangéliumi igazságok nagy értékeiben kiosztottál és úgy vezetted itt a szívek folyását, az élet eseményeit, hogy ezek a kincsek négyszáz év múltán is épségben megvannak és midőn ez ünnepi napon, az ősi emlékek angyalszárnyai érintik itt a lelkeket, a vallásos buzgóság erejével szállhat el ajkunkról a mártirok emez éneke: „Isten Szava megáll mindenha, Nem dönti meg senki hatalma, Az Ige és a Szent Lélek bennünk, Nekünk mindig erős védelmünk. Gyermekek, nőt, testi életet, hírt és jólétet, elvihet, benyelhet e föld gonoszsága: De megmarad az Isten Országá.“

Vedd kedvesen Atyánk az elmerült négyszáz esztendő határpontján egyházkerületünk háláját és add reánk áldásodat. Áldd meg az apákat és anyákat reményeik teljesedésével, a tanárokat és tanítványokat erővel, egészséggel, a végzett munka gazdag gyümöl-

cseivel, a nagyokat és kicsinyeket, a gazdagokat és szegényeket az ősök buzgóságával, hogy a nehéz idők gondja és kísértése ne tudja megtörni hitüket, megingatni türelmüket, megoltani lelkesedésüket és megölni bizalmukat, sőt minden szenvedés, verejtékcsepp, amelyeket Anyaszentegyházunk és magyar hazánk fennmaradásának és épsége visszaállításának nehéz küzdelmeiben viselnek és hullatnak, hajtsa Hozzád a csüggedni kezdő lelkeket; a világtörténelmi idők nagy órája pedig, minden ütésével azt a hitet váltsa ki az emberi lelkekből, hogy nagy árvaságunkban is Uram, Atyánk maradsz; nem hagyod el a magyar népedet és megtartod itt újabb századokra evangéliumi örökségedet. E végből áldj meg Atyánk minket és az utánunk következő, a nyomainkba lépő nemzedékeket, gondviselésed megsegítő erejével, Szent Fiad, a Jézus Krisztus nevében kérünk.

Ámen.

120. Dókus Ernő egyh.-ker. főgondnok, a következőket mondotta:

„Ünnepre gyültünk egybe, szemünkben a hála, az öröm, a remény könnyeivel, de e könnyek közé a fájdalomnak egy cseppje vegyül, mert nincs közöttünk az, aki ennek az ünnepnek is egyik fő tényezője, dicsekedése, lelke lenne, hiányzik soraink éléről a vezér, a mi atyánk, főpásztorunk, püspökünk, aki bizonyára e pillanatban is égre emelt tekintettel, imára kulcsolt kezekkel esedezik a minden kegyelem Atyja előtt, hogy áldja meg ezt a főiskolát minden áldásával, engedje, hogy az úgy teljesíthesse a reá bízottakat, mint teljesítette 400 éven keresztül és virágozzék, gyarapodjék, éljen, mind az idők végeig.

Legyen tehát ez ünnepélyes órában, első gondolatunk az övé, és emelkedjék buzgó imánk a Mindenhatóhoz, kérve, hogy áldja, oltalmazza életét, adja vissza mielőbb nekünk olyan drága egészségét, hogy legyen még hosszú ideig a mi Atyánk, vezetőnk, őrző pásztorunk!

Főtiszteletű egy.-ker. közgyűlés! Mély fájdalommal tudatom, hogy főtiszteletű Püspökünk a megjelenésben akadályozva lévén, az ő megbízásából és egyházi törvényeinknek megfelelőleg felkérem egyházkerületünknek hivatali szolgálatra legidősebb esperesét, főtiszteletű Cziáky Endre esperes, püspökhelyettes urat, az egyh.-ker. lelkészi elnöki székének elfoglalására.

Elnöktársammal együtt, mély tisztelettel, meleg szeretettel üdvözlöm egyházkerületünk megjelent alkotó tagjait s az érdeklődőket és a mai napra kitűzött ünnepi közgyűlésünket megnyitom. Miután pedig a jegyzői kar számbavétele és jelentése szerint az egyh.-ker. közgyűlés alkotó tagjai csaknem teljes számban megjelentek, egyházkerületi közgyűlésünk határozatképességét megállapítom. Egyszersmind felkérem azokat, akiknek neve, a jegyzékből netalán hiányoznék, ezt pótolni méltóztassanak, hogy nevök a mai ülésről felveendő jegyzőkönyvben, megörökíthető legyen.

A jegyzői teendők ellátására és a mai ülésről felveendő jegyzőkönyv megszerkesztésére, Domby László egyh.-ker. főjegyző urat kérem fel.

121. Dókus Ernő főgondnok, a következő ünnepi beszédet mondotta:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A reformációnak sok csodálatos hatása volt az emberiség életére és nincsen olyan művelt része a világnak, amelyik ne tapasztalta volna ezeket az állandó, egyetemes és azonos hatásokat, De azt is meg lehet állapítani, hogy történelmi adottság és nemzeti jellem szerint minden nép életében a reformációnak valamelyik áldása különösképen szemlélhetővé válik és rendkívüli méreteket ölt. Ez alapon azt mondhatjuk, hogy a reformáció Magyarországon kíváltképpen a szellemi műveltség elterjesztése terén végzett mérhetetlenül nagy munkát. Ugy tételezhetem ezt az állításo-mat, hogy Magyarországon a reformáció iskolaszervező és tanító-reformáció volt.

Kibeszélhetetlen hatása volt a nemzeti művelődésre annak, hogy minden gyülekezet megalkotta a maga elemi iskoláját, amelyben olyan emberek tanítottak, akik végezték a középiskolákat, azután bölcsészetet, jogot és teológiát tanultak s igen sokszor, külföldi út előtt vagy után állottak. Természetes dolog, hogy ez a nagyszerűen megalapozott, egyetemessé vált, valóban népnek nevezhető közoktatás, annyi szomjas, fiatal lelket termelt ki, hogy minden nagyobb helyen létesült a középfokú tanítás munkáját végző, ugynevezett partikuláris iskola. Ezek közül voltak kiváltságosak, amelyek nagyon hamar főiskolai rangra emelkedtek és századokon keresztül ezt a rangfokozatot megtartották. Anál a körülménynél fogva, hogy a tudománynak a nyelve latin volt, a mi főiskoláink is az európai műveltség egyenjogú tüzhelyeivé lettek és az akkor felekezet szerint szerveződött tudományos internacionálnak magyarországi gócpontjaivá fejlődtek. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy magyar szerzők munkái nagy számmal jelennek meg külföldi egyetemi városokban, híres professzorok elfogadják a magyar főiskolákba való meghívást, személyes érintkezés folyik a magyar és a külföldi professzorok között s minden valamirevaló református lelkipásztor úgy végzi többé-kevésbé eldugott őrhelyén a maga szolgálatát, mint akit személyes emlékek, tapasztalatok, esetleg élő összeköttetések fűznek a kor legnagyobb külföldi hit-tudósaihoz és szellemóriásaihoz. Vannak falusi lelkipásztorok, akiket idehaza bogaraikról ismernek, odakünn világhíres akadémiák tagjaikká választják és nevüket arannyal és babérral koszorúzzák a tudomány nemzetközi mérkőzésein.

Ezek közül a főiskolák közül a mai nap ünnepe az én hosszú egyházi szolgálatom sok gondja, minden kedves emléke ehhez az ősi Alma Materhez, a sárospataki főiskolához vezetnek, amelyik most ünnepli fennállásának négyszázéves évfordulóját. Ha a magyar protestantizmustól valaha mindent el akarnak vitatni, ha a magyar protestantizmusra valaha, mint bűnbakra, századok tévedéseit és mások hibáit méltatlanul rá

akarják kenni, a sárospataki főiskola és a hozzá hasonló főiskolák a debreceni, a pápai és a gyulafehérvári Alma Materek mindig elégséges bizonyíték lesznek felbecsülhetetlen kultúrhivatásunk és kultúrteljesítményünk mellett. A magyar protestantizmusnak egyik elnémíthatatlan apológiája és soha eléggé meg nem becsülhető érdemeinek döntő bizonyítéka ez az intézet.

Négyszáz év távolából, ennek a főiskolának a története nagy tanulságokat jelent ki nekünk.

Először azt, hogy ezen a vidéken lakó embereknek legnagyobb ügye, legnagyobb vállalkozása ez a főiskola volt. — Perényi Péter és fia: Gábor az ország legelső urai voltak, akiknek kezük, történelmet csinált, mégis legnagyobb ügyük, legfőbb szenvedélyük a pataki iskola volt. Perényi Péter fallal vette körül Patak városát és e romlandó fal kapuján, a kőcímer alá ezt a vallomást vésette: „Felix civitas, in qua verbum Dei praedicatur et observatur illud.“ A Perényiek hatalma, urasága aranygyűrű volt, amelyik egy drágakőt foglalt be, a pataki iskolát s ez iskolában a tiszta tudományt. Akárhogy cserélt gazdát a pataki vár, minden evangéliumi hitű patrónus tudta, hogy mivel tartozik ez iskolának, de legjobban a Rákócziak tudták, akiknek birtokába Lorántffy ágon szállott a pataki uradalom és drága terhe: a főiskola. Lorántffy Zsuzsánna és kisebbik fia Zsigmond, éppúgy, mint fejedelmi férje és fejedelmi fia a két Rákóczy György, kulturpolitikájuk szívéül a pataki iskolát ismerték, táplálták és fejlesztették.

Ezekről a régi urakról sok olyat lehet mondani, amit talán gáncsnak vehet a mai világ. Sok közülük igazán reálpolitikus volt a szó nem mai, hanem akkori értelmében, de az a tény, hogy saját erejükből ekkora hűséggel tudtak dolgozni és áldozatot hozni ez iskoláért, többet mondok, hogy egy iskolát így szerettek, így ápoltak, olyan bizonyítvány mellettük, amelynek írása akkor is világítani fog, amikor politikai remekléseik és haditetteik emléke rég veszendőbe ment.

Mikor a nagy patrónusok korszaka lejárt és ugyanaz a hatalom, amely eddig védte, most támadta és üldözte az iskolát, midőn Báthory Zsófia lelkén át a Rákócziak

katholikussá váltak s idegen szerzetek vad dühe a pataki iskolát földönfutóvá tette, a felvidéki köznemesség vette gondjába, ismerte fel benne a maga iskoláját, élethez való jogcímének drága symbólumát és lett a pataki iskolának fautora. Fel van jegyezve, hogy az 1668. évben, hatvan nemes úr, főrendű nemzetség vett részt a pataki diákok promocionális vizsgáján. Az egész Perényi és később Perényi—Lorántffy és Rákóczi vagyionból minden elveszett, lassan átszállott a koronára s a korona kegyéből idegen emberek jutalmazására osztatott szét, de a pataki főiskola megmaradt, mert azt magáévá tette a felvidéki magyarság és legnagyobb kultúr-intézményeképen védte és fejlesztette. Néha szinte kétezer diák rajzik falai között, háromszáz tógátus él a főiskola kosztján, több mint száz nemes úrfi talál itt otthont, aki politikai, diplomáciai és katonai pályájához szerzi meg a szükséges műveltséget. Volt ereje ennek a magyarságnak azt a tényt, hogy a sárospataki iskola nemzeti ügy, elismertetni ott, ahol az a legnehezebben ment: Rudolf és Károly császárokkal és katolikus többségű országgyűlésekkel. Ezek ismerik el és biztosítják a sárospataki iskola ősi jogait.

Harmadik védelmi tényezőül az idők folyamán a pataki iskola mellé odaállott a tiszáninneri egyházkerület. Az iskolának már százados dicsőséges története volt, amikor még a felsőmagyarországi négy egyházmegye tiszáninneri superintendenciává nem szervezkedett. De mikor szervezkedett, benne olyan védelmet talált az iskola, mint aminőt a gyöngyszem talál a kagylóban. Ez az egyházkerület érezte és büszkén hirdette, hogy legdrágább kincse, kezére bízott hitbizománya a pataki főiskola és képes volt mindent hátrahatenni, amikor ennek a javáról volt szó. A pataki főiskolának ez a nagy lelki patrónusa, a tiszáninneri egyházkerület tette a főiskola ügyét, a magyar református nép, a felsővidéki gyülekezetek szívügyévé. Így teszi meg a pataki főiskola fennhatósága azt az utat, mely a nagy patrónustól a nemesi társadalmon át a gyülekezeti tagok demokratikus lelki közösségéig vezet.

A változások során kialakult a sárospataki főisko-

lának sajátos lelki habitusa. A protestáns szellemi áramlatok közül mindig a modernebb, az újabb iránt birt érzéssel, a Debrecen tiszteletreméltó konzervatívizmusaival szemben, a pataki iskolán keresztül szívárogtak be a magyar protestantizmusba új, sokszor változó és rövid lejárátú, de mindig termékenyítő eszmék és irányzatok. Tolnai Dali János itt hozta be a pietizmus és a szabad egyház kettős gondolatát, Medgyessy Pál innen kelt harcra Geleji Katona István roppant hatalmával és tudományával és hirdette a gyakorlati keresztényiség nagy gondolatait. A racionalizmusnak kiváló képviselői innen hirdetik tudományukat s nem jelentéktelen körülmény, hogy a XIX. századnak két legnagyobb fermentációjú egyénisége: Kazinczy Ferenc és Kossuth Lajos innen indult ki egy olyan hivatás teljesítésére, amely a kovászéhoz hasonló.

Közben sok nagy változás történt. Az új, nemzeti etatizmussal kialakult a modern állami iskola rendszer. Az egyetemi oktatás megszervezése, a kicsiny országban négy egyetem felállítása feleslegessé tette a jogi fakultást épügy, mint ahogy már megelőzőleg lassanként feleslegessé vált a bölcsészeti fakultás megszervezésére való törekvés. Az állam természetesen mindig több-több kultúrfeladatot vesz magára és veszi le ezeket az egyházak vállairól.

És itt jelentkezik a sárospataki iskola életében a negyedik patrónus, az állam. Bizonyára nemcsak abból a megfontolásból, hogy tartozik segíteni egy ekkora multú iskolát, amely négyszáz esztendőn keresztül, a maga erejéből felbecsülhetetlen állami feladatokat végzett akkor, amidőn az állam nem sorolta feladatai közé a közoktatás szervezését és fejlesztését. Nemcsak kegyelet, nemcsak recompensatio a multért az, hogy az állam látja és értékeli a sárospataki iskola jelentőségét, mert ha csak ez volna, minden szegénységünk mellett is gazdagabbaknak érezzük magunkat, hogyses ilyen halotti koszorúkkal ékesítsük fel a magyar protestantizmus hősi homlokát. A támogatásnak egyetlenegy etikailag és kultúrpolitikailag helyes alapgondolata lehet, az t. i. hogy ezek a nagy protestáns iskolák és

közöttük a sárospataki főiskola a magyar művelődésnek épületébe olyan hatalmas falakat emelt, nemzeti művelődésünket a maga történeti fejlődésében olyan lényegesen és olyan színesen meghatározta, hogy az állam maga kötelességének ismeri a történeti folytonosság érdekében ezt a szellemet, ezt a hagyományt, ezt a szint, továbbra is fenntartani és fejleszteni. E helyről kiáltom el: Ha kihalt volna a protestantizmus Magyarországon, a nemzet érdekében egy bölcs kultúrpolitikai vezérnek most kellene azt újra betelepítenie épen úgy, mintha kipusztúlna a Hegyaljáról minden szülő, egy bölcs agrárpolitikusként sürgősen újra kellene telepítenie azt, mert a magyar élet belső gazdagságához a tokaji bor lényegesen hozzátartozik. Nos, ami a tokaji bor a magyar gazdasági erők rendszerében, az a magyar művelődés rendszerében a protestáns főiskolák történelmileg kialakult szelleme. De a protestantizmus nem halt ki, sőt nagy próbák között újra éledez. Meg vagyunk róla győződve, hogy nem lehet építőbb és nemzetibb kultúrpolitikát végezni, mint a magyar protestáns főiskolák támogatásával és fejlesztésével. Így könyveljük el és így tekintjük a pataki főiskola két új tagozatát: az angol internátust és a tanítóképző-intézetet.

Különösképen szükségesnek és aktuálisnak tartom ezt a gondolatot, most. A trianoni béke következtében Sárospatak határvárossá vált. Kisugárzási területét levágták és egy-két vidéki városra szorították. Ugyanakkor az országban más lett a felekezeti arányszám s az 50%-ról 63%-ra emelkedett többségi felekezet még akaratlanul is, hát még akarva, az állami közoktatás intézeteit a maga szellemével futtatja be. Ha tehát ez a nemzet akarja azt, hogy az a szellemi kontinuum, amely a Rákócziakat, Kazinczyt, Kossuthot ihlette, továbbra is megmaradjon és ennek a népnek a lelkét gazdagítsa, minden becsületes magyar kultúrpolitikusként kötelessége lesz a sárospataki főiskola intézményeit, történelmi jellemét, szellemiségének folytonosságát fenntartani és fejleszteni.

A négyszázéves évfordulón nagy nemzeti igazság-

ként megállapíthatunk két dolgot. Először azt, hogy az iskolát az tartotta fenn, hogy a magyar nemzet főképen ennek a vidéknek minden egyes komoly fia, fejedelemtől le az utolsó harangozóig, a sárospataki iskolát személyes ügyének tartotta és érette örömmel dolgozott és áldozott. A másik igazság pedig az, hogy a magyar művelődés épsége és egészsége akkor óvható meg, javai egy új korszakba csak úgy menthetők át, ha a magyar nemzet, állam és társadalom ennek és az ehhez hasonló főiskoláknak szellemiségét megbecsüli, megőrzi és fejleszti.

De hiábavaló volna minden fáradozás, ha a pataki főiskola tanárai nem állnának a jövőben is, mint a multban állottak, hivatásuk magaslatán és a pataki diákok nem tudnák, hogy nekik kétszer többet kell dolgozniuk és kétszer többet kell szeretniük az iskolát, mint más diákoknak. Egy iskolának mégis csak két legnagyobb patrónusa: a tanító és a tanítvány. Volt idő, amidőn a pataki iskola kiöntetett a szent falak közül, mint a nárdus a széttört szelencéből: tanítók és tanítványok útra keltek és bujdosóba mentek. De ahol tanítottak és tanultak, ahol az Alma Mater szelleme sugárzott, számkivetésben és üldöztetésben ott volt és ott élt a pataki főiskola. Az iskola lényege nem a falakban, nem a taneszközökben, hanem az iskola szellemében, meg a tanítók meg tanítványok munkájában áll. A Platon akadémiaja csak egy berek volt s mégis ennél magasabb iskolát nem látott a világ. A sárospataki iskola szellemét meghatározta a Perényi Péter jeligéje, melyet a pataki vár kapujára vésetett s amelyet az ötödik évszázad elején megfelelő alkalmazással felírunk szívünkbe éppúgy, mint az iskola homlokzatára: „Isten ígéjének megismerésére és megtartására Tanító Iskola,“

Ezeket kívántam ezen ünnepélyes alkalommal elmondani és elnöktársammal együtt megköszönve egyházkerületünk alkotó tagjainak, valamint az érdeklődőknek megjelenését és szíves figyelmét, a mai napra kitüzött ünnepi közgyűlésünket berekesztem.

Közgyűlésünk hálás köszönetet mond szeretett világi vezérének e beszédéért, mely mindnyájunk gondolatait és érzelmeit oly találóan szólaltatta meg, úgy a múltra való visszatekintésben, mint jövőbeli teendőink feltárásában s azt jegyzőkönyvében egész terjedelmében megörökíti.

Közgyűlésünk minden tagja egész lelkével, szívének minden érzésével boldog örömmel és büszkeséggel ünnepel együtt a jubiláló főiskolával, hálás kegyelettel gondol a főiskola nagynevű alapítóra, jóltevőire és fenntartóira. Áldja és magasztalja a nemzetünk sorsát intéző bölcs isteni Gondviselést, aki hazánk és nemzetünk legnyomorúságosabb napjaiban támasztott vezéreket és prófétákat, akik az általuk alapított és fenntartott iskolák útján a hit és tudás erejével vigasztalták szerencsétlen nemzetünket, megteremtették nemzeti irodalmunkat és megvetették nemzeti kultúránk alapjait. Áldja és magasztalja Istenünket, hogy egyházkerületünk és nemzeti kultúránk eme büszkeségét és erősségét, sárospataki főiskolánkat is ez időben létrehívta, 400 esztendő zivatarain át állandóan megőrizte és fenntartotta, támasztott nemeslelkű pártfogókat: fejedelmeket, főrendeket és egyszerű közembereket, akik megértve ez intézetnek nagy és magasztos hivatását úgy anyaszentegyházunk, mint nemzetünk szempontjából, kész örömmel hoztak áldozatokat e főiskola fennmaradásáért, fejlődéséért és virágzásáért: adott lelkes és bölcs doktorokat, vezéreket és tanítókat, akik lelkük tömjénét örömmel és lelkesedéssel égették el e főiskola oltárának tüzén s életüket sem tartották drágának, csakhogy e gondjaikra bízott főiskolát minél magasabbra emeljék, akik még

a hontalanság és bujdosás szomorú éveiben is féltő, szent kegyelettel óvták, őrizték e reájuk bízott szent örökséget. Örömmel látja Közgyűlésünk, hogy ez a mi drága főiskolánk négy évszázadon át állandóan egész lélekkel teljesítette nagy és szent feladatát egyházunk és nemzetünk érdekében s a legnagyobbak: az egész magyarság leendő vezetői mellett ezer — meg — ezer derék munkást nevelt egyházunk és nemzetünk számára, megőrizte a maga sajátos szellemét s azt beleoltotta gyermekeibe is, büszkesége, erős vára lett és maradt a tiszta és megvesztegethetetlen nemzeti érzésnek, református egyházunknak és a józan felvilágosodásnak. Hazánk mai szomorú megcsonkítottságában is nemcsak erős végvára nemzetünknek, hanem erősítője a trianoni határokon túl lakó, tőlünk elszakított magyarságnak is.

Egyházkerületünk, mint a sárospataki főiskolának csaknem 200 év óta állandó felügyelő és kormányzó hatósága, a főiskolának e nagy értékű, örök érdemű szolgálataiért a múltban is meghozott minden tőle telhető áldozatot ez ősi intézetéért s a jövőre is biztosítja azt teljes erkölcsi és anyagi támogatásáról, hogy éljen, fejlődjék és virágozzék időtlen időkig anyaszentegyházunk és szeretett hazánk javára, dicsőségére és dicsekedésére!

Dókus Ernő
egyházkerületi főgondnok,
világi elnök.

Cziáky Endre
esperes, püspökhelyettes,
lelkész elnök.

Domby László
egyházkerületi világi főjegyző.

A tiszáninneri református egyházkerület 1931. évi november hó 11-én rendes közgyűlést tartott Miskolcon Cziáky Endre püspökhelyettes és Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt.

Jelen voltak:

Az abaúji egyházmegyéből: Cziáky Endre esperes, Farkasfalvi Farkas Géza gondnok, Hörcsik Lajos, Medgyasszay András lelkészi részről.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: Farkas István esperes, Dr. gróf Haller József h. gondnok, Gaál Ferenc, Román Ernő, Nádházy Bertalan lelkészi részről; Bay Bertalan, Zsóry Lajos világi részről.

Az alsözempléni egyházmegyéből: Kiss Ernő esperes, Éles István, Batta János, Janka Péter lelkészi részről; dr. Kiss Sándor világi részről.

A felsőborsodi egyházmegyéből: Elek József esperes, Zsóry György gondnok, Lőkös Sándor, Hubay Mihály lelkészi részről; Szathmáry Király Pál, Bónis Aladár, Bárczay László világi részről.

A gömör-tornai egyházmegyéből: Juhász László esperes, báró Ragályi-Balassa Ferenc gondnok, Háger Miklós, Tókos Károly lelkészi részről; dr. Seres István, Ragályi Ferenc világi részről.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: Szalóczy Pál, Kovács István, Pósa Péter, Forgács Gyula, Szentmártony Dániel lelkészi részről; dr. Kérészy Barna, Téglássy András, Bernáth Aladár világi részről.

Mint tanárképviselek: dr. Mátyás Ernő a sárospataki theol. akadémia, Elekes Imre a sárospataki főgimnázium, Kovács Dezső a sárospataki tanítóképző-intézet, Péter Pál a miskolci leánygimnázium, Csorba György a miskolci reálgimnázium képviselőjében.

Mint tanítóképviseelő : Péter József.

Mint egyházkerületi jegyzők : Janka Károly fő-, Marton János, dr. Lengyel István aljegyzők lelkészi részről ; Domby László fő-, dr. Horváth Zoltán aljegyző világi részről.

Mint egyházkerületi ügyész : dr. Kérészy Barna.

Mint egyházkerületi pénztárnok : dr. Kovács Kálmán.

Mint a sárospataki főiskola gazdasági választmányának képviselője : dr. Trócsányi József.

I. Közgyűlési ügyek.

122. Cziáky Endre, hivatalkorra nézve rangidősebb esperes, mint gyöngélnedő püspök urunk helyettese, áhítatos lelkének szárnyain emelkedik a kegyelem és erő örök Forrásához itt következő imádságában :

Jó Istenünk édes Atyánk!

A hajnal fénye átszakította az éjszakának sötét fátyolát s ennek homályából kifejlett a ragyogó napnak és az új reggelnek a képe, amelyek minket gondviselő szeretetedre emlékeztetnek. Hála imádság száll a szívünkéből feléd jó Atyánk azon kegyelemért, hogy amig pihentünk, örökös szemeid vigyáztak felettünk; megtartottad erőnket, egészségünket, javainkat, kedveseinket, életünket és az új reggel örömeivel és reményével áldottál meg minket.

Ezért dobogja a szívünk, kiáltja ajakunk: A mi reménységünk kösziklája, bizodalunk erős vára te vagy óh Isten mindörökké.

De a hála érzése mellett ott él lelki világunkban jó Atyánk kicsiségünk, gyöngeségünk gyarlóságunk tudata is. Oh nyujtsd felénk segedelmedet és cselekedd, hogy a te tanácsod legyen a mi bölcsességünk, akaratomnak a cselekvése a mi boldogságunk, hogy kitűzött célunkat elérjük, emberi és keresztyéni rendelésünket betöltsük.

Évégből taníts meg minket a te útaidra és közöld velünk szent lelkednek a világosságát, isteni

erődnek a segítségét, szeretetednek a megszentelő áldását; hogy e nehéz időkben, midőn a kötelesség és a jövőnek útai hitünkre, egyházunkra, népünkre és életünkre nehéz próbákkal, kísértésekkel és szinte rémekkel vannak megrakva, álljon mellettünk Atyánk a te oltalmad, hogy segítségeddel és helybenhagyásoddal végzett munkánk nyomán, terjedjen az isteni félelem, a vallásosság, az egyház és a hazaszeretet.

Add áldásodat jó Atyánk e napra, amelyen szent fiad a Krisztus földi országának építése végett gyülekeztünk itt össze. Add áldásodat építő munkánkra, örömünkre és fájdalomunkra, reményünkre és csalódásainkra és add áldásodat jó Atyánk, a mi sorsüldözött, szegény hazánkra, szent fiad a Jézus Krisztus nevében kérünk. Ámen.

123. Dókus Ernő, egyházkerületi főgondnok a lelkeknek az ajakán szinte ünnepi csendben és várakozással függő hangulatában tesz útalást arra, hogy püspök Urunkat testi gyöngékedése testiképen ezúttal is szobája falai között tartja vissza, miért is felkéri a hivatalkorára nézve is legidősebb Cziáky Endre abaúji esperest a társelnöki szék elfoglalására, minek megtörténtével az alábbi, mindvégig általános, nagy érdeklődéssel hallgatott beszéddel nyitja meg a közgyűlést:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Egyházkerületünk legutóbb tartott közgyűlése óta, az események oly óriás lavinája omlott köz és egyházi életünkre, hogy az azokra való emlékezés, a tárgyalásunkra kiszabott egész időt fogná igénybe venni, sőt annak kereteit is messze túlhaladná, de vannak közöttük olyanok, amelyek agyunk, lelkünk, szivünkön keresztül ajkunkra tolnak s amelyekre való emlékezés, halasztást nem szenvedhet. Ezek elseje az a lélekemelő és az egész ország részvételével lefolyt ünnepség, amelyel a mi szemünkfénye, a sárospataki főiskola 400

éves fennállása évfordulóját, a mult hó elsején ünnepeltük meg. Egy nagy író aranytollára, egy Istenadta költő phantáziájára, egy festő ihletett ecsetére lenne méltó, annak írásban, költeményben, képben való megörökítése, ahol megjelent Főméltóságú Kormányzó urunktól kezdve, legszerényebb polgártársaink és hittestvéreinknek, hazánk két nagy folyója partján lakóknak igen tekintélyes része, vallásfelekezeti különbség nélkül, ahová sok százai zarándokoltak el elszakított területeken lakó véreinknek és sokan a távoli külső országokból is, akiknek szíve összedobbant, érzése egybeforrt, áldva a Gondviselést, hogy nekünk adta és vészbenviharban, 400 éven keresztül fenntartotta és fejlesztette ezt a drága kincsünket, szeretett Alma Materünket. Adjunk tehát ezen alkalomból hálát a minden kegyelem Atyjának, kérve, hogy áldja meg minden áldásaival és tartsa fenn ezt a főiskolát továbbra is, mind az időknek végeig, hogy lehessen és maradjon veteményes kertje, ápolója minden jónak, szépnek, nemesnek, hírdetője, terjesztője hazaszeretetnek, hitnek, vallásnak, erkölcsnek. Szórjuk szét e helyről hálás szívünk összes kincseit azok között, akik eljöttek, hogy megjelenésükkel főiskolánkat megtiszteljék, hogy örömmünnepeinket fénylővé, ragyogóvá tegyék és nyújtsuk át elismerésünk, köszönetünk virágait mindazoknak, akiknek önfeláldozó munkálkodása, fáradozása tette lehetővé, hogy ünnepélyünk tartalmában, kereteiben, külsőségeiben, nyugodt, méltóságos rendjében, lefolyásában oly szép, oly emlékezetes legyen.

Ezen ünnepélyek egyik kimagasló része volt az internátusok és a többi építkezések felavatása, megnyitása, amelyeknél nekem egy személyes ügyem is rendezésre vár. Amikor u. i. az 1910. évben tudomásomra jutott, hogy Főiskolánk Igazgató Tanácsa a főiskolai kerttel szomszédos területet megvásárolta, neheztelémemnek adtam kifejezést, azon indokolással, hogy felesleges, jövedelmet

alig hajtó földterületet vásárolnak akkor, amikor a Főiskola anyagiakkal küzd — és elhatározásom szilárd volt, hogy a vétel jóváhagyását, felelősségem tudatában, igyekezni fogok az Egyházkerületi Közgyűlésen, megakadályozni. — Ekkor történt, hogy Főiskolánk áldott emlékű Gondnoka elvezetett a helyszínére és látnoki szemével egyenes irányba tekintett és mutatott, mondván: „itt fog állani egykor a jobb módúak internátusa, balról a theológusoké, jobbról a vagyontalanoké.“ Reám vetett szelid tekintete, a meggyőződés hangján mondott szavai engem teljesen lefegyvereztek és most, amikor jóslatának első része teljességébe ment s az egyik internátus egész teljességében előttünk áll, mélyen meghatva nyújtom a kezdeményező emléke felé az elismerés, a hála koszorúját.

De az övé csupán az elgondolás volt, míg a keresztülvitelnél és ezt a legilletékesebb, sőt egyedül illetékes tényező, egyházkerületi közgyűlésünk részéről állapítom meg, hátalattal szívvel kell Isten áldó és megszentelő kegyelme után első helyen megemlékeznünk nagy kultuszminiszterünk, Klebelsberg Kunó grófról, akinek genialitását, nagy műveltségét, európai széles látókörét az első pillanatban meghódította, elragadta az a gondolat, hogy az ország területén ez a legalkalmasabb hely, ahová egy, a kor kívánalmainak megfelelő internátus elhelyezhető, amely hivatva lesz a jövő részére új generációkat nevelni, azokat a tudás, a műveltség fegyvereivel kellően felszerelni. — És impressiójával párosította óriási energiáját, s dacára az ország súlyos anyagi helyzetének, nem nyugodott, amíg meg nem szerezte a szükséges anyagi eszközöket, amíg meg nem tervezte, életre nem hívta, meg nem alkotta, a nevéhez fűződő internátust.

Mélységes hálával kell megemlékeznünk, volt pénzügyminiszterünk Dr. Wekerle Sándorról, aki szükséges anyagi eszközöket rendelkezésünkre bocsátotta és gróf Bethlen István volt miniszterelnök-

ről, aki az egész akciót a legmelegebb és leghatósabb támogatásban részesítette.

Főiskolánk köréből az érdem, első sorban annak világi gondnokát, farkasfalvi Farkas Gézát illeti, aki felhasználva személyes összeköttetéseit, nagy befolyását, éjjel-napot összetéve igyekezett az ügyet diadalra juttatni, amelynél méltó segítőtársra talált gondnoktársa, Janka Károly lelkeszi gondnok személyében. Hálánk és köszönetünk kiterjed a gazdasági választmány elnöke Dr. Trócsányi Józsefre és a Főiskola közigazgatója Elekes Imrére, valamint mindazokra, akik e szép és nemes célért munkálkodtak, buzgólkodtak, fáradoztak.

A másik. amiről meg kell emlékeznem, az a magas kitüntetés, amelyben a Főméltóságú Kormányzó ur, a kormány előterjesztésére, Főtiszteletű Püspök ur Ó Méltóságát részesíteni méltóztatott Egyházkerületünk és egyházkerületi közgyűlésünk tagjai előtt nem szükséges megemlékeznem azokról az érdemekről, amelyek ezt a kitüntetést eredményezték, jutalmazták, hiszen évek hosszú sora óta vagyunk tanui az ő áldásos és eredményes munkálkodásának. de kifejezést kell adnom afeletti örömünknek, hogy ezt a működést az államhatalom is meglátta. értékelte és látható jellel jutalmazta: azokat az érdemeket, amelyekért mi Ó Méltóságát, szívünkben már régen a legmagasabb kitüntetésben, mély tiszteletünkben, meleg szeretetünkben részesítettük.

Fiúi hódolattal és igaz szeretettel üdvözlöm Főpásztorunkat, Főtiszteletű Püspök urunk Ó Méltóságát, egész Egyházkerületünk és itt együttlevő Közgyűlésünk tagjai nevében, magas kitüntetése alkalmából, kérve a Teremtés Urát, engedje, hogy úgy a Főméltóságú Kormányzó ur legfelsőbb elismerésének jelvényét, valamint a mi — ennél sokkal magasabb — kitüntetésünknek, tiszteletünk és szeretetünknek jeleit, testi és szellemi ereje teljében, még nagyon hosszú ideig élvezhesse.

Hasonlóan magas kitüntetésben részesítette a

Főméltóságú Kormányzó ur Janka Károly főiskolai Gondnok ur Ó Méltóságát, Dr. Trócsányi Józsefet, a főiskola gazdasági választmányának elnökét és Elekes Imre főiskolai igazgató urakat, kiket ezen sokszorosan kiérdemelt kitüntetés alkalmából, egyházkerületi közgyűlésünk nevében, szívem egész melegével köszöntök, kérve, hogy azt a nagy és szent ügyet, amelynek szolgálataért jutott a magas kitüntetés osztályrészökhöz, ápolják, munkálják a jövőben is az eddigi buzgalommal, lelkesedéssel és fényes eredménnyel.

A harmadik, amiről ezen alkalommal meg kell emlékezni, úgy, amiként azt országos Zsinatunk legközelebbi ülésén is tettem, annak megállapítása, hogy soha nehezebb körülmények között nem voltunk, mint napjainkban, de éreznünk kell, hogy soha jobban nem parancsolták a nehéz körülmények, hogy mindenki helyén legyen és utolsó lehetőségig teljesítse kötelességeit hazája és egyháza iránt. Csak úgy küzdhetjük le országos bajainkat, ha a mult hánytorgatása nélkül, a felelősség kutatgatása nélkül, bízva egymás becsületességében, jószándékaiban és képességében, kezét fogunk egymással s mindenki arra gondol, hogy senki sem lehet annyira szegény, hogy kötelességei ne legyenek a még szegényebbekkel szemben. Bízunk abban, hogy egyházunk minden testülete, minden hivatalosa és nem hivatalosa, áthatva a válság idejében az igazi férfit jellemző fokozott kötelességérzettel, ebben a szellemben fog hatni és munkálkodni.

Ezt remélve, ebben bízva, mély tisztelettel, igaz szeretettel köszöntöm Egyházkerületi közgyűlésünk megjelent alkotó tagjait s az érdeklődőket és a mai napra egybehívott közgyűlésünket, megnyitom.

Egyházkerületi közgyűlés meghajtja tiszteletének zászlaját főgondnokának vezéri nagysága előtt és Istennek követségé-

ben járónak vallja közöttünk őt. Csak vezéri, nagy lelkek, Istentől elhívottak, láthatják úgy a terepet, a küzdőteret, mint egyházkerületünk világi vezére látja a napi eseményeknek és azok küzdő harcosainak felvonulását, tudja szétosztani az elismerés jutalmát, ő maga pedig elvonul a vezéri sátor homályába és bölcs szerénységének sűrű fátylát borítja tettektől fénylő arcára. Egyházkerületünk, sőt egyetemes egyházunk is azonban e fátyolon át is látja, hogy világi vezére szinte napról-napra Istennél jár, hogy az Úr dicsősége sugárzik homlokán. Magok azok a beszédek, amelyek szinte mesteri metszetei a jelen történelmi időnek, amelyek csak a közelmúltban elhangzottak szájából akár a jubileumi rendkívüli ünnepi közgyűlésen, akár magán a jubileumi ünnepélyen, akár legközelebb országos törvényhozó testületünkben, erről az Istennel való állandó találkozásáról tesznek el nem hallgatható bizonyosságot, annál inkább az elhallgatott tettek, amelyek mellett azonban egyházkerületünknek szó nélkül elmennie nem lehet. Mikor egyházkerületünk dicsekedésének, a sárospataki főiskolának megújításáról megemlékezünk, meg kell állapítanunk, hogy egyházkerületünk főgondnoka főiskolánk felett mindig féltő szerelmével állott őrt és ezt nem csak hivatali állásánál fogva tette, hanem azért is, mert áldott emlékü testvérbátyja lelkén át a főiskola fejlődése, internátusi intézménye külön is érdekelte, hiszen a testvér lelkében fogamzott meg és öltötte az első testet az internátus eszméje azzal, hogy az internátus elhelyezésére szolgáló belsőséget megszerezte. Éppen azért egyházkerületünk hálával újítja fel az internátusi gondolat első istápolójának

és alapvető munkásának, néhai csabacsüdi *Dókus* Gyulának, a főiskola nagynevű világi gondnokának emlékét és jegyzi fel halálával e gyűlése jegyzőkönyvében a nagy mű létrehozásában az ő alapvető munkásságát, kívánva haló poraira az örökkévaló Istennek áldását.

Egyebekben a főgondnoki megnyitó beszéddel kapcsolatban a következőket határozza :

a. Imádságos lélekkel borúl le a gondvisező Isten határtalan jósága előtt, hogy főiskolánk fennállásának 400-ados évfordulóját a világválság középpontjában, e gondterhelt és szorongató időkben, lelki meggazdagodással és békességben megülnünk engedte, hogy főiskolánk barátait, tisztelőit és neveltjeinek egész seregét — bár a közszegénység által megvont határok között — az ünnep napjaira, szeptember 30-ára és okt. 1-re, összegyűjtötte és az Ő Szent Lelkét azokon reánk kitöltötte.

b. Mélységes halálával mond köszönetet nagybányai vitéz Horthy Miklós Kormányzó Úr Ófőméltóságának, ama kitüntető kegyességéért. melynélfogva jubileumi ünnepélyünk jelentőségét és külső fényét személyes részvétele által emelte. Ennek tolmácsolására felkéri közgyűlésünk az elnökséget azzal, hogy hódoló felíratban adjanak kifejezést egyházkerületünk haláljának és köszönetének.

c. Egyházkerületi elnökségéhez azzal a kérelemmel fordul közgyűlésünk, hogy a közgyűlés nevében intézzen köszönő átíratot mindazokhoz, akik a főiskola négy százados jubileumára elkészült nagyszabású munkáknál, nevezetesen a gimnáziumi szárnyra történt emelet ráépítésnél, a főépület északi szárnyának theologiai inter-

nátussá végzett átalakításánál és az angol internátus felállításánál örök érdemeket szereztek, névszerint: gróf Klebelsberg Kunó volt vallás és közoktatásügyi miniszternek, a munkálatok lelkes és nagy koncepciójú elgondolójának és keresztülvivőjének: dr. Wekerle Sándor volt magyar királyi pénzügyminiszternek, aki kritikus pillanatokban, amikor az egész akció sikere kétségessé vált, bocsátotta rendelkezésünkre az anyagi eszközöket és gróf Bethlen István volt miniszterelnöknek, aki ügyünket megértő lélekkel mindenkor jóakarató tánoga'ásban részesítette.

d. Egyházkerületi közgyűlésünket különös és a szívek legmélyéről fakadó öröm tölti el afelett a magas kitüntetés felett, amelyet Kormányzó Úr Ófőméltóságától egyházkerületünk és egyetemes egyházunk által a közelmúltban ünnepelt, szeretett Püspök Urunk nyert sokévi egyházi és közéleti értékes működésével szerzett kiváló érdemeinek teljes elismerése alakjában. Jól esik tudnunk azt, hogy az a nagy értékű buzgó szolgálat, amellyel Püspök Urunk egész életét megszentelte, a legmagasabb földi helyen sincs elfelejtve. A magas kitüntetés alkalmából változhatatlan tiszteletünk és szeretetünk megújuló megnyilvánulásával keressük fel Püspök atyánkat dolgozó szobájában és szeretett családi körében, ahova meg nem szünő munkára, bölcs irányításra, sok tűrésre és a hittel hordozott szenvedésben is nagy példaadásra testi gyöngesége rekesztette, de ahonnan szünős-szüntelen kilángol a lelke, hogy válságokkal teljes életünkbe a maga élő, erős hitét és törhetetlen bizodalját lehelje, mindeneket nevelve megalkuvást nem ismerő puritán jellemével és az óramű

pontosságával az egyházkerület dolgainak vitelében.

Egyházkerületi közgyűlés ennek az áldozatos életnek felemelő tényeitől áthatva egy szívvel egy lélekkel óhajtja, hogy éveikhez éveket adjon a kegyelem Istene, hogy magas kitüntetését testi erőikben gyarapodva, lelkiekben gazdagítva és gazdagodva egyházkerületünk javára és szereteteinek örömére sokáig viselje!!

Egyidejűleg otthonához kötött Püspök Urunk helyett, aki a kitüntetésért személyesen nem mondhat köszönetet, a kitüntetést Kormányzó Úr Ófőméltóságának hálafelíratban egyházkerületünk, illetőleg annak nevében közgyűlésünk köszöni meg, amelynek felterjesztésére felkéri az elnökséget.

e. Belkörüleg, családi körünkben a főiskola választott munkásainak, lelkészi és világi gondnokának, gazdasági választmányi elnökének, gimnáziumi és közigazgatójának, mint akik tisztükben híven eljárak, kötelességüket odaadással teljesítették, mint akiknek buzgalma és fáradozása tette lehetővé a jó eredményt, szívesen nyilvánítja elismerését és köszönetét.

f. Jól eső érzéssel veszi tudomásul azt a magas kitüntetést is, melyben Kormányzó Úr Ófőméltósága főiskolánk hivatalosait részeltette, midőn Janka Károly lelkészi gondnoknak, egyházkerületünk lelkészi főjegyzőjének, egyházi és kulturális téren szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta és megengedte, hogy dr. Trócsányi József theol. akad. tanárnak, a főiskola gazdasági választmányi elnökének, e minőségében évek óta kifejtett buzgó s eredményes működéséért, továbbá Elekes Imre

gimnáziumi igazgatónak és közigazgatónak az új angol internátus megszervezése körül kifejtett érdemes tevékenységeért, elismerése tudtul adassék. Egyházkerületi közgyűlés a maga elismerésének is vallja a kitüntetettek tevékenységének eme legmagasabb helyről történt méltánylását és mindahármukra kéri a felséges Istennek bőséges áldását. Azt pedig, aki nincs ott a kitüntetettek között, de ott él egyházkerületünk megkülönböztetett és kitüntető hálájában és szeretetében, aki a legtöbbet tett, legtöbbet fáradt és legnagyobb eredményt ért el, farkasfalvi Farkas Géza világi gondnokot, oda öleljük forrón a szivünkhöz, hogy egyházkerületünk egész közönségének a szívveréséből érezze, hogy ezekbe a szívekbe kitörölhetetlenül fel van írva a neve és minden cselekedete, amelyet főiskolánkért annyi szívóssággal és annyi önzetlenséggel végzett s a kegyelem Istenének megtartó kegyelmébe ajánljuk őt magát és szeretett családját, hogy az isteni kegyelem boldog birtokosaként hordozza a sok és hű munka legnagyobb áldását: nemes keblének felemelő nyugalmat!!

g. A múlt hibáinak kutatásától és fessegetésétől eltekintve, egyházkerületünk összeforralni kíván abba a testvéri egyesülésbe, amelyből egyedül hajthat ki a magyar életnek most hervadó reménysége, azért vállat-vállhoz vetve s a nyomorúságok leküzdésére összefogva, mint egy szív és egy lélek kíván munkálkodni a nemzet felemelkedésére e szomorú napokban.

124. Elnökség felhívására a gyűlési tagok hivatalos névsora felolvastatván,

közgyűlés a megjelenteket igazolja; báró Bottlik István, Kun András gyűlési tagoknak bejelentett s igazolt elmaradását tudomásul veszi.

125. Elnökség jelenti, hogy a mai napra kitűzött és meghívott egyházkerületi bírósági ülését a közgyűlés tanácskozó helyén ma délután $\frac{1}{2}$ 3 órakor fogja megtartani.

A bíróság tagjai, valamint az érdekeltek a bíróság ülésére ez úton is meghivatnak.

Tudomásul szolgál.

126. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931 szeptember 11-iki ülése 43. sz. jkvi. pontjában a sárospataki főiskola 1931/32. évi költségvetéssel kapcsolatban a következő előterjesztést teszi:

Számvevőszék 1931 szeptember hó 10-i ülése 2. sz. jkvi. pontjával jelenti, hogy általánosságban megvizsgálta a főiskola folyó évi költségvetését, abban 64.000 P. hiányt állapított meg, amelyhez hogyha hozzáveszünk a múlt évi zárszámadásban mutatkozó 22.674 P. hiányt, az összes deficit 86.000 P-t tesz ki. Számvevőszék e súlyos körülményre tekintettel — bár a gazd. választmány a költségvetést igen lényeges reukciókkal készítette el — mégis szükségesnek látta bizonyos bevételi tételek növelését és kiadások redukcióját. Ezért javasolja, hogy a 3. sz. bev. t. a P. Horváth puszta jövedelme 17 vagon búzában állapíttassék meg — ugyanis a jelenlegi bérlők is 16 vagon búzára kérték a bér leszállítását, — ami 750 P. bevétel-többletet jelent. Javasolja, hogy a 60. sz. bev. t. szerint a theologusok tandija 24 P-ről 40 P-re emeltessék, ami a második félévben 720 P. többletet jelent. Javasolja, hogy a 68. sz. b. t. a theol. internátusi díj a jövő iskolai évre 120 P-ről 180 P-re, a gimn. kisinternátusi díj 100 P-ről 120 P-re emeltessék. Javasolja számvevőszék, hogy a 23. sz. kiad. t. szerint a felügyelői és igazgatási költségek 300 P-vel apasztassanak (ez összeg az étkezési költségekben való

megtakarítást jelent az által, hogy az étkezések ezután tisztán a felügyeletet végző személyek részére biztosítatnak). — Hogy a 24. sz. kiad. tét. a Sárospataki Ref. Lapoknak szóló segély 400 P-ről 200 P-re szállitassék le az egyházkerület által. Hogy a 25. sz. kiad. tét. 600 P-ről 400 P-re (utiköltségek és napidijak megosztásául javasolja, hogy 100 P. közigazgatónak, 100 P. teol. igazgatónak, 200 P. gimn. igazgatónak biztosításék s kimondja, hogy nem tudja teljesíteni az egyetemes konvent ama határozatát, hogy a gimn. vallástanár vallástanári konferencián való részvételéért utiköltséget és napidijat felszámítson). A 27. sz. kiad. tét.-nél a bizottság telnagynak tartja az értesítő kiadási tételét, javasolja, hogy jövőre az értesítő a legszűkebbre szorítottan adassék ki, hogy a székfoglaló értekezések, emlékbeszédek gyűjtessenek össze, jobb időkben való kiadásra. — A 61. sz. k. t.-nél a fűtési költségek csökkentését javasolja s fűtési vakáció adását oly formán, hogy a szüreti vakáció elmaradjon és annak időtartamával több karácsonyi vakáció adassék. — A 62. sz. k. t.-el kapcsolatban a világítási költségek megtakarítására vonatkozó döntést egy kiküldött bizottsághoz utasítja. Javasolja, hogy a 67. sz. k. t., a természettani muzeum dotációja 200 P-ről 100 P-re szállitassék le, hogy a 68. sz. k. t., a filologiai szertár dotációja töröltessék, hogy a 69. sz. k. t., a természetrajzi szertár dotációja 200 P-ről 100 P-re, hogy a 73. sz. k. t., a tornaszerekre és iskolakertre vonatkozó 200 P-ről 100 P-re, a 77. sz. k. t., hangszerek karbantartására felvett 80 P. 50-re szállitassék le. — Javasolja, hogy a 97. sz. k. t. modern nyelvek tanárai számára felvett, a 98. sz. k. t., egészségtan tanításáért felvett, a 102. sz. k. t., az önképzőkör tanárelnökének, a 109. sz. k. t., helyettesítési és óratöbbleti díjakra felvett és a 111. sz. k. t. tanárok vasuti igazolványa érvényesítésére felvett összegek folyósítása fedezet hiányában felfüggesztessék mindaddig, amíg a kiküldendő bizottság ebben a kérdésben nem dönt. — Javasolja, hogy a 115. sz. kiad. t., a gazd. vál. jegyző tiszt. dija 160 P-ről 120 P-re szállitassék le, a 124. sz. k. t., a tisztviselők vasuti igazolványának érvé-

nyesítési költsége: 180 P., töröltessék. — Ezeknek a módosításoknak a figyelembevételével a költségvetés

bevételi összege : 273.550·60 P.

kiadási „ : 351.720·95 P.

Hiány : 78.170·35 P.,

illetve ha figyelembe vesszük a zárszámadás indokolásában bővebben kifejtett azt a 22.034 P. 28 fill. hiányt, amely még 1926-ban Györgytarló házi kezelésbe vétele által a jövedelemnek 3 4 évvel való eltolódásából állott elő, az 1931/32. év költségvetési hiánya : 56.036·07 P-re rug. — Ha figyelembe vesszük az igazgató-tanács jelen ülésének egy másik határozatában az állami rendelkezések alapján kimondott 12°/_o és 10°/_o fizetési reeukciókat, amiknek az összege a tegnapi napon megejtett számítások szerint 6.000 P-re rug (5.666·56 + özv. Batta I.-né és Bathó János nyugdíjának még eddig pontosan ki nem számított redukciója, cca. 350 P.), kereken 50.000 P. az 1931/32. iskolai év költségvetési hiánya.

Dr. Mátyás Ernő indítványozza, hogy a P. D. O. Sz. szeptember 30-iki közgyűlésén tárassék fel a főiskola nehéz anyagi helyzete s hogy hivassanak fel az öreg diákok, hogy alapítványok tétele, ill. évi hozzájárulások megszavazása útján siessenek a nehéz helyzetben levő Alma Mater segítségére s hogy az alapítványtevő, ill. évi hozzájárulásokat megszavazó diákokból alakitassék meg Pataki Iskolánk Védő vagy Pártoló Szövetsége.

Igazgató-tanács arra való tekintettel, hogy a főiskola normális költségvetését már úgy maga a gazd. választmány, mint a számvizsgáló bizottság erősen lecsökkentette s további redukciók már a főiskolai tanítást veszélyeztetnék, a nagy hiány dacára a főiskola közpénztári 1931/32. évi költségvetését 273.550·60 P. fedezeti és 351.720·95 P. szükségleti tételekkel elfogadja. Ugyancsak elfogadja számvevőszék részletes javaslatait, azokat határozati erőre emeli. Végül elfogadja a többi pénztárak betérjesztett költségvetését is. Jelen határozatát a főtisztelendő egyházkerületi közgyűléshez ter-

jeszti fel megerősítés céljából azzal, hogy a közpénztári költségvetési hiány megszüntetésével kapcsolatos intézkedésekre más jkvi. pontban foglalt határozatban tesz javaslatot. — Egyben kimondja az igazgató-tanács azt is, hogy amidőn az elfogadott közpénztári költségvetést ideiglenesen életbelépteti, felhívja az igazgatók s a gazd. vál. figyelmét még a költségvetésen is tulmenő takarékosagra. Felhatalmazza az ügyvezető lelkészi gondnok urat, hogy a gazd. választmány vagy annak elnöke javaslatára az igazgatók meghallgatásával minden célszerű intézkedést tegyen meg a bevételek fokozására és a kiadások csökkentésére, még a fentiekben elfogadott költségvetés keretein is tul. — Felkéri dr. Trócsányi József g. v. elnököt, hogy a P. D. O. Sz. közgyűlésének keretében ismertesse a főiskola nehéz anyagi helyzetét, hogy tegyen javaslatot a P. D. O. V. Sz.-e megszervezésére.

Egyházkerületi közgyűlésünk a főiskolai igazgató-tanács javaslatára az 1931/32. évi költségvetést elfogadja azzal, hogy a költségvetési hiánnyal kapcsolatban, amely hiány a főiskolai építkezésekkel nincs semmi összefüggésben, más jegyzőkönyvi pont alatt hoz határozatot.

127. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931. szeptember 11-iki ülése 44. sz. jkvi pontjában a főiskolai költségvetési hiánnyal kapcsolatban a következő előterjesztést teszi egyházkerületi közgyűlésünknek:

A gazd. választmány mindenekelőtt megállapítja, hogy eltekintve az 1930/31. év zárszámadásából származó 22.674 P. deficittől, ami tulajdonképen a györgytarlói házi gazdálkodásra való áttérés következtében a birtok jövedelmezőségének $\frac{3}{4}$ évre való eltolódásából állott elő, amely hiányt ugyan az 1929/30. költségvetési év végére sikerült kiküszöbölni, de az 1930/31. évi gyengébb gazdasági év és a terményárak esése folytán újból visszatért, az 1931/32. költségvetési év előírányzott hiánya a költségvetésben már is keresztülvitt reduk-

ciók dacára 86.139·15 P., illetve a györgytarlói házi gazdálkodásra való áttéréssel átmenetileg előállott hiány 22.034·28 P. levonásával 64.104·87 P., vagyis olyan tekintélyes és életbevágó, hogy gyökeres beavatkozás és orvoslás nélkül ez a hiány végzetessé válhatik a főiskolai alapokra és végeredményben magának a főiskolának a fenntarthatóságára.

Ha e nagy hiány okait kutatjuk, mindenekelőtt figyelembe veendőek azok a mulónak tekinthető okok, amelyek csak egy költségvetési évben éreztetik hatásukat s külön vizsgálándók azok a tényezők, amelyek bizonyos relativ állandósággal fejtik ki jövedelemcsökkentő káros hatásukat. A jelen költségvetési évben a szőlők, különösen a Királyhegy gyenge termése (holdanként cca 10 hl.), a györgytarlói és bálványosi katasztrófálisan rossz termés azok a tényezők, amelyek leg-súlyosabb mértékben járulnak hozzá a pár év előtt szinte elképzelhetetlen gyászos költségvetési deficit előidézéséhez. Györgytarlón és Bálványoson ez idén 25 vagon terménnyel van kevesebb az átlagnál. Ez mázsánként 10 P-ös ár mellett is 25.000 P. kiesését jelenti a költségvetésből. A Királyhegy átlagban 20 hl-t szokott hozni holdanként s így a 12 holdnál hiányzó 120 hl. bor 30 fillérrel 3.600 P. hiánynak az okozója. Ha ezekhez hozzávesszük a jubileumi kiadásokra felvett 2.000 P. (6.000 P. kiadás mellett 4.000 P. fedezet), akkor már előttünk van összesen egy 30.600 P-ös tétel, mint speciálisan ennek az évnek a fátuma. Ha tehát ezt a rendkívüli tényezőt figyelembe vesszük is, még mindig cca 33.504·87 P. deficit mutatkozik, ami ma már állandó jellegű hiányként fogható fel.

Ez állandónak ígérkező hiány okait a gazd. vál. a következőkben látja: 1. a terményárak esése s a földjáradék csökkenése következtében állandóan kevesebb most már az összes földbirtokok bevétele akár haszonbérbe vannak azok adva, akár házilag kezeltetnek. 2. A borárak esése folytán a szőlőknél ma már tiszta hozamra nem lehet számítani. A legjobb eset, ha a főiskola nem fizet rá most már a szőlőkre, jövedelemre azonban egyáltalában nem lehet számítani, holott pár

évvel ezelőtt még volt olyan esztendő, amikor a főiskolának a Királyhegy szőlőn 10.000 P. tiszta bevétele volt.

Minthogy minden megzavart költségvetési egyensúly helyreállításánál az egyetlen kivezető ut a bevételek emelése és a kiadások csökkentése, ezért világos, hogy éppugy, mint az állami költségvetésnél történik, a főiskolának a birtokok csökkent jövedelmezősége következtében egyéb bevételekről kell gondoskodni, de egyúttal a kiadásoknál is azok csökkentésére kell törekedni. Elkerülhetetlennek mutatkozik az iskolai díjak bizonyos mérvű emelése, mert bármennyire is a szegények iskolája a pataki iskola, a költségvetési egyensúlyt mindenképpen meg kell óvni, mert ha ezt nem sikerül visszaállítani, akkor egyfelől a főiskolai alapok megrendüléséért viselni kell a súlyos felelősséget a gazd. választmánynak, igazgató-tanácsnak és egyházkerületnek egyaránt, másfelől pedig pár éven belül matematikai bizonyossággal bekövetkezik a theológia megszüntetésének szüksége, mint ahogy a vagyon és jövedelemcsökkenés miatt meg kellett szüntetni 1923-ban a jogakadémiát is. Szükséges tehát úgy a kisinternátusban, mint a theol. internátusban az internátusi díj emelése, a tandíj emelése, amit azáltal lehetne ellensúlyozni, hogy a szegényebb szülők részére lehetővé tennék a tandíjtöbblet elengedését úgy, hogy ez csak a tehetősebbeket sújtaná. Elkerülhetetlennek látszik, hogy az egyházkerület, hacsak fel nem akarja adni a pataki iskolát s le nem akar mondani a lelkészképzésről, emelje a főiskola fenntartására eddig fordít ott 3—4.000 P. kulturadót a megfelelő összegre. A bevételek említett szaporítása nélkül a főiskola közeli évei a szomorú vergődés évei lesznek, míg csak be nem következik a gyászos vég.

A kiadásoknak és pedig úgy a személyi, mint a dologi kiadásoknak a csökkentése szintén alkalmazandó, bár itt korántsem lehet annyit lefaragni, hogy az számbevéhetőleg csökkentené vagy pláne kiküszöbölhetné a hiányt. A személyi kiadások csökkentésére az állam megtette már a szükséges lépéseket s ezen a téren a

főiskola sem maradhat el, mert erőforrásai még az államénál is fogyatékosabbak.

Csökkenteni kell a dologi kiadásokat is, amiknek a gazd. választmány csak egy pár példájára mutat rá: 1. A rengeteg világítási költség csökkentésére egyes helyiségekből leszerelni a világítást. 2. A fűtési költségek csökkentésére fűtési vakációt vezetni be s egyes helyiségek használatát a téli hónapokra teljesen bezünetetni. 3. Leszállítandók a tanügyi költségek, az irodai adminisztrációk, a kiszállási költségek, az óratöbbleti és helyettesítési díjak, igazgatási költségek. 4. Megszüntetendők az igazgató-tanácsi étkezésen kívül bármiféle, a főiskola költségére menő étkezések, vendéglátások. 5. Leszállítandó az értesítő kiadási költségei (kisebb terjedelem, emlékbeszédek kinyomásának mellőzése s kevesebb példányszám). A gazd. választmány nem akarja ezuttal a példák számait szaporítani s úgy a gazd. vál. elnökének, mint minden tagjának egyébirányú óriási elfoglaltsága lehetetlenné teszi, hogy most kimerítő és teljes javaslatot tegyen, de emellett sokkal nagyobb horderejűnek fogja fel a főiskola egész jövőjére kiható jelen kérdést, semminthogy az alkalmazandó rendszabályokra egyedül akarna javaslatot tenni. Ezért azt javasolja a nagytiszt. és tek. igazgató-tanácsnak s az igazgató-tanács útján a főtiszt. egyházkerületi közgyűlésnek, hogy az igazgató-tanács és egyházkerületi tagokból küldjön ki egy bizottságot, amely október vagy november havában Sárospatakon összegyűlve dolgozzon ki részletes és végleges javaslatot a főiskola költségvetési egyensúlyának a megmentésére.

Igazgató-tanács a főiskola jövője iránti mélységes aggodalommal veszi tudomásul a gazd. vál. elnök jelentését, amelyből kitűnik, hogy a ránkzúdult gazdasági katasztrófa következtében a viszonyok gyökeres javulásáig, t. i. amíg helyre nem áll a mezőgazdasági birtokoknak 3—4 év előtti jövedelmezősége, a főiskolánál évi 33.500 P. ill. a csökkentett fizetések mellett, ami egy évre számítva cca 7.200 P-t tesz ki, 26.300 P. hiány jelentkezik, sőt az 1931/32. költségvetési évben a hiány 50.000 P-t tesz ki. Igazgató-tanács abban a meggyőző-

désben van, hogy úgy a bevételek emelése, mint a kiadások csökkentése körül messzeható intézkedésekre van szükség, amelyek megtétele azonban alaposabb megfontolást igényel, miért is azt a javaslatot terjeszti a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés elé, hogy az igazgató-tanács számvizsgáló bizottságát egészítse ki megfelelő számú egyházkerületi tagokkal s ez a bizottság ez év október vagy november havában tegye vizsgálat tárgyává a főiskola költségvetését s tegye meg a főiskola költségvetési egyensúlyának megóvására szükségesnek mutakozó legcélszerűbb lépéseket.

Az igazgató-tanács előterjesztésével kapcsolatban egyházkerületi közgyűlésünk, egy, Bernáth Aladár, Farkas István, Fodor György, dr. Kovács Kálmán és Téglássy András tagokból álló egyházkerületi bizottságot választ és küld ki plaine pouvoirral, teljhatalommal, amely bizottság elnökét tagjai sorából választja s amely a főiskola lelkészi és világi gondnokának, valamint a gazdasági választmány elnökének és a főiskola igazgatóinak támogatása és szükség esetén tanárainak, hivatalnokainak, alkalmazottainak igénybevétele, meghallgatása, a számadási könyvek, irományok, okmányok betekintése után, megállapítja a főiskola jelenlegi anyagi helyzetét, valamint a szanálás módját és kereteit.

Egyházkerületi közgyűlés felhatalmazza a bizottságot, hogy a főiskolai gazdasági választmány, az igazgató-tanács és az egyházkerületi közgyűlés eddigi intézkedéseinek, megállapodásainak, határozatainak félretételével, figyelmen kívül hagyásával végezze feladatát és elvárja, hogy könnyörtelenül fog eljárni a kiadások csökkentése, a bevételek fokozása érdekében teendő intézkedéseit illetőleg és még népszerűsége rovására is meg fog tenni mindent az ügy

érdekében, viszont elvárja a főiskola tanárai, hivatalnokai, alkalmazottai és minden rendű és rangú érdekeltektől, hogy készséggel fognak szükség esetén még anyagi áldozatokat is hozni főiskolánk fennmaradása érdekében.

Mert sajnálattal kell megállapítanunk, hogy főiskolánk, részint a kedvező évek túlméretezése, részint az aránytalanul magas igények, részint a kedvezőtlen gazdasági viszonyok összetalálkozása következtében oda jutott, hogy ha az egyházkerület küldöttsége nem lesz képes megtalálni a kibontakozás útját, a szanálás módját, nem leszünk képesek 400 esztendő főiskolánkat fenntartani, de kénytelenek leszünk azt részben vagy egészben megszüntetni, mely fájdalmas tényért nehéz lesz felelősséget vállalnunk alapítóink, elődeink és a történelem előtt.

A bizottság teljhatalommal jár el, de eljárásáért felelőséggel tartozik s azt köteles utólag az egyházkerületi közgyűlésnek bejelenteni.

128. Az országos zsinat 1931 május 4—12. napjain tartott negyedik ülésszakának 1.185. sz. jkvi. pontjával az országos tudományos irodalmi és művészeti intézmény mimódon létesítésének tárgyában véleményének nyilvánítására hívja fel egyházkerületi közgyűlésünket.

Egyházkerületi közgyűlésünk égetően szükségesnek tartja az országos tudományos irodalmi és művészeti intézmény létesítését, mégpedig egyelőre a Magyar Prot. Irodalmi Társaság útján az egyetemes egyháznak törvényesen vállalt támogatásával.

129. Olvastatott a tiszántuli református egyházkerület közgyűlésének 9/1931. sz. határozata, melyben

egyházkerületünknek a dr. Baltazár Dezső püspök jubileumi ünnepélyén történt képviseltetéséért és az örömteljes ünneplésben testvéri szívvvel osztozó részvétéért bensőséges köszönetét nyilvánítja.

Tudomásul szolgál.

130. A tiszántuli ref. egyházkerület 1931 augusztus 28—29. napjain tartott közgyűlésében az egyetemes konvent 372—1931. sz. jkvi. pontjával kapcsolatban határozatot hozott a vásárok hétköznapiokra való áttétele tárgyában s határozatát hasonló intézkedések megtétele érdekében közli a testvéregyházkerületekkel. Ez a határozat a következő:

Olvastatik az Egyetemes Konvent 372—1931. sz. jkvi. határozata, amelyben a m. kir. kormánynak a vásárok hétköznapiokra való áttételének támogatását ígérő válasza foglaltatik.

Egyházkerületi közgyűlésünk minden egyházmegye figyelmét azzal hívja fel Egyetemes Konvent vonatkozó határozatára, jelentsék be, hogy területükön mely vásártartási joggal bíró községek tartják vasárnap vásárjait, az illetékes egyházközség presbitériuma tett-e már lépést a vásároknak hétköznapiokra való áttétele érdekében. Hanem tett volna, felhívja közgyűlésünk az illető presbitériumot a mozgalom megindítására, vagy az esetleges akadályok bejelentésére. Az egyházmegyei belmissziói bizottságokat felhívja közgyűlésünk, hogy ezt a kérdést állandóan tartsák napirenden s minden egyházmegyei közgyűlésre jelentsék be, melyik vasárnapi vásár tételét át hétköznapra, vagy ha ez nem történt meg, mi annak az oka? Kik azok, akik ezt esetleg ellenzik és milyen indokolással? Egyházkerületi közgyűlésünk jövő évi közgyűlése elé várja e tekintetben az egyházmegyéket pontos jelentését. Egyúttal pedig egyházkerületünk minden egyes presbitériumát utasítja közgyűlésünk, hogy a vasárnap megünneplése tekintetében az E. T. I. t.-c. 14. §. 1. pontjában foglalt törvényszerű kötelességüket pontosan teljesítsék. Lelkészeink minden alkalmat ragadjanak meg arra, hogy a vásár-

nap megszentelésének kötelessége a közvéleménybe úgy átmenjen, hogy maguk az egyháztagok ítéljék el és kárhóztassák mindazt, ami a vasárnap megszentelésével ellenkezik.

A Konvent szóbanforgó határozata, valamint ez a kerületi közgyűlési határozat az esperesi körlevelekben teljes egészében leközlendő s a presbitériumokkal és lelkészekkel, belmissziói előadókkal és minden egyházi tisztviselőkkel a tudomásul vétel és a cél elérése érdekében szükséges közreműködésüknek biztosítása céljából közlendő. Hasonló intézkedések megtétele érdekében ezt a határozatot jegyzőkönyvi kiv. alakjában egyházkerületek számára megküldi közgyűlésünk. (O. B.)

Egyházkerületi közgyűlésünk a tiszántuli egyházkerület fenti határozatát, mint olyat, mely alkalmas arra, hogy a vasárnapi vásártartások megszüntetésének fontos kérdését előbbre vigye s egyházkerületünk 1931. évi 36. sz. e tárgyban hozott határozatát konkretizálja, elfogadja s az abban foglaltak végrehajtásáról egyházkerületünk jövő évi őszi közgyűlése elé egyházmegyéink jelentését elvárja.

131. Az Országos Református Szeretetszövetség a végleges alapszabály egy példányának csatolása mellett tagul való belépésre és arra kéri egyházkerületünket, hogy a szövetségbe tagul való belépésre a gyülekezeteket s egyházunk minden hivatalos tagját és hatóságait püspöki körlevél útján hívja fel és az igazgató választmányba az alapszabály 15. §. c. pontja értelmében két tagot delegáljon s mindezekon túlmenően is nyújtsa egyházkerületünk a szövetség számára teljes erkölcsi támogatását.

Egyházkerületi közgyűlés megállapítja, hogy tavaszi közgyűlésünk 16. számú határozatával a tagul való belépést mindeneknek a legmelegebben ajánlotta s egy-

úttal az erkölcsi támogatásra szóló legmesszebbmenő készségét is felajánlotta, egyidejűleg az egyházkerület tagsági minőségét illetően a pénzügyi választmányt javaslattételre felhívta. Javaslat nem tétetvén, egyházkerületi közgyűlés azt tavaszi közgyűlésére bevárja, aminek megtörténtével tagúl belépésének minőségét a Szeretetszövetségnek jelenteni fogja.

132. Olvastatott egész terjedelmében az alsóborsodi egyházmegyének Miskolcon 1931. évi október hó 22-én tartott közgyűlésében felvett, a magyar nyomorúság enyhítésével foglalkozó és az ez iránti határozatot magában foglaló következő jegyzőkönyvi pontja:

Jézus Krisztus parancsa szerint, az Irás fénye mellett, Belmissziói Bizottság, — az egyházmegye és Maradék-ország városait, falvait, — lélekben körüljárván látja, hogy *el vannak gyötörve és szét vannak szórva.*

Tusakodván, hogy a nyomorúság vizeinek forrását felkutassa, a Biblia örök tájékoztatása mellett, Belmissziói Bizottság látja, hogy Trianonban zudult fel az első öröm-forrás, mert istenrendelte határokat törtek össze — hacsak egyidőre is — hamis ítélőszékben ülők.

Azután pártoskodók, gyűlölködők, csalárd cselekedetei nyomán fakadtak fel keserű vizek.

Majd letarolt mezeinken szabadítással jött felénk s vállainkat könnyítette a tehertől az Ur. De nem hallgattunk szavára. Szájjal hízelkedtünk Néki; szívünk nem volt tökéletes iránta. Ettünk, amit kívántunk. Az étel még a szájakban volt, a kívánságokkal még fel sem hagytunk, már elfeledtük csoda szabadítását, bosszantottuk élettelen bálványainkkal, visszafelé fordultunk Tőle, mint a csalfa kézív. És kitölté itélő poharát s még seprejét is issza a föld.

Az elborító áradatban nem szárad ki torkunk

és nem fáradunk el a kiáltásban. Eddig templomaink falai között szólunk, most, az Úr mondja, hogy harsanjanak meg az evangélium kürtjei a hegyeken, hadd hallják a süketek is. *Mert nem magunkat prédikáljuk, hanem az Úr Jézus Krisztust.* (II. Kor. 4, 5.)

Egyházmegyénk közgyűlése, ezek miatt 75.000 magyar református nevében, Isten törvénye alapján, egyrészt *a mi hitünk cselédeihez*, másrészt a maradék magyar testvérekhez, a mai napon így kiált:

Drágább az ember a színaranynál s a magyar testvér értékesebb a drágakőnél. Tehát:

1. Igazságot, jogosságot, szeretetet kérünk mindenektől a megkevesedett s nyomoruság miatt meggörnyedt magyar nép számára.

2. A szegényeket, özvegyeket, árvákat — a Jézus Krisztus kicsinyeit — ne tapossa és ne szorongassa senki.

3. Isten szegényei számára, olcsó búzából, olcsó kenyér, olcsó gyapotból, olcsó ruha jusson.

4. A kismagyarok kicsiny jövedelmének megvédésére nyuljanak kezek a magasból.

5. Erős vállakra nagyobb terheket, gyöngébb vállakra aránylagosan kisebb terheket rakjanak.

6. A közvagyonból, hasznos munkáért járó fizetésnek, hazánk szegénységéhez mért felső határa legyen; testvéri gondoskodáshoz s szeretethez mért alsó határa is legyen a jó munka díjazásának.

7. Ha szükséges álljanak meg gépek és magyar emberek végezzék helyettük a munkát, mert dolgozni s méltó munkabérből élni, isteni parancs.

8. A nemzetnek sok magyar gyermeket ajándékozó család, sok támogatást nyerjen a nemzettől.

9. A pénz, melynek szerelme — minden gonoszságnak gyökere — ne legyen cél, de legyen a magyar nemzet megmentésének egyik eszköze, akik szabályozzák útjait, ne szolgálják ezt az életnélküli bálványt, hanem nemesüljenek parancsoló uraivá.

10. A vasárnap az Úristennek szentelt nap. Multságok templomi idő alatt, mérközések, korcsmázások, ne éktelenítsék s ne profanizálják. Teljes munkaszünet legyen.

Egyházmegyénk közgyűlése ezeket a pontokat, mint isteni parancsból származó, a szorongattatásból való megszabadulás biztos utjelzőit, meghirdeti.

Felhívja a kebelbeli lelkipásztorokat, hogy az Ige fényét egységesen irányítsák ezekre az evangéliumi szociális tanításokra és nagy bátorsággal, az egészséges tudomány szerint predikáljanak.

Ezt a határozatát felterjeszti a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűléshez mély tisztelettel, hasonló, messzireható állásfoglalás és a Főtiszteletű Egyetemes Konvent elé való juttatás végett, hogy a Kormány is tudomást szerezzen róla.

Közgyűlésünk alkotó tagjai pedig ünnepélyesen kijelentik, hogy nemzetünk áldott jövője érdekében, Isten parancsa szerint, ajánlják magunkat minden jóakaratsnak szolgálatára, mint Isten szolgái, *sok türeásban, nyomorúságban, szükségben, szorongattatásban, vereségekben, tömlőcokban, küzködésben, virrasztásban, tettetés nélkül való szeretetben, igazmondásban, az igazságnak jobb és balfelől való fegyvereivel*“.

Egyházkerületi közgyűlés az alsóbor-sodi egyházmegyének a szomorú magyar sorsot és annak enyhítését tárgyazó, a testvéri közösség nagy gondolatát hangsúlyozó, azzal vélságokat megszüntetni kívánó, a kicsinyeket, védteleneket és gyöngéket felkaroló, az emberi életet Isten szerelméhez ölelő deklarációját Isten akarátában és kijelentésében gyökerezőnek vallja, annak az életbe való győzedelmes bevonulását, mint

a Krisztus királyságának itt ezen a földön megvalósulását a küzdő anyaszentegyház legnagyobb céljának nyilvánítja, a maga egyetemes erejét és küzdő harcosainak és intézményeinek vitézkedését is e cél megközelítése érdekében hathatósabban és céltudatosabban felsorakoztatni kívánva, a szociális öntudat ápolását minden hivatalosának megkülönböztetett gondjába ajánlja, annak egyetemessé tétele érdekében az alsóborsodi egyházmegye határozatára az egyetemes Konvent figyelmét is ráterelni kívánja.

133. Az alsóborsodi egyházmegye őszi közgyűléséből felterjesztette az egyházkerületi elnökség és a konventi elnöki tanács útján a m. kir. kormányhoz közvetítendő azon határozatát, melyben a magyar emberek lelkével és szociális sorsával való komoly törődése folytán kéri a diósgyőri m. kir. vas és acélgyárnak munkával való ellátását, versenyképessé tételét.

Egyházkerületi közgyűlésünk maga részéről is nagy társadalmi bajok forrásának, sőt nemzeti szerencsétlenségnek látná e hatalmas ipartelepen a munka szüneteltetését, ami miatt sok ezer családos munkás veszítené el kenyerét és az értelmiség köréből is több száz szakember a maga és családja életfeltételét, ez okból készséggel vállalja a határozat további közvetítését, hozzátéve abbeli felfogását, hogy a m. kir. kormány, — ha változott kezelésben is, folytatni fogja azt a munkát, amely annyi ezer családnak adott eddig megélhetést. Egyidejűleg felhívandónak véli egyetemes konvent útján a külföldi nagy protestáns közösségeket, hogy a világ vezető hatalmasságainak ajtaján az élő Isten nevében nagy erővel és még nagyobb sze-

retettel zörgessenek, hogy a világ egyetemes bajára komolyan keressék immár az orvosszereket, amelynek gyógyszerára egyedül a Krisztus evangélioma lehet, amely a népek köréből kirekeszt minden igazságtalanságot és gyűlöletet, aminek a magyar élet is szomorú áldozatául esett.

134. Az alsóborsodi egyházmegye az alábbi két indítványt terjeszti egyházkerületünk elé:

1. Az esedékes párbérek megfizethetése okából, az olcsó búzából azok, akiknek nem termett vagy csak alig termett, kormányakció révén nyerjenek kenyérnek-való és pedig annyit, hogy abból megfizethessék párbérüket is, mert a párbéres lelkipásztorok és tanítók is kenyér nélkül vannak, ha gabonajárandóságuk nem folyik be.

2. A rossz termés miatt be nem folyó, de esedékes gabonapárbérek bizonyos értékéig az egyházközségek jóállása mellett, valamilyen központi egyházi pénzből, a párbéres lelkipásztorok és tanítók részére rövidebb lejáratú kölcsön folyósíttassék.

Ugyancsak ez a tárggyal kapcsolatban a gömör-tornai egyházmegye azzal a kéréssel fordul egyházkerületünkhöz, hogy a lelkészek segélyezésére hivatott „Szükösi-Holland Tár“ és a „Lelkészi Özvegy Árva Tár“ tőkéi, amelyek jelenleg együtt mintegy 10.207 pengőt tesznek ki, addig is, míg a kerületi lelkészi segélyegylet megalakulhatna, helyeztessenek ki a segélyre szoruló tanítató lelkészek közt 5%-os kamatra. A segélyezés felső határa 300 pengő lenne s ezt minden kölcsönző lelkész az illetékes egyházmegyei esperes és gondnok ajánlatára a püspöki kiutaló végzésre kaphatná meg. Amennyiben e Tárak tőkéi ki volnának helyezve, azokat az egyházkerületi pénztár ideiglenesen más kihelyezésre váró tőkékkel pótolná.

Közgyűlésünk teljesen osztja az indítványozó alsóborsodi és gömör-tornai egyházmegyéek álláspontját, tudatában lévén

annak, hogy ezekben a nehéz időkben, amikor egyházkerületünk nagy részében a rossz termés is erősen hozzájárult az általános gazdasági válság fokozásához, — egyenesen híveink egy részének s belhivatalnokainkna a mindennapi kenyeréről s az éhezéstől való megmentéséről van szó. Elfogadva azért az alsóborsodi első indítványt, felkéri egyetemes konventünket, hogy annak teljesítése érdekében a m. kir. Kormánynál sürgősen eljárni kegyeskedjék.

Az alsóborsodi második indítványt és a gömör-tornai egyházmegye kérelmét leteszi véleményezésre a pénzügyi választmányhoz, felhatalmazva a püspöki hivatalt, hogy a pénzügyi választmány kedvező véleménye esetén a kölcsön-segélyek utalványozását már az 1932. év elején eszközölhesse.

135. Az alsóborsodi egyházmegye, tanügyi bizottságának jelentése alapján, fájdalmasan állapítja meg, hogy az elemi iskolák terheinek hordozását a fenntartó egyházközségek már csak hónapokig bírhatják. A jó szándék s igyekezet meg van ugyan a teherhordozásra, de már a vállak leroskadtak s ha az állam a leggyorsabban nem jön segítségül, az egyházközségek abba a kényszerhelyzetbe jutnak, hogy iskoláikat fel kell adniok; javasolja azért, hogy egyházkerületünk kérje fel a konvent elnöki tanácsát arra, hogy ezt a szomorú állapotot a legsürgősebben kegyeskedjék feltárni a Kultusz-kormány előtt, kérve, hogy:

1. Adassék a békebeli hozzájárulás a tanítói fizetésekhez;
2. a tandíjváltság valorizáltassék;
3. a tanítói nyugdíjárulékot az egyházak békebeli összeg szerint fizessék, a hátralékok töröltessenek;

4. Országos kulturadó vettsék ki a nagy vagyonokra és nagy jövedelmekre, melyből a személyi s dologi kiadások fedeztessenek.

Közgyűlésünk teljes tudatában annak, hogy református iskoláinkra elkövetkezett az a történelmi pillanat, amely a lenni vagy nem lenni sötét kérdése elé állítja azokat, még egyszer és utóljára bizalommal fordul egyetemes konventünk útján a Kultuskormányhoz, hogy vegye revízió alá iskoláinkkal szemben tanusított eljárását s iskolapolitikájának megváltoztatásával tegye lehetővé iskoláinknak református kézen maradhatását, meg van u. i. győződve közgyűlésünk arról, hogy ha azok az iskolaterhek, amelyek az utóbbi években szinte rendeletszerűleg — hozzájárulásunk nélkül — hárítottak át egyházainkra, átvétetnek az állam által, egyházaink minden nehézség nélkül eleget tehetnek iskolai kötelezettségeiknek. Magáévá teszi azért az alsóborsodi egyházmegye javaslatait s azokat felterjeszti az egyetemes konventre azzal a kéréssel, hogy elnöki tanácsa útján ez ügyben a legsürgősebben eljárni méltóztassék.

136. Az alsóborsodi egyházmegye felterjeszti az átányi egyház iskola ügyét egyházkerületünkre. Az átányi egyház presbiteri és közgyűlési határozataiban kimondotta, hogy iskoláját a súlyos iskolai terhek miatt átadja az államnak 10 évre, amely idő alatt 14.000 pengő adósságát kifizetheti. Amennyiben az iskola további fenntartásáról lehetne szó, ezt csak abban az esetben tehetné meg, ha a régi díjlevél szerinti fizetés egészítették ki a teljes tanítói fizetésre, vagyis, ha az állam magasabb tanítói államsegélyt biztosíthatna s felkérte lelkészét, hogy e határozatáról tegyen jelentést felettes egyházi hatóságához s a tanfelügyelőséghez.

Az egyházmegye az átányi egyház kérésében érdemleges határozatot nem hozott, mivel a vonatkozó presbiteri és közgyűlési határozatok alakilag nem megfelelőleg hoztattak, mindamellet is komolyan intette az egyházközséget, hogy iskolaátadási szándékáról mondjon le s iskolája fenntartása érdekében hozza meg a legnagyobb áldozatot is, egyben egyházkerületünk közbenjárását kéri arra, hogy az egyetemes konvent útján tegyen előterjesztést a Vallás és Közoktatásügyi Miniszteriumnál az átányi iskola ügyének revíziója s államsegélyének a régi díjlevél mértéke szerint való felemelése céljából.

Közgyűlésünk a súlyos idők szomorú és számotvetni készítő tünetének tekinti az átányi, ma még elszigetelten álló, de könnyen követést kiváltható államosítási törekvést. De bármilyen nehézségekkel kell is megküzdeniök egyházainknak iskoláik megtarthatása érdekében, még sem szabad a lemondás kishitőségével megválniok az évszázadok alatt az egyház testével összeforrott, azzal jó és balsorsban osztozott iskoláktól. Egyházunk élete iskolák nélkül olyan lenne, mint a hajós élete a tengeren iránytű és világító lámpás nélkül. Azért, amig egyrésről az átányi egyházközséget iskolája érdekében a legnagyobb áldozathozatalra utasítja, másrésről a súlyos terhek könnyítése céljából készséggel siet támogatására, fölkérvén az egyetemes konventet a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnál való eljárásra a tekintetben, hogy az átányi iskola ügyét vegye revízió alá s államsegélyt magasabb összegben állapítsa meg.

Ezzel kapcsolatban felhivja közgyűlésünk az egyházmegyék útján azokat az egyházakat, amelyek 1914 óta iskoláikat fejlesztették, annak kimutatására, hogy a

szervezéskor milyen terhet vállaltak s ma milyen terhet hordoznak, hogy e szembeállításból nyilvánvalóvá legyenek az egyházainkra szakadt és elbirhatatlan iskolai többletterhek.

137. Az alsóborsodi egyházmegye f. év tavaszi gyűlésében foglalkozott esperesének, Farkas Istvánnak, azzal a javaslatával, hogy minden lelkész fizessen be havonként öt pengőt, esetleg ennek többszörösét az egyházkerületi pénztárba, ahol a befizetett összegek a betevek javára gyümölcsözőleg kezeltetnek s az e célra választott bizottság útján arra szoruló lelkészeknek kölcsönként kiutaltatnak. A kölcsön kamata 1%-kal volna magasabb a betéti kamatnál. A befizetett összeg a betevőnek, vagy utódainak eltávozás, elhalálozás esetén kamataival együtt rendelkezésre állana. Az alsóborsodi egyházmegye ezt a javaslatot magáévá tette s megküldte hozzászólás végett a többi egyházmegyének is. Az egyházmegyék közül az abauji s a felsőborsodi tárgyalta le e hozzájuk küldött javaslatot s terjesztette fel véleményét egyházkerületünkre. Mindkét egyházmegye örömmel üdvözli a javaslatot s ajánlja is a lelkészek figyelmébe, kifejezik azonban azt az aggodalmukat, hogy a mai gazdasági viszonyok közt a havi öt pengő befizetés sok lelkészre nézve teljesíthető-e, azért ajánlatosabbnak látnák a felvetett tervet a hivatalos fórumok igénybevétele nélkül önkéntes vállalkozás útján egy takarékosági és segély-egylet formájában megvalósítani.

Közgyűlésünk Farkas István esperesnek nemes szíve sugallatából származó s az egyházkerület inségben levő lelkészeinek megsegítésére — életté válása esetén — alkalmasnak mutakozó tervezetét szintén örömmel üdvözli. A mai nyomoruságos életben, amikor kérő szavunkat senki sem hallja meg, segítséget senkitől nem nyerünk, a felvetett tervezet ráeszmélés és

eszméltetés arra az igazságra, hogy a segítség módja és eszköze a kezünkbe van letéve. Isten után magunk segíthetünk magunkon. Közgyűlésünk a tervezet mikénti megvalósításával részletekbe menőleg nem foglalkozik, felkéri azonban a javaslattevő Farkas István esperest, hogy a hozzászólások alapján dolgozza ki részletesen eredeti tervezetét, hogy az mielőbb a gyakorlati megvalósulás útjára juthasson.

138. Az alsóborsodi egyházmegye f. évi május hó 27-én tartott üléséből 10. jkvi számú határozatával utasította a mezőkeresztesi egyházközséget, hogy a halálozás folytán megüresedett egyik lelkészi állását — a betöltés elhalasztását kérő 51 egyháztag kérésének helyt nem adva — rendes lelkésszel töltsse be, mivel az egyházközség még ma is aránylag csekély egyházi terhet hordoz s lelki életének gondozására felette nagy szükség van két lelkipásztorra. Az egyházmegyének ezt a határozatát Fekete Imre és 7 társa mezőkeresztesi egyháztagok megfelebbezték az egyházkerületre, kérve az üresedésben levő lelkészi állás teljes megszüntetésének, vagy legalább 10 évig való szüneteltetésének kimondását. Felebbezésükben előadják, hogy az egyház népessége az 1930. évi népszámlálás szerint több mint 400 fővel apadt, az új egyházi törvény 5000 lélekszámra rendel egy lelkészt, a mezőkeresztesi folyton apadóban levő, most már 3000 lelket számláló gyülekezet nem elegendő ahhoz, hogy két lelkésznek biztos megélhetést nyújtson. A súlyos gazdasági válságban az egyház és tagjai a végromlás veszélyében forognak. Lelkészlakás, templom, egy tanítói lakás renoválásra szorulnak, az iskolákhoz 4 melléképület építendő, az egyháznak az adóssága csak a lelkészi állás be nem töltésére irányuló mozgalom ideje óta 5600 pengőről 7500 pengőre növekedett. A II. lelkészi javadalom felebbezők szerint részben az I. lelkészi állás javadalmának kiegészítésére, részben az egyház terheinek könnyítésére szolgálhatna.

Közgyűlésünk, mielőtt a felvetett kérdésben érdemlegesen határozná, felhívja az alsóborsodi egyházmegye útján a mezőkeresztesi egyház előljáróságát, hogy az egyház és tagjai vagyoni viszonyairól hivatalos és hiteles kimutatást terjesszen be, bemutatván az egyház legutóbbi számadását és költségvetését s a hívekre kivetett egyházi adó jegyzékét.

139. Az alsóborsodi egyházmegye felterjeszti őszi közgyűléséből a püspök úr előtt kitüntetése alkalmából tisztességtevő határozatát és abban személyéhez fűzött sok jókívánatát.

Egyházkerületi közgyűlés az egyházmegye határozatát, mint egy élet szakadatlan munkásságának megbecsülésében útát mutató példát az egyházkerület iratárában megőriztetni kívánja.

140. Az alsózempléni egyházmegye felterjeszti kerületünkre dr. Kiss Sándor egyházmegyei tanácsbírónak egy az „Országos Református Épületfenntartási Alap” létesítésére vonatkozó tervezetét támogatás végett. A tervezet szerint a magyarországi református egyházközségek, egyházi tisztviselők, presbiterek a jelenlegi tűzbiztosítási szerződésük lejártával kötelezett tagok gyanánt létesítenék a cimben megjelölt alapot s feltétlen igényük volna a tűz által keletkezett károk megtérítésére. Az alapot az egyetemes konvent kezelné s a befolyt tagsági díjakból az egyházak és intézményeik új építkezéseikhez mérsékelt kamatozású kölcsönhöz juthatnának.

Közgyűlésünk a beterjesztett tervezettel, amely az egyetemes konventen előkészítés alatt levő belkörü tűzbiztosítás kérdésével áll kapcsolatban, érdemben nem foglalkozik, hanem felterjeszti azt esetleges felhasználásra az egyetemes konventre.

141. Egyházkerületi pénztárnok jelenti, hogy az államsegély 1930-ban 37,452 P-t tett ki, 1931. évre elő lett irányozva 32,748 P, eredmény 28,274 P, kevesebb 4474 P-vel.

Kamatokból befolyt 1930. évben 9737·27 P, 1931. évre elő lett irányozva 3000 P, eredmény eddig 5000 P, kevesebb 3000 P-vel.

Fonciéretől tiszta nyereségből részesedés 1930. évben 1334·32 P, 1931. évre előirányozva 1300 P, eredmény eddig nincs s így kevesebb 1300 P-vel.

Missziói segély 1930. évben 2983 P, 1931. évre előirányozva 2983 P, eredmény 2198 P, kevesebb 785 P-vel.

A sárospataki főiskolai ünnepségekre a br. Balácsy-alap tartalékából 2000 P segély lett engedélyezve. De mivel a kölcsönképen kihelyezett alapokból a folyó évben befolyt tőketörlesztéseket a zsinati költségek felémésztették, erre eddig fedezet nincs, — a hiány e címnél 2000 P.

S így az 1931. évben eddig mintegy 11,000 P-vel kevesebb bevétele volt a ker. pénztárnak, mint a mielő volt irányozva.

Mivel a múlt évről áthozott 3275·32 P pénztári maradvány s az előttünk levő két hónap alatt befolyó bevételek, a Fonciére nyereségrészesedés s a sárospataki ünnepségekre engedélyezett segélynek a jövő 1932. évi költségvetési évre való átvitele lehetővé teszik a folyó költségvetési évnél külső segítség igénybevétele nélküli lezárását, a pénztárnok indítványozza, hogy jelentése tudomásul vétessék s kéressék fel a számvevőszék, hogy a folyó évben esetleg fedezetet nem nyert tételeket a jövő 1932. évi költségelőirányzatba felvenni sziveskedjék.

Az egyházkerületi közgyűlés a kerületi
pénztárnok jelentését helyeslőleg veszi tudomásul.

142. F. évi tavaszi egyházkerületi gyűlésünk 62. jkvi számú határozatával az egyetemes konvent 112/1931 számú határozata alapján felhívta az egyházmegyéket véleménynyilvánításra az iránt, hogy a diakonus-képzést

egyházkerületünk önállóan vagy a többi egyházkerületekkel közösen valósítsa e meg. E felhívásra beterveztették jelentéseiket az abauji, alsóborsodi, felsőborsodi és gömör-tornai egyházmegyék, nem küldött jelentést az alsózempléni egyházmegye. Az abauji, felsőborsodi és gömör-tornai egyházmegyék a nehéz pénzügyi és gazdasági helyzetre való tekintettel a diakonusképzést a többi egyházkerületekkel közösen megoldandónak véleményezik, az alsóborsodi egyházmegye a mai viszonyok mellett a diakonusi intézmény felállítását nem tartja kivihetőnek, jövőre pedig helyesebbnek tartaná, ha minden egyházkerület maga képezné diakonusait.

Közgyűlésünk a beterveztett egyházmegyei vélemények figyelembe vételével is úgy gondolja, hogy a diakonus-képzés, mint amely nem egy egyházkerületnek az ügye, hanem az egyetemes egyházé, — a testvéregyházkerületekkel közösen volna megoldható és pedig olyan időben, amikor arra az anyagi fedezet is rendelkezésre áll s e határozatát az egyetemes konventre felterjeszteni rendeli.

143. F. évi tavaszi egyházkerületi gyűlésünk 63. jkvi számú határozatával felhívta az alsóborsodi egyházmegyét a költségvetésében elért megtakarítás összegéről való jelentéstételre s ugyancsak e tárgyban a felsőborsodi és gömör-tornai egyházmegyéket jelentésüknek a püspöki hivatalhoz július 15-ig leendő felterjesztésére. E felhívásra az alsóborsodi egyházmegye jelenti, hogy költségvetését a folyó és jövő évre 25%-kal, körülbelül 2000 P-vel kevesebbitette. A gömör-tornai egyházmegye jelenti, hogy költségvetése a legszűkebb keretek között mozog, a jegyzőkönyveket nem nyomtatja ki, tisztviselőinek javadalma a minimális s jövőre az őszi gyűléseket csak rendkívüli esetekben tartja meg. A felsőborsodi egyházmegye jelenti, hogy költségvetésében 1000 P megtakarítást eszközölt.

Közgyűlésünk az alsóborsodi és felsőborsodi egyházmegyék jelentését az elért megtakarítások összegéről tudomásul veszi, a gömör-tornai egyházmegyét felhívja, hogy ne általánosságban mozgó képét adja költségvetési megtakarításának, hanem számszerűleg mutassa ki azt az előző költségvetéséhez viszonyítva.

144. Az abauji egyházmegye tavaszi egyházkerületi gyűlésünk 48. jkvi. számú határozatára való hivatkozással jelenti, hogy a bibliának a szegényebb hívők között leendő terjesztését anyagi áldozattal is készséggel szolgálja, jelenti továbbá, hogy felhívta az egyházakat a bibliának minden kínálkozó módon leendő terjesztésére, esetleg arra, hogy a konfirmándusokat saját pénztáruk terhére lássák el bibliával.

Örvendetes tudomásul szolgál.

145. F. évi tavaszi egyházkerületi gyűlésünk 50. jkvi számú határozatával az egyetemes konvent 148.—1931. jkvi számú felhívására letette véleményezésre az egyházmegyékhez a balassagyarmati ref. egyházközségnek a konventhez benyújtott következő javaslatát:

„1. Az evangélikus és református lelkészek a hiveik között kötött házasságoknál ne tegyenek lépéseket reverzális elnyerésére;

2. amennyiben bármelyik fél részéről bármilyen rábeszélés történnék, a közös presbiterium döntése az irányadó;

3. áttérők nem fogadhatók el, amennyiben mégis mindenáron ragaszkodnék az áttérni szándékozó a másik egyházba való felvételhez, meghallgatandó előbb az áttérő illetékes lelkésze s ha az áttérés személyi, vagy anyagi okokból történnék, az ne legyen foganatosítható.“

Egyházmegyéink véleményes jelentéseiket e javaslatra a következőkben terjesztik elő:

Az abauji egyházmegye a testvéries érzület ápolását mindkét protestáns egyház nagyfontosságú felada-

tának tekinti, ezért egymás kárára áttéréseket és kitéréseket, valamint reverzálisok adását és vételét, amennyire azok elkerülhetők, mellőzni kívánja, a hivek lelkiismereti szabadságának a korlátozását azonban megengedhetőnek nem tartja, mert ebből esetleg mindkét egyháznak kára származhatnék.

Az alsóborsodi egyházmegye az abaujival teljesen azonos állásponton szeretettel támogat minden olyan törekvést, mely a két bibliai egyház testvériségének jeleit hordozza magán, azonban nézete szerint végső esetben nem lehet belenyulni az állampolgároknak törvénybiztosította jogaiba.

Az alsózempléni egyházmegye a balassagyarmati egyház javaslatát alkalmasnak tartja a két testvéregyház közötti jóviszony még bensőségesebbé tételére, ezért szükségét látja a felvetett kérdések tisztázásának s egy mindkét egyházat kölcsönösen kötelező megállapodás létesítésének s e célra javasolja a két egyház egyenlő számú kiküldötteiből egy közös bizottság kiküldését, amely e megállapodást a felvetett kérdésekben létesítené.

A felsőborsodi egyházmegye szívesen s örömmel fogadja a felvetett javaslatot.

A gömör-tornai egyházmegye hasonlóképen elfogadja a balassagyarmati javaslatot a két egyház közötti megegyezés alapjául.

Közgyülésünk a balassagyarmati egyház javaslatát a maga részéről is alkalmasnak itéli a két protestáns egyház testvériségének ápolására s a reverzálisokkal és áttérésekkel kapcsolatos surlódások kiküszöbölésére, kívánatosnak tartja azért a két testvéregyház között a felvetett kérdésben egy megállapodás létesítését, ugyanakkor, hogy a létesítendő megállapodás ne feltétlenül kötelező erejű legyen, hanem csupán irányt szabó norma s végső esetben a hiveknek a törvényben körülírt szabadelhatározási joga biztosítottassék.

146. Egyházkerületünk lelkészképesítő bizottsága betערjeszti az 1931. év június hó 22—25. napjain Sárospatakon tartott I. és II. lelkészképesítő vizsgálatról és az ugyancsak Sárospatakon 1931. évi okt. hó 9. napján megtartott II. lelkészképesítő javító vizsgálatról felvett, sorrend szerint itt következő jegyzőkönyveket.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület lelkészképesítő bizottságának Sárospatakon 1931. június hó 22—24. napjain tartott ülésében lefolyt első lelkészképesítő vizsga alkalmából.

Jelen vannak: Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok és Cziáky Endre püspökhelyettes elnöklete alatt Janka Károly egyházkerületi lelkészi főjegyző, Bernáth Aladár, Marton János, Dr. Trócsányi József, Dr. Mátyás Ernő, Szabó Zoltán, Dr. Zsiros József és Dr. Vasady Béla bizottsági tagok, utóbbi úgy is mint a bizottság előadója és jegyzője.

1. Dókus Ernő, a vizsgáló bizottság világi elnöke meleg szavakkal üdvözölte a vizsgáló bizottság megjelent tagjait, sajnálattal jelenti, hogy Dr. Révész Kálmán püspök úr egészségi állapotára tekintettel nem jelenhetett meg a vizsgán, jelenti egyben, hogy Farkasfalvi Farkas Géza vizsgáló-bizottsági tag kimentette magát a vizsgálatról való távolmaradásáért.

Szolgál tudomásul.

2. Dr. Vasady Béla theol. igazgató jelenti, hogy az első lelkészképesítő vizsgára 17 (tizenhét) ifjú jelentkezett, hogy mindeniküknek az abszolutoriuma rendben van. A tizenhét között van Nagy Sándor exmittált theológus is, akit a legutóbbi lelkészképesítő vizsgálat alkalmával a vizsgálóbizottság — miután theológiai tanulmányai alatt több oldalról

súlyos kifogások merültek fel ellene — első lelkészképesítő vizsgálatra nem bocsáthatott. Miután azonban a felsőborsodi egyházmegye esperese, továbbá a sajoszentpéteri egyházközség lelkésze által kiállított működési bizonyítványok szerint Nagy Sándor ellen az utóbbi évben semmiféle kifogás nem merült fel, nincsen semmi akadálya annak, hogy a vizsgálóbizottság ez alkalommal tőle az első lelkészképesítő vizsgát felvehesse. — A jelöltek házi dolgozataikat mindnyájan a szabályszerű időben elkészítették és beadták, 22-én zárthelyi írásbeli dolgozataikat is mindnyájan elkészítették, azokat a szaktanár elfogadta s így semmi akadálya nincsen annak, hogy szóbeli vizsgára álljanak.

Szolgál tudomásul.

3. Theológiai igazgató jelenti, hogy ujszövetségi írásmagyarozatból és ker. vallástanból javító vizsgálatra jelentkezett Rozsonday Gyula, aki az 1930. évi szeptember hó 23—24. napjain tartott első lelkészképesítő vizsgálaton ebből a két tárgyból javító vizsgálatra utasított.

Szolgál tudomásul.

4. A vizsgára bocsátott tizenhét jelöltnek s a javítóvizsgálatra jelentkezett egy jelöltnek a szóbeli vizsgája megkezdődvén s a jelöltek a vizsgálati rend szerint kikérdeztetvén, a következő eredménnyel vizsgáztak:

Sorszám	N é v	Ó-szöv.	Új-szöv.	Bibliai vallástan		Ker.	Ker.	Egyházi	Az írásb.	Általános osztályzat
		írásmagyarázat		ó-szöv.	új-szöv.	vallástan	erkölcsstan	szónoklat	vizsga ered- ménye	
1.	Andrássy Ferenc .	elégs.	jó	jó	jó	jó	jeles	jó	jó	jó
2.	Bokor János	elégs.	jó	jó	jó	jó	jó	jó	jó	jó
3.	Botos Berenc . . .	jó	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
4.	Fejér István	elégs.	elégs.	elégs.	jó	elégs.	jó	jó	jó	elégséges
5.	Halász Károly . . .	jó	elégs.	jó	jó	jó	jó	jó	jó	jó
6.	Harsányi László . .	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
7.	Horkay Barna	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
8.	Kiséry Béla	jó	jó	jó	jeles	jó	jó	jeles	jeles	jó
9.	Kocsis János	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
10.	Kolumbán György	elégs.	jó	jó	jó	jó	jó	jeles	jó	jó
11.	Kovács Zoltán . . .	elégs.	elégs.	elégs.	elégs.	elégs.	elégs.	jó	elégs.	elégséges
12.	Kutas Imre	jó	jeles	jó	jó	jó	jó	jeles	jeles	jó
13.	Martin Miklós	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
14.	Nagy Barna	jó	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
15.	Samú István	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
16.	Simon Béla	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
17.	Nagy Sándor	elégs.	elégs.	elégs.	jó	elégs.	elégs.	jó	jó	elégséges
18.	Rozsonday Gyula . .		elégs.			elégs.				

Dr. Vasady Béla, theol. igazgató.

A szóbeli vizsga befejeződvén, elnök az eredményt a vizsgázóknak kihirdeti.

5. Cziáky Endre püspökhelyettes elnök a lelkeszi szolgálatra kibocsátván a levizsgázott ifjakat, meleg szeretettől áradó bizonyágtétellel hívja fel őket felséges hivatásukra, ami után pedig Janka Károly lelkeszi egyházkerületi főjegyző kiveszi a hivatalos esküt tőlük, az egyházi törvénykönyv lelkeszi eskü mintájának három első kikezdését használva esküformául.

Kmf.

Dókus Ernő
egyh.-ker. főgondnok,
a biz. vil. elnöke.

Cziáky Endre
abaúji esperes,
a püspök helyett.

Janka Károly
egyházkerületi
lelkeszi főjegyző.

Dr. Vasady Béla
a bizottság előadója
és jegyzője.

Marton János
theol. tanár.

Bernáth Aladár
biz. tag.

Dr. Trócsányi József
Dr. Zsiros József

Dr. Mátyás Ernő
Szabó Zoltán.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tizáninenni ref. egyházkerület lelkeszképesítő bizottságának Sárospatakon 1931. évi június hó 25. napján a második lelkeszképesítő vizsgálat alkalmából tartott ülésében.

Jelen voltak: Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok és Cziáky Endre püspökhelyettes elnökle alatt: Marton János, dr. Trócsányi József, dr. Mátyás Ernő, dr. Vasady Béla theol. akad. igazgató, dr. Zsiros József és Szabó Zoltán theol. akadémiai tanárok és Janka Károly egyházkerületi lelkeszi főjegyző, utóbbi úgy is, mint a lelkeszképesítő

bizottság jegyzője, mindannyian, mint a lelkész-képesítő bizottság tagjai, útbóbb Bernáth Aladár. vizs. biz. tag.

1. A vizsgálatot vezető Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok szívélyesen üdvözli a lelkész-képesítő bizottság tagjait, sajnálattal jelenti, hogy püspök Urunk tartós testi gyöngélkedése miatt ez úttal sem jelenhetett meg, helyettesítésével Cziáky Endre hivatalkorra nézve legidősebb esperest bízta meg, akit fel is kér, hogy foglalja el a társelnöki széket. Ennek megtörténtével még aziránt tesz bejelentést, hogy Farkasfalvi Farkas Géza bizottsági tag másnemű elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg s ezzel a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

Lelkészképesítő bizottság őszinte részvétell és a püspök Ur iránti szeretettel és vele együttérzéssel veszi tudomásul a vizsgálaton való megjelenésében ez idő szerint is fennálló akadályoztatását, kéri a kegyelem Istenét, hogy az Ő mindenható erejével testiképpen is tegye püspök Urunkat alkalmassá arra, hogy örvendeztethesse meg bizottságunkat a legközelebbi vizsgálaton való megjelenésével. Farkasfalvi Farkas Géza biz. tag kényszerű elmaradását ezenel igazolja.

2. Egyházkerületi lelkészi főjegyző jelenti, hogy a második lelkészképesítő vizsgálatra 8 ifjú jelentkezett, névszerint a következők: Erős Gyula, Fülöp Sándor, Gáthy Lajos, Gergely János, Hörcsik Béla, Király Pál, Kovács József és Máthé Zoltán segédlelkészek, akik házi irásbeli dolgozataikat idejében elkészítették és azokat a theol. akadémia igazgatójához határidőre elküldötték. Jelenti továbbá, hogy a vizsgálatra jelentkezettek kérvényeikhez mindannyian csatolták első lelkészképesítő bizonyítványukat és szolgálati bizonyítványukat. Ez

utóbbiakból megállapítható, hogy az E. T. II. t.-c. 63. §-ának első bekezdésében megkivánt két gyakorlati év eltöltése a vizsgálatra jelentkezettek egyikére nézve sem következett el, mivel az első vizsgálat letételétől számított két év csak f. évi szept. hó 28. napján fog letelni, ezért javasolja, hogy a vizsgálat sikere esetén a II. lelkészképesítő vizsgálat letételéről szóló bizonyítvány érvényét s ezzel az illetők pályázati jogosultságát a törvényes időponttól, vagyis 1931. évi szeptember hó 28. napjától méltóztassék megállapítani. Kovács József nézve pedig azt a további megszorítást javasolja, hogy az ő bizonyítványának érvényessége 1932. évi január hó 1. napjától számítottan állapíttassék meg, mert nevezett csak akkorra fog tudni eleget tenni a törvény által a gyakorlati szolgálatra nézve megszabott követelménynek. A Kovács József gyakorlati szolgálatának hiánya megbeszélés tárgyává tétetett abból a tapasztalatból folyólag, hogy ő is és mindazok, akik stipendiumok szerzésével külföldi egyetemeken tanulmányaik folytatására és tudományos képzésük elmélyítésére törekeshetnek, — ami igen tiszteletreméltó és méltánylandó törekvés egyébként — szinte lehetetlenné teszik magukra nézve, hogy a külföldi egyetemen történő szabályszerű, több évre terjedő hallgatás mellett az E. T. II. t.-c. 63. §-ának 2. bekezdésével számukra tett engedményen túli egy évi gyakorlati lelkészi szolgálat kötelezettségét betöltsék s e törvényes hiányt azzal vélik pótolhatónak, hogy külföldi egyetemen történő hallgatásuk idején végzett bizonyos gyakorlati egyházi munkájukról csatolnak bizonyítványokat, ami semmiképen nem merítheti ki a törvény rendelkezését, mert a törvény világosan gyakorló lelkész mellett írja elő a szolgálatot számukra s ez a rendelkezés nem vonatkozhatik nem magyar egyházban és nem magyar lelkész mellett töltött szolgálatra.

Ezek után a szaktanárok jelentést tesznek úgy a házi, mint zárthelyi írásbeli vizsgálat kellő ered-

ményéről, mely utóbbira nézve lelkészi főjegyző azt jelenti, hogy annak tárgyául az elnökség a gyakorlati theologia köréből javasolt írásbeli tételek közül „A szekták elleni küzdelem“ (Belmissziói és lelkigondozói szempontból) című tételt választotta ki s azt dolgozták ki a jelentkezők a vizsgálati rendtartásban előírt követelményeknek megfelelően.

Egyházkerületi lelkészképesítő bizottság a főiskolai jubileumi ünnepélyre, annak előkészületeire való figyelemmel az E. T. II. t.-c. 63. §-ának rendelkezésétől eltérően lefolytatja ugyan a második lelkészképesítő vizsgálatot, azonban annak sikere esetére minden vizsgálatot tevőre nézve elvként kimondja, hogy második lelkészképesítő vizsgálatuk érvényét csak a törvényes gyakorlati szolgálatuk elteltének idejétől, vagyis 1931. évi szept. hó 28. napjától számítja, a Kovács Józsefét pedig 1932. év január hó 1. napjától. Addig eltöltendő gyakorlati szolgálatukat azonban most visszatartandó lelkészképesítő bizonyítványuk átvétele alkalmával igazolni tartoznak. Ezen bizonyítványok is a lelkészképesítési jegyzőkönyvhöz pótlólag becsatolandók.

Jövőre nézve pedig a bizottság az egyházi törvényekhez szigorúan alkalmazkodni kíván és a külföldi egyetemeken hallgatóktól is a hazai egy évi gyakorlati szolgálat teljes betöltését megkívánja, ennek a legkisebb hiánya esetén sem bocsátja az illetőt a második lelkészképesítő vizsgálatra.

Az ezuttal jelentkezett ifjakat a fenti kikötéssel eredményes írásbeli vizsgálatuk alapján egyébként szóbeli vizsgálatra bocsátja, melynek lefolytával annak eredményét következőleg állapítja meg:

Sorszám	A vizsgázó neve	A vizsgálat tárgyai s az azokból szerzett érdemjegyek							Jegyzet
		Homi- létika	Magy. prot. egyház- és irodalom- történet	Egyház- jogtan	Gyakorlati theológia	Gyakorlati bibliama- gyarázat	Írásbeli dolgozat	Általános osztályzat	
1.	Erős Gyula	elégs.	elégs.	elégs.	elégt.	elégs.	elégs.	elégtelen	Javító vizsgára utasított.
2.	Fülöp Sándor . . .	elégs.	elégt.	elégs.	elégs.	elégs.	jó	elégtelen	Javító vizsgára utasított.
3.	Gáthy Lajos	elégs.	elégs.	elégs.	elégs.	elégs.	jó	elégséges	
4.	Gergely János . .	jeles	jeles	jó	jeles	jeles	jeles	jeles	
5.	Hörcsik Béla . . .	jeles	jó	jó	jó	jó	jó	jó	
6.	Király Pál	elégt.	elégs.	elégs.	elégs.	elégs.	elégs.	elégtelen	Javító vizsgára utasított.
7.	Kovács József . . .	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	
8.	Máthé Zoltán . . .	jeles	jó	jó	jeles	jeles	jeles	jó	

3. Lelkészképesítő bizottságban a kibocsátást nyert segédlelkészek vigasztalan sorsa, elhelyezkedésüknek jelenlegi akadálya, majdnem lehetetlensége s e helyzeten való segítés elodázhatatlanul sürgős szüksége szövé tétetvén,

lelkészképesítő bizottság, hogy a kibocsátást nyert segédlelkészek számára az egyházi törvények által megkivánt gyakorlati szolgálat megszerzése biztosíttassék, felkéri püspök Urunkat, hogy azokat a segédlelkészeket, akik az állandó káplántartó egyházközségekben elhelyezést nem találnak, legyen kegyes előzetes adatgyűjtés alapján vagy nyugdíjjogosultságukat elért vagy szolgálatképtelen, de nyugdíjaztatásukat nem kérő lelkipásztorok mellé teljes ellátás (lakás, fűtés, világítás, élelmezés, takarítás, mosás) nyújtása s az általuk végzett lelkészi szolgálatért (keresztelés, esketés, temetés, hitoktatás) járó díjak (palástdíj, hitoktatói díj) részükre szóló kiszolgáltatása illetőleg átengedése ellenében káplánokul elhelyezni.

A káplánok ilyenén elhelyezkedése általa a rajtuk segítésnek ez a módja történelmileg igazolható. Ha a nyugdíjintézet megalkotása előtt a káplán nyújtotta az előregedett, vagy elerőtlenedett lelkész számára lehetőséget arra, hogy holta napjáig gyülekezete eltartsa, most a fordított helyzetben a káplánok joggal elvárhatják, hogy legalább legegyszerűbb szükségleteiket megnyerjék, azok részéről, akik a maguk biztonságára érdekében nem veszik igénybe a törvény által nyújtott lehetőséget, hogy t. i. nyugalomba menjenek és ezzel az új nemzedék elhelyezkedése számára adjanak módot és alkalmat.

Arra is kéri lelkészképesítő bizottság püspök urunkat, hogy akik még így sem tudnak szolgálati helyhez jutni, azokat kegyeskedjék körlevélileg felhívni, hogy lakóhelyük lelkészénél, vagy ha ott lelkészi állás nem volna, a lakóhelyükhöz legközelebb eső lelkészénél, gyakorlati szolgálatauk biztosítása céljából díjtalan szolgáltatásra jelentkezzenek s e helyekre kérjék bekebeleztetésüket.

Az egyházkerületi közgyűléshez pedig aziránt tesz felterjesztést, hogy az kérje az egyetemes Konvent, illetőleg a konventi elnökség útján a m. kir. vallás és közoktatásügyi Miniszter Urtól az állandó káplántartó helyekről kiszorult segédlelkészeknek rendkívüli államsegélyből való megsegítését, hogy az így vagy teljesen javadalom nélküli, vagy csupán ellátást nyerő segédlelkészek a szellemi proletárok nyomorától s a lelki meghasonlástól megmentessenek. Nagy társadalmi és állami érdek is fűződik ezek sorsának valamennyire megnyugtató rendezéséhez, mert ezek többnyire szegény emberek, földműves családok gyermekei, akikre nézve kétségbeejtő az, hogy erőtelen, szegény szüleik terhére legyenek és lakóhelyük értetlen és sokszor kárörvendő, alacsony lelkű népe gúnyos megjegyzéseinek céltáblájául szolgáljanak.

A lelkészképesítő vizsgálat befejeztetvén, annak eredménye a főt. egyházkerületi közgyűlésnek a vizsgálatról felvett jegyzőkönyv felterjesztésével közölni határoztatik, mire a vizsgálatot vezető egyházkerületi főgondnok a vizsgáló bizottság tagjainak kitartásukért köszönetét, — a vizsgáló bizottság pedig az elnökségnek a vizsgálat példás buzgalmu vezetéséért háláját nyilvánítva — a munka ered-

ményére és abból az anyaszentegyházra Istennek áldását kívánva, a bizottság ülését bezárja.

Kmf.

Dókus Ernő
egyházkerületi főgondnok,
a bizottság világi elnöke.

Cziáky Endre
abauji esperes, püspökhelyettes,
a bizottság lelkészi elnöke.

Jegyzette:

Janka Károly
egyházkerületi lelkészi főjegyző,
a bizottság jegyzője.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sárospatakon, a tiszánineni ref. egyházkerület lelkészvizsgáló bizottságának 1931. évi október hó 9. napján tartott ülésében.

Jelen voltak: Cziáky Endre püspökhelyettes és Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt dr. Vasady Béla theol. akad. igazgató, Marton János, dr. Mátyás Ernő, dr. Trócsányi József, Szabó Zoltán és Ujszászy Kálmán, a theol. akadémia tanárai és Janka Károly egyházkerületi lelkészi főjegyző, úgy is mint a lelkészvizsgáló bizottság jegyzője, mindannyian a II. lelkészképesítő vizsgáló bizottság tagjai.

1. A vizsgálatot vezető Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok szívesen üdvözli a lelkészvizsgáló bizottság tagjait, sajnálattal jelenti, hogy a püspök Urat gyöngéledése ezúttal is megakadályozta a megjelenésben, felkéri azért Cziáky Endre hivatalokorra nézve a legidősebb esperest, mint püspökhelyettest, az elnöki szék elfoglalására, ami megtörténvén, a vizsgálóbizottságot megalakultnak nyilvánítja és a vizsgálatot megnyitja és bejelenti, hogy Bernáth Aladár vizsg. bizottsági tag hivatalos elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg.

Tudomásul szolgál.

2. Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, a vizsgálatot vezető elnök, felhívására Janka Károly egyházkerületi lelkészi főjegyző jelenti, hogy az 1931. évi június hó 25. napján tartott II. lelkészvizsgálat alkalmával általános elégtelen osztályzatot nyert Eröss Gyula, Fülöp Sándor és Király Pál segédlelkészek javítóvizsgálatra jelentkeztek, szolgálati bizonyítványaikat beadták és azzal a vizsgálatuk folytonosságát igazolták, miért is semmi akadálya nincs annak, hogy javító vizsgálatra bocsáttassanak.

Lelkészvizsgáló bizottság a jelentés tudomásulvételével Eröss Gyulát a gyakorlati teológiai tudományok köréből, Fülöp Sándort a magyar prot. egyháztörténelemből és Király Pált a homilétikából javítóvizsgálatra bocsátván, annak eredményeként megállapítja, hogy Eröss Gyula elégtelen osztályzatát elégségesre, Király Pál elégtelen osztályzatát elégségesre, Fülöp Sándor elégtelen osztályzatát elégségesre javította.

3. A vizsgálat befejeztetvén, elnök az ülést bezárja.

Kelt mint fent.

Dókus Ernő

*egyházkerületi főgondnok,
a bizottság világi elnöke.*

Cziáky Endre

*abauji esperes, püspökhelyettes,
a biz. lelkészi elnöke helyett.*

Janka Károly

*egyházkerületi lelkészi főjegyző,
a bizottság jegyzője.*

Egyházkerületi közgyűlés nagy örömmel veszi tudomásul az I. lelkészképesítő vizsgálat fényes eredményét, nem különben helyeslésével a lelkészképesítő bizott-

ságnak a II. lelkészképesítő vizsgálatról püspök Urunkhoz a segédlelkészek elhelyezése érdekében intézett felterjesztését s maga részéről is kéri püspök Urunkat a cél megközelítéséért a javasolt körlevél közzétételére; az állandó káplántartó helyekről kiszorult segédlelkészek államsegélye érdekében javasolt felterjesztés azonban ez idő szerint céltalannak látja, mert az állam jelenlegi háztartási viszonyai között annak csak elútasítás lehetne a sorsa, már pedig az ifjú nemzedék szempontjából ezt a nem súly nélküli kérdést ilyen elútasítással meggyöngíteni nem szabad.

Végül megnyugvással értesül egyházkerületünk a javító vizsgálat sikeréről.

147. Dr. Kérészy Barna egyházkerületi főügyész előterjeszti és elfogadásra ajánlja a püspöki földek kezeléséről és használatáról szóló szabályrendeletet.

Egyházkerületi közgyűlés a szabályrendeletet egész terjedelmében változatlanul elfogadja, függelék gyanánt a jegyzőkönyvhöz csatolja, annak körültekintő, gondos elkészítéséért egyházkerületi főügyésznek köszönetét nyilváníti.

148. Misszió bizottság 1931 november 10-én délután Miskolcon, a leánygimnázium tanári termében tartott ülésének jegyzőkönyvét, hitelesítéssel ellátva bemutatja.

Tudomásul szolgál.

149. Missziói bizottság bemutatja Dr. Enyedy Andor előadónak a kebelbeli egyházmegyék 1930—31. évi missziói életéről és munkájáról szóló jelentését, amelyet előadó a bizottságban felolvasott és a bizottság jóváhagyólag vett tudomásul s érette az előadónak és az egyházmegyei előadóknak köszönetét fejezte ki.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s elnökség útján az egyetemes konventre felterjeszti. Egyuttal ez-
 uton is kifejezi amaz óhaját, hogy egy-
 házmegyéinkben és egyházközségeinkben
 a missziói munka Megváltónk parancsához,
 elhívásunkhoz és az idők szükségleteihez
 mért minél nagyobb lendületet vegyen.

150. Missziói bizottság tárgyalta Füzér-Radvány
 egyházközségnek az abauji egyházmegye által felter-
 jesztett ama javaslatát, hogy a missziói ügyek az egy-
 házlátogatóság hatáskörébe utaltassanak. Bizottság a
 missziói ügyeknek az egyházlátogatóság hatáskörébe
 utalását, vagyis a missziói jelentőiveknek az egyház-
 látogatóság általi kitöltését nehezen látja keresztülvihe-
 tőnek: már csak azért is, mert az egyházlátogatások
 különböző időben folynak le és nagyon sok helyen
 olyankor, amikor a missziói munkaév még nem feje-
 ződött be. Ellenben jónak látja a már kitöltött, de a
 lelkeszi hivataloknál egy példányban meglevő jelentő-
 ivecnek az egyházlátogatóság és presbitérium jelen-
 létében való felolvasását, továbbá az egyházlátogatási
 jegyzőkönyveknek olyan átalakítását, hogy abból az
 egyházközségek missziói életének és munkájának képe
 is kivehető legyen és ilyen értelemben javaslatot ter-
 jeszt az egyházkerületi közgyűlés elé.

Egyházkerületi közgyűlés a javaslatot
 elfogadja és elrendeli, hogy a kitöltött
 missziói jelentőivek az egyházlátogatás al-
 kalmával a presbitériumokban minden
 egyházközségben olvastassanak fel. Egy-
 uttal felír az egyetemes konventhez az
 egységes egyházlátogatási jegyzőkönyvek-
 nek olyan módon való szerkesztése iránt,
 hogy azokból az egyházközségek missziói
 életének és munkájának képe is kivehető
 legyen.

151. Missziói bizottság előterjeszti, hogy az év folyamán kiadott konventi missziói szabályrendelet 42. §-a szerint az egyházkerületi missziói bizottságnak 1—2 tanító tagjának is kell lenni. Felkéri ennél fogva a közgyűlést, hogy a missziói bizottságba Palumby Béla sárospataki, Péter József miskolci és Szállósy Bertalan gömörszőlősi tanítókat tagokul hívja be.

Egyházkerületi közgyűlés a javaslat értelmében a missziói bizottságba Palumby Béla sárospataki, Péter József miskolci és Szállósy Bertalan gömörszőlősi tanítókat tagokul megválasztja és behívja.

152. Missziói bizottság tárgyalta Sárospatak egyházközségnek az alsózempléni egyházmegye által felterjesztett ama javaslatát, hogy a különböző országos missziói szervek gyűjtései országosan rendeztessenek. Bizottság kívánatosnak tartana olyan konventi rendelkezést, amely a különböző célu gyűjtéseket az esztendő vasárnapjaira elosztaná és ezt a beosztást mihez tartás végett a felsőbb hatóságok útján minden lelkészi hivattal közölné.

Egyházkerületi közgyűlés a javaslatot elfogadja és annak értelmében leendő intézkedésre az egyetemes konventet felkéri.

153. Missziói bizottság tárgyalta az alsóborsodi egyházmegyének azt a kívánságát, hogy a missziói jelentővekhez tájékoztató készíttessék. Bizottság az egyházmegye közérdekű kívánságát a konventi missziói előadó figyelmébe kívánja ajánlani.

Egyházkerületi közgyűlés az alsóborsodi egyházmegye kívánságát a konventi missziói előadó figyelmébe ajánlja.

154. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931. június hó 13-iki ülése 55. sz. jkvi pontjával az egyház-

kerületi közgyűlés elé terjesztette Domby László középiskolai tanügyi előadónak a sárospataki gimnáziumban 1931. március havában tett látogatásáról felvett jegyzőkönyvet, amely az intézet működéséről megnyugtató, sőt örvendetes képet nyújt.

Tudomásul szolgál.

155. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931. június 13-án tartott ülése 56. sz. jkvi. pontjával egyházkerületi közgyűlésünk elé terjeszti Ady Lajos min. megbízottnak a sárospataki gimnáziumban tett hivatalos látogatásáról felvett jegyzőkönyvet, amely szerint „az intézet külső-belső rendje további előhaladást tett s így a gimnázium dologi és szellemi vonatkozásban egyaránt tisztességes szintet képvisel“.

Örvendetes tudomásul szolgál.

156. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931. szeptember 11-iki ülése 3. sz. jkvi. pontjával jelenti egyházkerületünknek, hogy 1931. szeptember 10-én mult 25. esztendeje, hogy Dávid Zoltán gimn. tanár a főiskola szolgálatára elváltatott s azóta tanári munkáját szép és áldásos eredménnyel végzi. A köziskolai szék és igazgató-tanács melegen méltányolja a Dávid Zoltán tanári és a főiskola életével szoros kapcsolatban levő tereken kifejtett tevékenységét.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentést örömmel veszi tudomásul, a maga részéről is a legteljesebb elismeréssel méltányolja Dávid Zoltán 25. évi tanári működésének érdemeit s életére s további működésére Isten gazdag áldását kéri.

157. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931. szeptember 11-iki ülése 10. sz. jkvi. pontjával jelenti egyházkerületi közgyűlésünknek, hogy özv. Deák Geyzáné, néhai Deák Geyza volt főiskolai rajztanár emlé-

kére, festményeket, könyveket és régiségeket adományozott a főiskolának.

Egyházkerületi közgyűlésünk az igazgató-tanács jelentése alapján hálás köszönetét fejezi ki az értékes adományért özv. Deák Geyzáné urnónek s erről az adományozót jegyzőkönyvileg értesíti.

158. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931 szeptember 11-iki ülése 14. sz. jkvi. pontjával jelenti egyházkerületi közgyűlésünknek az ózdi egyház ama határozatát, amely szerint ez az egyházközség főiskolánk 400 éves jubileumát úgy itéli a legméltóbban megünnepelhetőnek, ha kifizeti egy theológus ifjú egy évi tápintézeti díját s ezért 240 P-nek a kifizetésére kötelezte magát.

Egyházkerületi közgyűlésünk az ózdi egyház presbitériumának a sárospataki főiskolával szemben a segítő szeretet lelkének megnyilatkozásáért hálás köszönetét és meleg elismerését fejezi ki.

159. A sárospataki főiskolai igazgató-tanács 1931 szeptember 11-iki ülése 15. sz. jkvi. pontjával jelenti egyházkerületünknek, hogy készséggel járult hozzá a theol. akad. kar. azon előterjesztéséhez, hogy magasabb egyházi érdekekből a főiskola 400 éves jubileuma alkalmából a tiszteletbeli tanári címet adományozza a következő külföldi hittestvéreinknek: J. M. Websternek, a skót egyház kontinentális titkárának, dr. August Langnak, a hallei egyetem professzorának, dr. A. Nordtszij-nak, az utrechti egyetem professzorának, dr. T. Hoekstra kampeni, D. F. W. Grosheide amsterdami, E. Choisy genfi, George Bartlet philadelphiai, dr. Leich daytoni, E. Bruston montpellierier, és K. Barth bonni professzoroknak.

Egyházkerületi közgyűlésünk az igazgató-tanács javaslata alapján a theol. kar

előterjesztéséhez a legnagyobb készséggel és örömmel járul hozzá.

160. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931 szeptember 11-iki ülése 19. sz. jkvi. pontjával jelenti, hogy megalkotta az angol internátusi rendtartást és fegyelmi szabályzatot s azt egy évi próbaidőre életbe léptette.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s az angol internátusi s fegyelmi szabályzat egy évi próbaidőre való életbeléptetéséhez hozzájárul.

161. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931. szeptember hó 11-iki gyűlése 27. sz. jkvi. pontjával egyházkerületi közgyűlésünk elé terjeszti a következő jelentést:

Gimn. szék jelenti, hogy a gimn. igazgató jelentése szerint őt augusztus 3-ra sürgönyileg Budapestre kérték a minisztériumba. Ott 2 napon át részletesen megtárgyalta úgy az ügyosztállyal, mint az államtitkár úrral az angol ágazat minden kérdését; az V. osztályban a görög helyett az angol bevezetését. Együttal — felhívásra — összefoglalta mindazokat az anyagi vonatkozású ígéreteket, amiket dr. gróf Klebelsberg Kunó VKM. úr önagyméltósága a különböző tárgyalásokon az angol ágazattal és angol internátussal kapcsolatban a sárospataki ref. főiskola javára tett, de amelyek sehol sem írásban, sem jegyzőkönyvbe fektetve nem voltak. Ez utóbbi összefoglalást bemutatás előtt a szintén Budapesten tartozkodó Farkasfalvi Farkas Géza világi godnok úrnak bemutatta s jóváhagyását megnyerte. A budapesti megállapodás szerint, hogy az eddigi elméleti megbeszéléseknek jogi kerete is legyen s az új gimn. ágazat a VKM. részéről, mint a középiskolai szervezetnek megújítása, jóváhagyást s beillesztést nyerjen, gimn. igazgató a püspöki hivatal útján részletes felterjesztést intézett. — Erre a püspöki hivatal útján 727/1931. sz. alatt a VKM.-nek 550—05/90-1931. sz. rende-

lete érkezett, mely a gimn. ágazatnak felállítását s 1931. szeptember 1-től az I. osztály megnyitását jóváhagyja, tudomásul veszi célját és fokozatos felépítését; valamint azt, hogy az V. osztálytól az angolt a görög helyett annak óraszámában fogják tanulni. A csatoltan felterjesztett, egyházkerületileg jóváhagyott angol tanmenetet elfogadja. Együttal kijelenti, hogy tárcája terhére elvállalja: 1. Egy született angol tanár teljes javadalmazását; 2. fokozatosan évenként 1—1 tanerővel gyarapítva, összesen 4 (négy) angol nyelvből képesített tanár javadalmazását államsegélyképpen; 3. egy sport tanár áll. fiz. kiegészítésében való részesítését; 4. kötelezettség nélkül egy amerikai theol. diáknak (Fürjész Béla), mint óradíjasnak évi 800—1000 P.-vel való segélyezését. Egyetlen kikötés, hogy az angol nyelvi tagozat már az 1931/32. tanév elején kezdetét vegye.

Igazgató-tanács a jentést örömmel és a nagymélt. dr. gróf Klebelsberg Kunó, közben lemondott közoktatásügyi miniszter úrral szemben változatlanul érzett hódoló tisztelettel és nagyrabecsüléssel fogadja és a legteljesebb köszönetének kifejezése mellett veszi tudomásul.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi.

162. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931 szeptember 11-iki ülése 28. sz. jkvi. pontjával jelenti egyházkerületi közgyűlésünknek, hogy dr. gróf Klebelsberg Kunó vk. miniszter ur a julius hóban rendezett történelmi tanfolyamra 250 P. államsegéllyel felvette Tárczy Árpád gimn. tanárt, aki a tanfolyamon résztvevett.

Örvendetes tudomásul szolgál.

163. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931 szeptember 11-iki ülése 29. sz. jkvi. pontjával jelenti egyházkerületünknek, hogy dr. gr. Klebelsberg Kunó VKM. ur Boda Béla gimn. tanár részére nyári tanul-

mányi utazási segély címen 500 P-t utalt ki s Boda Béla a nyár folyamán Németországban tett tanulmányutat.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi.

164. A sárospataki főiskolai és tanítóképzőintézeti igazgató-tanács 1931 szeptember 11-iki ülése 40. sz. jkvi. pontjával jelenti egyházkerületi közgyűlésünknek, hogy a tanítóképző intézet 1930/31. évi zárszámadását átvizsgálta, rendben találta az egyházkerületi közgyűlésnek elfogadásra ajánlja, egyuttal a számadó igazgatónak a fenntartandók fenntartásával a felmentvény megadását javasolja.

Egyházkerületi közgyűlésünk az igazgató-tanács javaslata alapján a tanítóképző intézet 1930/31. évi zárszámadását elfogadja s Kovács Dezső igazgatónak a szokásos fenntartás mellett érdemeinek hálás elismerése mellett a felmentvényt megadja.

165. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931 szeptember 11-iki ülése 41. sz. jkvi. pontjával jelenti egyházkerületi közgyűlésünknek, hogy a főiskola 1930/31. évi zárszámadását, vagyonszámát és eredményszámát megvizsgálta, azokat rendben találta és aláírta; javasolja, hogy dr. Trócsányi József gazd. vál. elnöknek, Szűts István számvevőnek és Szalay Róbert pénztárnoknak a szokásos óvadék mellett, elismerésének nyilvánításával a felmentvényt adassék meg.

Egyházkerületi közgyűlésünk az igazgató-tanács javaslata alapján a sárospataki főiskola 1930/31. évi zárszámadását elfogadja s dr. Trócsányi József gazd. vál. elnöknek, Szűts István számvevőnek és Szalay Róbert pénztárnoknak a szokásos fenntartás mellett, buzgó működésük elismerésével a felmentvényt megadja.

166. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931. szeptember 11-én tartott ülése 49. sz. jkvi pontjával az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti a P. Horváth pusztai bérlők, dr. Hartyáni Imre és Füle Zsigmond folyamodványát aziránt, hogy úgy, amint a velük kötött bérletátruházási szerződés az első évre az 1930—31. gazdasági évre a haszonbért 1918 q. buza helyett 1600 q. buzában állapította meg, a főiskola az 1931—32. költségvetési évre is 1600 q. buzára engedje le a haszonbért. Az igazgató-tanács arra való tekintettel, hogy a bérlőknek ez évben jó közepes termésük volt (52 vagon buza) s a haszonbér buzában fizetendő, a haszonbérnek csak 1800 q. buzára való mérsékléséhez járulbat hozzá. Az igazgató-tanács jelen határozatát megerősítés céljából felterjeszti a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez.

Az egyházkerületi közgyűlés a P. Horváth pusztai bérlők folyamodványa tárgyában az igazgató-tanács határozatát jóváhagyja és megerősíti.

167. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1931. szeptember 11-iki ülése 51. sz. jkvi pontjával jóváhagyás és megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti azt a határozatát, hogy részint az állam parancsoló rendelkezésénél fogva, részint a főiskola rendkívül súlyos anyagi helyzetére tekintettel a főiskolánál az 5000—1931. sz. rendelet az összes fizetési osztályba sorozott tanároknál, tisztviselőknél és a főiskolai orvosnál s nyugdíjasoknál (özv. Nagy Gusztávné, özv. Novák Lajosné, özv. Pásztor Sámuelné kivételével) életbeléptette 1931. szeptember 1-től kezdődő hatállyal.

Az egyházkerületi közgyűlés az igazgató-tanács fenti határozatát jóváhagyja és megerősíti.

168. Olvastatott a főiskolai nyomda hasznosítása ügyében a gazdasági választmány 1931. nov. 4-iki gyű-

léséről tett, Janka Károly ügyvezető főiskolai lelkeszi gondnok által jóváhagyott határozati javaslata. A gazdasági választmány e határozatában jelenti, hogy a nyomasztó általános gazdasági helyzet következtében a nyomda forgalma annyira összezsugorodott, hogy szeptember havában az összes forgalom, eltekintve a főiskolai jubileumi kiadványok által előidézett rendkívüli forgalomtól, 407 P-re esett, amivel szemben a nyomdának egy havi regijeje minimumra redukált személyzet mellett is 920 P-t tesz ki, úgy, hogy az üzem a mai viszonyok mellett csak nagy ráfizetéssel volna fenntartható. Ezért a gazd. választmány egy évre 1931. nov. 1-től 1932. nov. 1-ig terjedő időre megállapodást kötött Kisfaludy László jelenlegi üzletvezetővel, aki egy évre 2000 P. bérért hajlandó a nyomdát bérbevenni, kikötvén azt, hogy a nyomda részére a bérlet ideje alatt is biztosíttassék az a nyomtatási kvóta, amely az egyetemes tankönyvszerződés értelmében az egyházkerület által a főiskolai nyomda részére biztosított, mert csak ennek a számításba vételével tudja a forgalmat fenntartani és a megígért bérösszeget biztosítani.

Egyházkerületi közgyűlés a főiskolai nyomdának Kisfaludy László részére egy évre történt bérbeadását tudomásul veszi, a bemutatott szerződést megerősíti s egyuttal kimondja, hogy az egyetemes tankönyvkiadás tekintetében Budapesten 1924. július 5-én a debreceni nyomdával kötött szerződés 8. pontja alapján a tiszáninneri egyházkerület továbbra is, vagyis a bérbeadás ideje alatt is a sárospataki ref. főiskola nyomdáját jelöli ki, mint amely nyomdát a debreceni nyomda a nyomtatásban megfelelő arányban részesíteni tartozik.

169. A miskolci leánygimnázium igazgató-tanácsának nov. 10-iki üléséből felterjesztett jelentéseket a Középisk. Tanügyi Bizottság javaslatára

Közgyűlésünk tudomásulveszi a következő határozatokkal:

1. Az intézet 1930/31. évi számadását, mely 87.803 P. 22 fill. bevétellel, 88.744 P. 93 fill. kiadással s így 941 P. 71 fill. a következő évre átvitt hiánnyal záratott le, jóváhagyja s a számadást vezető Dr. Kovács Kálmán pénztárnok és Dobby László igazgató részére — hűséges és gondos munkájuk elismerése mellett — a számadás terhe alól a szokásos óvás fenntartása mellett a felmentést megadja.

2. Az internátus 1930/31. évi számadását, amely 42.163 P. 33 fill. bevétellel, 40.526 P. 92 fill. kiadással és így 1636 P. 41 fill. a következő évre átvitt pénztári maradvánnyal záratott le, szintén jóváhagyja s a számadást vezető Dobby László igazgató részére a számadás terhe alól a felmentést a szokásos óvás fenntartása mellett megadja.

3. Az intézet 1931/32. évi költségelőirányzatát, mely 85.573 P. szükségletet, 82.573 P. fedezetet és így 3000 P. fedezetlen hiányt tüntet föl, jóváhagyja és megerősíti, azzal az utasítással, hogy az igazgatóság bölcs takarékossgal igyekezzék a fedezetlen hiányt csökkenteni s esetleg végképpen eltüntetni.

4. Jóváhagyólag veszi tudomásul, hogy az intézet az 1927. évi tantervet ez évben az V. osztályban is életbeléptette s végrehajtotta az 540—05—418—1931. sz. min. rendelettel kiadott tantervi módosítást is a francia nyelv és irodalom tanítására vonatkozólag a III. osztályban; továbbá, hogy a VIII. osztály mellett ez évre párhuzamos szakasz szerveztetett s hogy az ideiglenesen felállított 23-ik, helyettes tanári állásra

Dr. Szabó Erzsébet okl. tanár ez évre is alkalmaztatott.

5. Jóváhagyja az 1931/32. évre megállapított tantárgyfelosztást, órarendet és tankönyvjegyzéket.

6. Örömmel veszi tudomásul az 1931/32. évre szóló beiratások eredményét, mely szerint az intézetnek szept. 15-én 511 rendes tanulója volt, 4-gyel több, mint a múlt évben, s a ref. vallású tanulók száma 235 s arányszáma 45.98^o/_o.

7. Tudomásulveszi, hogy az iskolai munka a szept. 9-én tartott évmegnyitó-ünnepélllyel megindult s zavartalanul folyik és hogy az intézet ez évben is tanítja ugyanazokat a rendkívüli tárgyakat, mint a múlt évben.

8. Tudomásulveszi, hogy a szeptemberi pót- és javító érettségi vizsgálaton 1 tanuló sikerrel tett teljes vizsgálatot, az egy tárgyból bukott 3 növendék pedig érettnak nyilvánított.

9. Tudomásulveszi, hogy az internátusba mind a 46 helyre jelentkeztek növendékek, de a nyári rossz termés és a vele járó nehéz anyagi viszonyok miatt többen visszaléptek, úgy, hogy ezidőszerint 37 bentlakó növendék van, továbbá, hogy a betegápolónői állásra Szendrei Piroska diakonissza-nővér alkalmaztatott.

10. Tudomásulveszi, hogy az intézet 104 növendéket részesített különbözőfokú tandíjkedvezményben s az elengedett tandíjak értéke 3522 P-t tesz ki, amely összeg a várható tandíjbevételnek 10°/_o-a.

170. Domby László egyházker. középisk. előadó a Középiskolai Tanügyi Bizottság útján felterjeszti a miskolci ref. reálgimnáziumban 1931 március 19—23. napjain végzett látogatásáról szóló jelentését, melyben

megállapítja, hogy az intézet tanulmányi színvonala teljesen megnyugtató.

Közgyűlésünk a jelentést megnyugvással veszi tudomásul s a tanártestületnek lelkes és buzgó munkájáért elismerését és köszönetét fejezi ki.

171. Elekes Imre egyházker. megbizott a Középisk. Tanügyi Bizottság útján felterjeszti a miskolci ref. leánygimnáziumban febr. 9—12. napjain végzett látogatásáról szóló jelentését, melyben megállapítja, hogy az iskola színvonala változatlanul megmaradt azon a magaslaton, ahova évtizedek kemény, tudatos munkája emelte.

Közgyűlésünk a jelentést megnyugvással és örömmel veszi tudomásul s a tanártestületnek lelkes, buzgó és odaadó munkájáért a legnagyobb elismerését és köszönetét fejezi ki.

172. Dobby László egyházker. középisk. előadó a Középisk. Tanügyi Bizottság útján felterjeszti, a sárospataki ref. gimnáziumban 1931 márc. 3—7. napjain végzett látogatásáról szóló jelentést, melyben megállapítja, hogy az intézet tanulmányi színvonalának már évek óta megindult állandó emelkedése ez évben is fokozódott.

Közgyűlésünk a jelentést megnyugvással és örömmel veszi tudomásul s a tanártestületnek lelkiismeretes, buzgó, odaadó munkásságáért elismerését és köszönetét fejezi ki. Ez az elismerés és köszönet első-sorban az intézet lelkes és agilis igazgatóját illeti meg, akinek mindenre kiterjedő gondossága, fáradhatatlan, lelkes tevékenysége eredményezte az intézet színvonalának fokozatos, állandó emelkedését s megnyugtató biztosítékul szolgál az intézet jövőendő fejlődésére.

173. A miskolci ref. reálgimnázium igazgatójának jelentése alapján a Középiskolai Tanügyi Bizottság javaslatára

Közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul, hogy az intézet kétségbeejtő anyagi helyzetében javulás állott be azzal, hogy részére 8000 P rendkívüli államsegély utalványoztatott ki, melyből az adósságok törlesztettek. De viszont aggasztó, hogy az 1931/32. évi költségvetés, a kiadások szűkebbre vétele mellett is, 10.000 P-n felüli hiányt tüntet föl, amely rendkívüli államsegély nélkül újra nem lesz megszüntethető. Ezért felkéri az Elnökséget kegyeskedjék a miskolci reálgimnázium nyomasztó anyagi helyzetét napirenden tartani s az első kínálkozó alkalmat felhasználni ez intézetünk megsegítésének kieszközlésére.

Örömmel veszi tudomásul közgyűlésünk, hogy az ez évre beírt tanulók száma már most is nagyobb, mint volt a múlt iskolai év végén. Az iskolának ugyanis 563 tanulója van, akik közül református 397, az összes tanulóknak 71⁰/₀-a.

A reálgimnáziumi tanterv ez évben teljesen életbelépett, a görög nyelv tanítása megszűnt s helyette az angol szerepel az összes felsőbb osztályokban.

Közgyűlésünk méltányolja az iskola vezetőségének azt az aggodalmát, hogy az újabb miniszteri intézkedések következtében két közeli, a miskolci reálgimnázium népességére befolyással bíró középiskolában bifurkáció, kétféle iskolai típus lépett életbe s az Egyetemes Konvent útján támogatja az intézetnek azt a törekvését, hogy népességének biztosítása végett kéri kétféle középiskolai típus felállításának engedélyezését, annál is inkább, mert azon

okok, amelyeket a tanügyi kormány az iskolák egységes típusának biztosítására felállított, magának a tanügyi kormánynak az újabb intézkedései folytán teljesen megszüntek s amint a gimnáziumokban lehetővé vált a görög nyelv helyett modern nyelvet választani a tanulóknak, méltányos, hogy a reálgimnáziumokban is tanulhassák a tanulók a második modern nyelv helyett esetleg a görög nyelvet.

A naponként vidékről bejáró tanulók egyre növekedő számát s az ezzel velejárá tanulmányi, nevelési és erkölcsi hátrányokat aggodalommal látja közgyűlésünk s felhívja az intézet vezetőségét, hogy mivel e bajnak megszüntetésére vagy legalább csökkentésére egyedül az olcsó konviktus és internátus felállítása szolgál, e kérdést tartsa állandóan napirenden s az első kedvező alkalmat ragadja meg annak felállítására.

174. Domby László egyházkerületi középiskolai előadó jelenti, hogy előadói tiszte, melyet az egyházkerület lekötelező bizalma hat évre ráruházott, lejárt. Megköszönve a megtisztelő bizalmat, tisztét a középiskolai tanügyi bizottság útján a főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek rendelkezésére bocsátja. Dókus Ernő főgondnok elnök ennek a jegyzőkönyvi pontnak előadására Elekes Imre középiskolai tanügyi bizottsági tagot kérte fel. Azután meleg elismerő szavakkal méltatta azt a nagyjelentőségű munkát, amit Domby László e tisztében, ugyis, mint a kerületi középiskolák életének az egyházkerület részéről megbízott felügyelője, ugyis, mint a középiskolai tanügyi bizottság előadója, középiskoláink színvonalának fejlesztésével, az egyházkerület legteljesebb elismerése mellett végzett. Amikor ezért a lemondó előadónak legmelegebb köszönetet mond, egyuttal javasolja, hogy a bizottság az egyházkerületi középiskolai tanügyi előadói tisztre újabb hat

évre a főtiszt. Egyházkerületi Közgyűlésnek Dobby László eddigi előadót, mint minden tekintetben legérdemesebbet ajánlja. Tanügyi bizottság egyhangu lelkesedéssel tette magáévá az elnöklő főgondnok indítványát.

Egyházkerületi Közgyűlés amikor elismerésének legteljesebb kifejezésével köszönetet mond Dobby László előadónak, előadói tisztében szerzett, általánosan elismert, kiváló érdemeiért, újabb hat esztendőre újból középiskolai tanügyi előadónak választja és felkéri, hogy mint az egyházkerületi közgyűlés egyhanguan kifejezésre juttatott, hiánytalan bizalmának letéteményese, továbbra is az eddig tapasztalt széleskörű tudással, odaadó buzgósággal, meg nem ingó hűséggel és pártatlan felülemelkedéssel viselje gondját egyházkerületünk kiváló hirnevű középiskoláinak.

175. Az egyházkerületi népiskolai tanügyi Bizottság felterjeszti Miskolcon 1931. évi nov. hó 10-én tartott üléséről az egyházkerületi népiskolák 1930/31. tanévi állapotáról szóló előadói jelentést, az ahhoz fűződő javaslatokkal és a népiskolák ugyanezen tanévi statisztikai kimutatását.

Egyházkerületi közgyűlés a beterjesztett jelentést tudomásul veszi, azt a statisztikai kimutatással együtt az egyetemes Konventhez felterjeszti, a javaslatok felett pedig külön jegyzőkönyvi pontokban határoz.

176. A népiskolai tanügyi Bizottság Miskolcon, 1931. évi nov. 10-én tartott üléséből jelenti, hogy Réman János aszalói tanítót a vallás- és közoktatásügyi Miniszter a pedagógiai szemináriumokban való eredményes működéséért elismerő oklevéllel tüntette ki.

Egyházkerületi Közgyűlés a népiskolai tanügyi Bizottság jelentését igaz örömmel veszi tudomásul s a tanítói karnak s egyházunknak pedagógiai szemináriumokban való működésével is megbecsültetést szerzett Rémán János aszalói tanítónak a maga részéről is legteljesebb elismerését fejezi ki, amiről őt jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

177. A népiskolai tanügyi bizottság jelenti, hogy az abauji egyházmegyében gróf Vay Artur a kupai iskolának 96 P. értékű fát, a léhi fogyasztási szövetkezet a rásonyi és kázmárki iskolának egyenként negyven pengőt, a hernádszentandrászi fogyasztási szövetkezet az ottani iskolának 100 pengőt adott. A felsőborsodi egyházmegyében pedig Pzuránszky István és örgróf Pallaviccini Alfonz, a Rimamurányi R. T., a nagyvisnyói és sajóecsegi Hangya szövetkezet adott meg nem nevezett adományokat, amelyek közül örgróf Pallaviccini Alfonz adománya nemesszívűségének és adakozókészségének beszédes bizonyosságául évről-évre ismétlődik.

Egyházkerületi közgyűlés a kegyes adományokról tett jelentést tudomásul veszi s az adakozók, első sorban örgróf Pallaviccini Alfonz iránt hálás elismerését és köszönetét fejezi ki.

178. A népiskolai tanügyi Bizottság Miskolcon, 1931. évi nov. hó 10 én tartott üléséből javasolja, hogy az iskolai bevételek és kiadások ezután teljesen külön számadásban számoltassanak el, hogy a kormány, különösen a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Ur előtt népiskolánk anyagi helyzetéről, mindenek felett e téren hozott s önmagunk elleni vétek nélkül már nem fokozható áldozatainkról tiszta képet tudjunk felmutatni, amennyiben az idevonatkozó statisztikai adatok nem kimerítőek.

Egyházkerületi Közgyűlés maga is szükségesnek tartja a külön iskolai szám-

adások vezetését, amire az iskolafenntartó egyházakat már az 1932-ik évtől elkötelezi. Egyetemes Konventet pedig felkéri, hogy az egész magyar református egyházra vonatkozóan hasonlóan rendelkezni méltóztassék.

179. A népiskolai tanügyi Bizottság Miskolcon 1931. évi november hó 10-én tartott üléséből javasolja olyan ismétlőiskolai vallástani kézi könyv megíratását, amelynek a két első évfolyamra szánt része alkalmas lenne komfirmációi oktatásra, harmadik évfolyamu tananyaga pedig magában foglalná a további tudnivalókat s aminek használata mellett a lelkészek egyházkerületünk 1895. évi őszi közgyűlésének 87. sz. határozata szerint végezhetnék az ismétlőiskolai vallástanítást.

Egyházkerületi közgyűlés a konfirmációnak a gyermekek 14. életévére lett megállapításával amellet, hogy kívánatosnak tartja az ismétlőiskolai vallástanításnak a lelkészek által leendő végzését, elengedhetetlenül szükségesnek látja a javasolt ismétlőiskolai vallástani kézikönyv megíratását: amiért is megkeresi az egyetemes Konventet, hogy annak elkészíttetése és használatba vétele iránt a lelkészeknek az ismétlőiskolai vallástanításra való egyidejű elkötelezése mellett intézkedni méltóztassék, lehetőleg a konfirmációi kátéval egyidejűleg és egybefoglaltan.

180. A népiskolai tanügyi Bizottság Miskolcon 1931. évi november hó 10-én tartott üléséből, a felsőborsodi egyházmegye felterjesztése alapján, mint vallássérelmi esetet jelenti, hogy Sajószentpéteren az állami és társulati iskolában a felekezeti elfogultság uralkodik, katolikus imádsággal s keresztvetéssel kezdődik a tanítás.

Egyházkerületi közgyűlés felhívja a felsőborsodi egyházmegye esperesét, hogy a sajoszentpéteri vallássérelmi esetre vonatkozó konkrét bizonyítékokat terjessze be, mert ilyenek nélkül maga a puszta bejelentés az Egyetemes Konventhez felterjesztésre nem elegendő.

181. A népiskolai tanügyi Bizottság Miskolcon 1931. évi november hó 10-én tartott üléséből felterjeszti a gömörtornai egyházmegyének Szállósy Bertalan gömörzólósi tanító igazgatói címmel kitüntetésre vonatkozó kérését.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztés érdemi elintézésére Főtiszteletű Püspök Urat kéri fel.

182. A népiskolai tanügyi Bizottság Miskolcon 1931. évi november hó 10-én tartott ülésében hálás emlékezéssel gyűjtja meg a kegyelet szelid mécsvilágát Palumby Sándor olaszliszkai, Vojtkó Béla alsódobszai és Takács László tiszaluci, mindannyian korán elköltözött, érdemes tanítók sírja felett hálás kegyelettel emlékezőn meg id. Szigethy Ferenc volt sajóvamosi, Kiss Sándor volt parasznyai és Szentmártoni Soma volt zilizi, mindannyian nyugdíjas tanítókról is.

Egyházkerületi közgyűlés maga is kegyelettel emlékezik meg a kidőlt érdemes munkásokról s emlékezetüket jegyzőkönyvében megörökíti.

183. A népiskolai tanügyi Bizottság Miskolcon 1931. évi november hó 10-én tartott ülésében jóleső érzéssel állapítja meg, hogy az egyházkerület tanítósa anyagi sérelmei mellett, nehéz helyzetében is elismerésre méltó buzgósággal és eredménnyel végzi munkáját s tartja fenn, sőt emeli iskoláink színvonalát.

Egyházkerületi közgyűlés a népiskolai tanügyi bizottság jelentését jóleső érzéssel veszi tudomásul s a maga részéről is elismeréssel emlékezik meg a tanítói kar munkásságáról, mely anyaszentegyházunkkal szemben viselt felelősségének igaz átérzését bizonyítja.

184. A népiskolai tanügyi bizottság Miskolcon 1931. évi november hó 10-én tartott ülésében szükségesnek látja, hogy azon sok oldalról hangoztatott, de konkrét alakban még elő nem terjesztett kormányzati, vallás-és közoktatásügyi, miniszteri rendelkezések, melyek iskolai ügyekben — az egyenlőség elvének féltételével — a mi jogos, anyagi érdekeinkben való meg rövidítettetésünknek nyilvános bizonyosságai, összegyűjtésenek és nyilván tartassanak, hogy e tekintetben teendő panaszainknak megdönthetetlen alapja legyen.

Egyházkerületi közgyűlés a népiskolai tanügyi bizottság felterjesztésére felhívja a kebelbeli egyházmegyék espereseit, hogy az egyházlátogatások, vagy iskolai körlátogatások útján gyűjtessék össze és az egyházkerületi közgyűléshez terjesszék fel mindazon kormányzati, illetve kultuszminiszteri rendelkezéseket, amelyek nyilván mutatják, hogy az államtól nyert iskolai segélyek tekintetében református egyházunk rövidséget szenved, illetve nem részesül méltányos, egyházunk áldozatainak, lélekszámának s a más felekezetekhez való helyi viszonyainak megfelelő elbánásban.

185. Főtiszteletű püspök ur bejelenti jóváhagyó hozzájárulás végett a főtiszt. egyházkerületnek, hogy a hernádbüdi egyháznak engedélyt adott 4200 P kölcsön felvételére, hogy lerongyollott állapotban levő templomát kijavíttassa. Ez építkezést az abauji egyház-

megye szükségesnek tartotta és a kölcsön felvételéhez hozzájárult.

Egyházkerületi közgyűlés a püspök ur által a hernádbüdi egyház kölcsönének felvételére adott engedélyt jóváhagyólag tudomásul veszi és ezzel a kölcsönnek egyházhatósági engedéllyel és jóváhagyással történt felvételét ezennel megállapítja.

186. A népiskolai tanügyi bizottság Miskolcon 1931 évi november hó 10-én tartott ülésében ismételten panasztárgyává teszi az egyetemes kiadású tankönyvek drágaságát, alig-alig használhatóságát s emiatt az egyházkerületi közgyűlést az egyetemes konventhez újabb felterjesztés tételére, egyszersmind arra kéri: méltóztassék megfontolás tárgyává tenni, vajjon nem kellene-e az egyetemes tankönyvkiadásra vonatkozó szerződés lejártakor a külön egyházkerületi népiskolai tankönyvkiadáshoz visszatérnie?

Egyházkerületi közgyűlés, bár e tárgyban 1929. évi őszi 217. sz. jegyzőkönyvi határozatának 3. alpontjában már megtette az egyetemes konventre felterjesztését, a népiskolai tanügyi bizottság kérését, mint közérdeket szolgálót ismételten pártolóan felterjeszti. A külön egyházkerületi népiskolai tankönyvek kiadásához való visszatérés megfontolását azonban nem tartja időszerűnek.

187. A népiskolai tanügyi bizottság Miskolcon, 1931. évi november hó 10-én tartott üléséből kéri: egyházkerületi közgyűlésünk tiszteletteljes felterjesztésben fejezze ki egyetemes konvent előtt a kebelbeli tanítóegyesületek azon óhaját, hogy a készülóban levő népiskolai tanterv kefelevonatban — a végleges szövegezés előtt — juttatassék el az ország református tanítóegyesületeihez s így adassék mód és alkalom a tanítósnak a hozzászólásra.

Amennyiben az egyetemes konvent erre vonatkozóan az egyházkerületek útján az egyházmegyéket felhívta tantervtervezetek készítésére s egyházkerületünk is két tantervtervezetet küldött fel az egyetemes konventre, amelyek az egyetemes népiskolai tanterv megszövegezésénél érdemök szerint figyelembe vétettek, de meg a tanterv készítésével kapcsolatos munkálatok előrehaladottságára tekintettel is: egyházkerületi közgyűlés e tárgyban a további felterjesztést sem szükségesnek sem célravezetőnek nem látja.

188. A népiskolai tanügyi bizottság Miskolcon, 1931. évi november hó 10-én tartott üléséből, — egyetértő ajánlással terjeszti fel az alsózempléni egyházmegyének — az ottani tanítóegyesület kezdeményezésére hozott — azon határozatát, mely szerint önkormányzatunk eddigi sérelmeinek orvoslása s a további jogelvonások tárgyában az egyetemes konvent útján az összkormány-nál önerztes előterjesztés tétessék.

Megállapítja ugyanis az alsózempléni egyházmegye, hogy

1., iskoláink felett való kizárólagos rendelkezésünk veszendőbe ment ;

2., államsegélyünk nem az 1848. évi XX. t.-cikknek megfelelően van kiutalva ;

3., államsegéllyel épült iskoláink első tanítóit a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki ;

4., a kántori javadalom — a tanítói fizetésbe lett beszámítással — elvonatott egyfelől eredeti céljától, másfelől az egyházak kizárólagos rendelkezése alól ;

5., ideiglenesen kis létszámúvá lett iskoláinktól elvonja, tulsúfolt iskoláinknál új állás szervezésénél nem adja meg az államsegélyt a kultuskormány. — Mindezeknek alapján úgy látja az alsózempléni egyházmegye s a népiskolai tanügyi bizottság is, hogy önkor-

mányzati jogaink nagymérvű megcsönkíttatása s hovatovább veszendőbemenése ellen védekeznünk kell.

Egyházkerületi közgyűlés az alsószemp-léni egyházmegye s a népiskolai tanügyi bizottság egyező megállapításait maga is fájdalmas szívvel látja; átérzi egyben a felelősséget is, mely önkormányzati jogaink megvédése és épségben megtartása tekintetében reá nehezül, amiért is felkéri az egyetemes konventet, hogy mindennemű, autonómiánkat ért sérelmünket az összkormány előtt nemes eltökéléssel feltárni, azoknak orvoslását teljes eréllyel kérni, a további jogelvonások ellen szent elszánással tiltakozni méltóztassék.

189. A népiskolai tanügyi bizottság Miskolcon, 1931. évi november hó 10-én tartott üléséből jelenti, hogy a népiskolai tanügyi felterjesztések egyes egyházmegyékből az egyházmegyei közgyűlések későre kitűzése miatt annyira elkésve érkeznek a bizottság előadójához, hogy azoknak lelkiismeretes feldolgozására sincs, nem hogy a bizottság elnökségéhez áttételére lenne ideje, amiért

egyházkerületi közgyűlés felhívja az egyházmegyék elnökségeit, hogy őszi közgyűléseiket október tizedike előttre méltóztassanak összehívni, hogy az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnökök és az esperesek a népiskolai felterjesztéseket az egyházkerületi közgyűlés és bíróság elé küldendő iratokkal egyidőben, de legalább az egyházkerületi közgyűlés előtt tizenöt nappal megküldhessék a népiskolai előadónak, akinek így az iratok feldolgozására s betekintés végett az elnökséghez áttételére elegendő ideje lesz.

190. A népiskolai tanügyi bizottság Miskolcon 1931. évi november hó 10-én tartott ülésében osztatlanul

hálás köszönetét és elismerését fejezi ki Szilva István bizottsági előadónak alapos felkészültséggel s körültekintéssel megírt, a tanügyi és tanügypolitikai kérdéseket érintő jelentéseért s erre vonatkozó határozatát az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

Egyházkerületi közgyűlés a népiskolai tanügyi bizottság köszönetéhez és elismeréséhez csatolja saját köszönetét s elismerését, mellyel a népiskolai tanügyi előadó iránt viseltetik.

191. Dr. Enyedy Andor jelenti, hogy a beérkezett vallástanítási jelentőíveket az erre a célra kiküldött bizottság átvizsgálta, rendben találta s azoknak az egyetemes konventre felterjesztését indítványozza.

Közgyűlésünk a' kiküldött bizottság jelentését tudomásul veszi s a vallástanítási jelentőíveket az egyetemes konventre felterjeszteni határozza.

192. A felsőborsodi egyházmegye pártolólag terjeszti fel a szendrőládi egyház 500 pengő tőkekamatsegély iránti kérvényét az egyetemes konventre felterjesztés végett. Nevezett egyház súlyos adósságokkal küzd s a hitelező pénzintézetek az egyház ingatlanainak árverését helyezték kilátásba. Kéri az egyházmegye a kérelem pártoló felterjesztését azzal, hogyha az most nem is teljesíthető, legalább jövőre előjegyzésbe vétessék.

Közgyűlésünk, bár a tőkekamatsegélyezési ciklust az egyetemes konvent lezárta, a szendrőládi egyház kérvényét esetleges előjegyzésre felterjeszti a konventre.

193. A felsőborsodi egyházmegye esperesi hivatala felterjeszti jóváhagyás végett azt a szerződést, helyesebben jegyzőkönyvi megállapodást, amely 1931. szept.

21-én Nyomáron a vallásközüoktatásügyi miniszteri rendelettel az u. n. törpe iskolák megszünése folytán létesítendő állami iskola szervezése ügyében a kir. tanfelügyelőség, a nyomári ref. egyház, az ottani katolikus egyház és politikai község között létrejött. E megállapodásnak a nyomári református egyházat érdeklő része akként hangzik, hogy megszünik e községben a r. kath. iskolával együtt a ref. felekezeti iskola is, helyökbe állami iskola lép, amelynek összes személyi kiadásait az államkincstár viseli, a dologi kiadásokat a politikai község, a róm. katolikus egyház e célra átengedi az addigi tanítói lakást, a nyomári ref. egyház pedig kötelezettséget vállal, hogy 1931. december végéig egy 60 m² alapterületű tantermet épít fel ez iskola céljaira és 1 arany pengő használati érték ellenében azt e végből átengedi, amíg az állam vagy község külön iskolát fel nem állít, vagy amíg a ref. egyház saját maga nem állít iskolát. Ref. vallásu tanító kinevezése esetén a ref. tanítói kert is a tanító használatában marad s át lesz engedve az eddigi összes iskolai felszerelés is. A felterjesztő esperesi jelentés szerint az illetékes miniszter a nyomári ref. tanítót nevezte ki állami tanítónak. A nyomári presbitérium e megállapodást jóváhagyta, bár hangsulyozza, hogy az új iskola felépítése a bekövetkezett könnyítéssel arányba nem álló terhet ró az egyházra.

Egyházkerületi közgyűlés, amidőn megrendülve veszi tudomásul, hogy ismét egy ref. iskolának a kényszerítő viszonyok hatása alatti és az állam hatalmi szavával elrendelt megszüntetéséről van szó, arra való tekintettel, hogy a megkötni célzott szerződés a nyomári egyház részéről a közteher viselés megváltoztatásával s alapos indokokban nem is gyökerező s kellően meg nem magyarázott új állami iskolai épület felépítésének elhatározásával újabb teher vállalásával kapcsolatos, amely tárgyban pedig a E. T. I. t.-c. 22. §-a szerint

törvényes határozatra elsősorban az egyházközségi közgyűlés, a 15. §. szerint másodsorban az egyházmegyei közgyűlés hivatott a döntésre, — amely egyházi hatóságok pedig e tárgyban, — amellyel kapcsolatban feltárandó mindenestre az egyház jelenbeni vagyoni helyzete, az új építés viselésére vonatkozó anyagi képessége vagy képtelensége, nem határoztak, az előterjesztett kérdésben ezuttal az érdemi döntést mellőzi és a megnevezett egyházi hatóságok határozatának meghozatala céljából a felterjesztett iratokat az egyházközséghez visszaküldeni rendeli.

194. A gömörtornai egyházmegye felterjeszti határozathozatal végett a belmissziói bizottságnak Egerházy Lajos Orjó igazgató indítványa kapcsán hozott s az egyházmegye elé terjesztett határozatát, amelyben kiindul a ref. anyaszentegyháznak az ország válságos gazdasági helyzetében, az egyház alkotó tagjainak ezzel kapcsolatos teljes gazdasági leromlásában megmutatkozó veszélyeztetett helyzetéből és különösen rámutatva arra, hogy ez a jelenség az egyház létérdekeire azért súlyos, mert híveink túlnyomó része a válsággal leginkább sújtott, mezőgazdasággal foglalkozó nép elemekből kerül ki, az ezáltal felidézett veszélyek elhárítására a ref. munkás misszió, munkás pasztorizáció haladéktalanul megszervezésére mutat rá, egy tervszerű ref. birtokpolitika, birtok parcellázási és telepítési program megállapítása, a belmissziói tevékenységnek gazdasági és szociális irányú munkával, különös tekintettel ipari és gazdasági munkásokra, kimélyítése s az egyetemes konvent kebelében egy központi szerv létesítése szükségét hangoztatja, amely a szükséges eszközök előteremtésével, így az alsóbb egyházi hatóságoknál megszervezendő tagozattal intézné a magyar reformátusok gazdasági és szociális politikáját. A felterjesztő egyházmegye e javaslatot a magáévá tette, ezirányú működésére saját lelkészeit felhívta és ezirányú

javaslatnak az egyetemes konventnél leendő előterjesztésére egyházkerületünket felkérte.

Egyházkerületi közgyűlés a maga részéről is átérzi annak a hatalmas feladatnak a jelentőségét és rendkívüli sürgősségét, amely a ref. egyháznak eddigi szervezetében és hivatalos működésében égetően hiányzó ref. munkás misszió és egy határozott ref. birtokpolitika megállapítását és végrehajtását a mai társadalmi és gazdasági viszonyok keretében sokszorosán mellőzhetlenné és azt egyenesen a magyar református egyház életérdekévé teszi. A gömörtornai egyházmegye ez irányú kezdeményező lépéseit teljes mérvben helyesli követését valamennyi egyházmegye vezetőségének sürgős figyelmébe ajánlja és a javaslatot az Egyetemes Konventhez egy országos ref. szociális és gazdasági bizottság, valamint annak alsóbb és helyi szervezetei megalakítása iránt, s a ref. munkás misszió és egy ref. birtokpolitika programjának megállapítása és végrehajtása tárgyában hozandó határozathozatal végett a legteljesebb pártolásával felterjeszti.

195. Tantó János megyaszói lelkész káplántartási kötelezettségének ideiglenes felfüggesztését kéri egyházkerületi közgyűlésünktől, megfélebbezve az alsózempléni egyházmegyének e tárgyban hozott elutasító határozatát. Felebbező hivatkozik a súlyos gazdasági helyzetre, a nagy adókra, továbbá hogy kongruája nincs s végül, hogy gyülekezetében nincs szükség segédlelkészi állásra.

Az egyházkerületi közgyűlés az alsózempléni egyházmegye e tárgyban hozott határozatát jóváhagyja és megerősíti, mert az egyházmegyei közgyűlés a folyamodó

felhozott indokai ismerete mellett hozta elutasító határozatát, újabb indokokat más határozathozatalra a beadványban nem talált.

196. Tantó János megyeszóci lelkész a középiskolai tanulmányi eredmény mérlegelésére vonatkozólag terjeszt beadványt az egyházkerületi közgyűlés elé.

A beadvány az Egyetemes Konvent tanügyi bizottsága el terjesztetik.

197. Az alsózempléni egyházmegye saját jóváhagyó határozata kapcsán felterjeszti jóváhagyás végett a tiszakarádi egyház által 1929. június 16-án ujonnan alkotott lelkészi díjlevelet. E díjlevél ügyével egyházkerületi közgyűlésünk 1930 október 30-án tartott ülésében már foglalkozott, felhívására a tiszakarádi egyház presbitériuma 1931 szeptember 16-án tartott gyűlésében megállapította, hogy a régi lelkészi díjlevélben foglalt 520 forint tőkebetét azért nem szerepel az új díjlevélben, mert e tőkebetét kamataival együtt időközben teljesen elértéktelenedett, ennek folytán az új lelkészi díjlevélben felvehető nem volt és azzal az új lelkészi javadalmazás, mint valójában már rég értéket nem jelentő tétellel, csonkulást nem szenved.

Egyházkerületi közgyűlés a tiszakarádi egyház 1929 június 6-án kelt, három példányban előterjesztett, új lelkészi díjlevelét jóváhagyja és megerősíti.

198. Az alsózempléni egyházmegye saját jóváhagyó határozata kapcsán jóváhagyás végett felterjeszti a tokaji egyház kérelmét, amelyben Tokajban 1931. július 26-án kelt megújított lelkészi díjlevél jóváhagyását és megerősítését kéri. Az 1889-ben kelt régi lelkészi díjlevél a lelkész javadalmaként az egyház pénztárából fizetett 525 forint javadalmat akként változtatja meg, hogy ebből 525 koronát a vallás és közoktatásügyi

miniszterium 984 ar. kor. 41 ar. fillérben, mint állami fizetés kiegészítést, ad meg, illetve nyújt, míg az egyház pénztár utján 525 ar. koronát lesz köteles a lelkésznek kiszolgáltatni. A tokaji egyház presbitériuma ezt azonban csak akként szavazta meg, hogy csak addig az időig fizeti a lelkésznek, amíg az ötödéves lelkészi korpótlék és a Lantos József-féle 4.000 P-ös alapítvány majdan megnyíló jövedelme vagy bármely más alap ezt egészben nem fedezi.

Egyházkerületi közgyűlés arra való tekintettel, hogy az egyházi javadalmasok díjlevelében foglalt javadalom elhatározása semmiféle, így időbeli feltételhez sem köthető s így a tokaji presbitériumnak ily korlátozó határozata a díjlevél megállapításának törvényes alapjául nem szolgálhat, de ezenkívül is a tokaji egyház közgyűlése, amely az egyházi törvények szerint díjlevél megállapítása vagy változtatás ügyében szintén döntésre hivatott, az új díjlevél tárgyában nem határozott, a felterjesztet díjlevelet ezuttal meg nem erősíti és a jelzett határozások végett a felterjesztő egyházhoz visszaküldeni rendeli.

199. A gömörtornai egyházmegye saját jóváhagyó határozata kapcsán felterjeszti jóváhagyás végett az aggteleki egyház kérelmét, amelyben II. tanítói díjlevelét jóváhagyni s megerősíteni kéri. Az egyházkerület 1931. június 17-én tartott közgyűlésében e díjlevél tekintetében meghatározott pótlásoknak a felterjesztő egyház eleget tett.

Egyházkerületi közgyűlés az aggteleki egyház II. tanítói díjlevelét jóváhagyja és megerősíti.

200. Az alsózempléni református egyházmegye saját jóváhagyó határozata kapcsán felterjeszti felsőbb

jóváhagyás végett a cigándi egyház kérelmét, amelyben nevezett egyház presbitériuma elhatározása alapján azt kéri, hogy az 1928. évben ingatlan vásárlás céljaira a Sárospataki Főiskolától felvett 4.500 P. kölcsönét, miután a Sárospataki Főiskolának ezen összegre sürgős szüksége van, akként fizethesse vissza, hogy ezen 4.500 P-t valamely pénzintézetnél az egyház gondnokainak és pénzügyi bizottsági tagjainak aláírásával ellátott váltók ellenében vehesse fel.

Egyházkerületi közgyűlés arra való tekintettel, hogy a cigándi egyház ezen 4.500 P. kölcsönt már 1928-ban is szabályszerű egyházhatósági jóváhagyás alapján vette fel és jelenben csak ennek a kölcsönnek a Sárospataki Főiskola sürgős visszafizetési igénye folytán pénzintézetnél való újabb fölvételéről van szó, a cigándi egyház presbitériumának e tárgyban 1931. évi július 11-ik napján hozott határozatát jóváhagyja, az újabb kölcsönnek váltói uton való felvételét tudomásul veszi.

201. Az Országos Ref. Thoelógus Szövetség 1931. június 28-án tartott közgyűléséből azzal a kérelemmel járul az egyházkerületekhez, így tiszáninneri egyházkerületünkhöz is, hogy mivel több 1000 lélekszámunál nagyobb gyülekezet nem fogad legátust, hassanak oda egyházkerületeink, hogy minden ilyen gyülekezet a nehéz anyagi helyzetben levő theológusok segítése szempontjából, fogadjanak ünnepi követet.

Egyházkerületi közgyűlésünk, bár úgy tudja, hogy egyházkerületünk gyülekezetei dicséretes áldozatkészséggel áldoznak ezen a téren, felhívja espereseinket, hogy e tárgyban a jövő évi közgyűlésünkre jelentést tenni sziveskedjenek.

202. A gömör-tornai egyházmegye elnöksége azzal a részletesen megindokolt kérelemmel fordul egyház-

kerületi közgyűlésünkhöz, hogy főként az egyházi adminisztráció és itélkezés megkönnyítése érdekében a nyolcadik tanácsbírói állás megszervezését paritásos alapon megengedni méltóztassék.

Egyházkerületi közgyűlés, — tekintettel arra, hogy a régi gömöri és tornai egyházmegyék maradék részeiből alakult egyházmegyének tanácsbírói karában a régi nagy gömöri egyházmegyéből választott tanácsbírói is vannak, akik tradícióból tartják meg állásaikat, bár nem fungálhatnak, — a nyolcadik tanácsbírói szervezetét a jelenlegi szomorú és kegyetlen területi viszonyok megváltozásáig paritásos alapon megengedi.

203. A gömör-tornai egyházmegye meleg ajánlással terjeszti fel az aggteleki egyház 2000 P. egyszersmindenkori közalapi segély iránti kérvényét. Az egyháznak 15.256 P. adóssága van s mivel a mai válságos gazdasági helyzetben nem tud eleget tenni fizetési kötelezettségének, a hitelezők követeléseiket per útján akarják behajtani.

Közgyűlésünk az aggteleki nyomorúságban élő egyház segélykiáltását mélyen átérezve, megmentése érdekében kérvényét pártoló javaslattal terjeszti fel az egyetemes konventre.

204. Juhász László gömör-tornai esperes a vallás-erkölcsi alapnak és háládatos érzésnek kíván eleget tenni, midőn a bő tárgysorozat kimerültével reámutat arra a maradéknélküli tájékozottságra és bölcsességre, tapintatosságra és erélyre, amellyel az elnökség a tárgyalást vezette s úgy érzi, hogy a közgyűlés nevében szól akkor, mikor e hálából folyólag köszönetet mond az elnökségnek és kifejezést ad e nagy kiválóságok feletti elismerésének. Egyházkerületi közgyűlésnek e

nyilatkozattal magát mindenekben azonosító tetszésnyilvánítása után egyházkerületi főgondok elhárítja magától és elnöktársától a kizárólagos érdemet, mert — úgymond — annak nagyrésze az előadók kifogástalan felkészültségéből ered, amiért — viszont — a közgyűlés nevében ő mond az előadóknak elismeréssel társuló köszönetet,

amit a közgyűlés helyeselve, elnöklő főgondnok a gyűlést bezárta.

Kmf.

Dókus Ernő

*egyházkerületi főgondnok,
világi elnök.*

Cziáky Endre

*esperes, püspökhelyettes,
lelkészi elnök.*

Janka Károly

egyházkerületi lelkészi főjegyző.

II. Birósági ügyek.

1931 november 11.

I.

A tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság, a felsőborsodi egyházmegye közigazgatási bíróságának Miskolcon, 1931. évi május 28-án hozott ítéletét — Szilágyi József volt meszesi tanítónak a meszesi egyházzal szemben támasztott fizetéskülönbözet megtérítése tárgyában — indokainál fogva helyben hagyja.

II.

A tiszáninneri ref. egyházkerület fegyelmi bírósága, mint felebbviteli bíróság, az alsózempléni egyházmegye fegyelmi bíróságának Sárospatakon, 1931. évi szeptember 25-én hozott ítéletét — Rácz Endre ondi tanító fegyelmi ügyében — indokainál fogva helyben hagyja.

III.

A tiszáninneri ref. egyházkerület fegyelmi bírósága, mint felebbviteli bíróság, az alsózempléni egyházmegye fegyelmi bíróságának Sárospatakon, 1931. évi április 28-án hozott ítéletét — Győry Kálmán erdőhorvátii lelkesz fegyelmi ügyében — indokainál fogva helyben hagyja.

Az egyes jegyzőkönyvi pontokat jegyezték :

Janka Károly lelkészi főjegyző a 122., 123., 125., 129., 131., 132., 133., 139., 146., 147., 185., 202., 204. pontokat.

Marton János lelkészi aljegyző a 126., 127., 128., 130., 154—167., 195., 196., 201. pontokat.

Lengyel István dr. lelkészi aljegyző a Jelen voltakatakat, a 124., 134—138., 140., 142—145., 191., 192., 203. pontokat és az I. II. III. bírósági ügyeket.

Domby László világi főjegyző a 169—173. pontokat.

Dr. Horváth Zoltán világi aljegyző a 193., 194., 197—200. pontokat.

Enyedy Andor dr. missziói előadó a 148—153. pontokat.

Szilva István népiskolai tanügyi előadó a 175—184. és 186—190. pontokat.

Elekes Imre a 174. pontot.

Kovács Kálmán dr. a 141. pontot.

Trócsányi József dr. a 168. pontot.

Tárgymutató.

I. Közgyűlési ügyek.

Jelen voltak.

122. Cziáky Endre püspökhelyettes imádsága.
123. Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok gyűlést megnyitó beszéde és az ahhoz fűződő határozatok: Köszönet nyilvánítás a megnyitó beszédért, néhai Dókus Gyula főiskolai volt világi gondnok emlékének a főiskolai internátussal kapcsolatos felújítása, hála nyilatkozat a gondviselő Isten jóságáért, köszönet nyilvánítás a főiskolai jubileum nagy résztvevőjének Kormányzó Úr Ófőméltóságának, nem különben a főiskola fejlesztését előmozdító kormány-férfiaknak és a főiskola világi gondnokának; a magas kitüntetést nyert Püspök Úr, főiskolai lelkészi gondnok, gazdasági választmányi elnök és közigazgató üdvözlése: a nyomoruságok között a testvéri egység hangsúlyozása.
124. A gyűlésen meg nem jelenhetett tagok igazolása.
125. A bírósági ülés kitüzése.
126. A sárospataki főiskola 1931—32. évi költségvetése jóváhagyatik.
127. A főiskola költségvetési hiányának és anyagi helyzetének felülvizsgálatára teljhatalmu bizottság kiküldése.
128. Vélemény az országos tudományos, irodalmi és művészeti intézmény tárgyában.
129. A tiszántuli egyházkerület köszönete tudomásul vétetik.
130. A vásároknak hétköznapra áttétele érdekében akció indítása.

131. Az országos ref. Szeretetszövetség támogatása.
132. A magyar nyomoruság enyhítését tárgyazó alsó-borsodi határozat.
133. Felterjesztés a diósgyőri vasgyár üzemenben tartása érdekében.
134. A lelkészek közvetett megsegítése az olcsó búzából és a párbéereikre nyujtandó hitel kérdése.
135. Felterjesztés a kultusz kormányhoz az egyházközségek iskolai terheinek elhordozhatóvá tétele iránt.
136. Az átányi iskola-ügy.
137. Farkas István esperesnek a lelkészi kölcsönpénztár iránti javaslata.
138. A mezőkeresztesi II. lelkészi állás szüneteltetésének a kérdése.
139. Az alsó-borsodi egyházmegyének püspök úr előtt tisztességtevő határozata irattárba tételik.
140. Kiss Sándor épületfenntartási alap létesítését célzó tervezete az Egyetemes Konventhez felterjesztetik.
141. Az egyházkerület pénzügyeiről szóló pénztárnoki jelentés tudomásul vétetik.
142. A diakonus képzésről szóló egyházmegyei vélemények a Konventre felterjesztetnek.
143. Az egyházmegyéknek a költségvetéseikben eszközölt megtakarításokról szóló jelentése.
144. Az abauji egyházmegye jelentése a szegény gyermekek bibliájáról.
145. Az ágostai hitvallású evangélikus egyházzal a reverzális kérdés és áttérési ügy rendezése kérdésében vélemény nyilvánítás.
146. A lelkészképesítő vizsgálatokról szóló jelentés tudomásul szolgál.
147. Szabályrendelet a püspöki földek használatáról.
148. A missiói bizottság jegyzőkönyve tudomásul szolgál.
149. A missiói bizottság jelentése az Egyetemes Konventre felterjesztetik.
150. A kitöltött missiói íveknek a presbitériumokban az egyházlátogatás alkalmával történő felolvasása elrendeltetik.
151. Az egyházkerületi missiói bizottság tanítói tagokkal kiegészítettetik.

152. A különböző célu gyűjtések szervezésére és rendezésére Egyetemes Konvent felkéretik.
153. A missiói jelentő ívekhez tájékoztató készíttetése iránti felterjesztés.
154. A Domby László tanügyi előadónak a sárospataki gimnáziumban végzett ellenőrző látogatásáról a jelentés tudomásul szolgál.
155. Jelentés az Ady Lajos min. megbízott hivatalos látogatásáról a sárospataki főgimnáziumban.
156. Dávid Zoltán gimn. tanár munkásságának méltányoló elismerése.
157. Özv. Deák Geyzáné adománya a sárospataki főiskolának.
158. Az ózdi ref. egyház jubileumi adománya a sárospataki theol. akadémia ifjuságának.
159. Tiszteletbeli tanárságok adományozása.
160. Az angol internátus rendtartási és fegyelmi szabályzata jóváhagyatott.
161. A sárospataki gimnáziumnak az angol ágazattal kapcsolatos anyagi kérdései.
162. Tárczy Árpád sárospataki tanárnak a történeti tanfolyamon való részvétele.
163. Boda Béla sárospataki tanár külföldi tanulmányi segélye.
164. A sárospataki tanítóképző intézet 1930—31. évi zárszámadása jóváhagyatik.
165. A sárospataki ref. főiskola 1930—31. évi zárszámadása megerősítettik.
166. A Pálóczy Horváth pusztai bérlők bérlet leengedési iránti kérelme részben teljesítettik.
167. A főiskola tanárai és tisztviselői fizetésének kormány rendelet szerinti csökkentése.
168. A főiskolai nyomda bérbeadása.
169. A középiskolai tanügyi bizottság javaslatára a miskolci leánygimnáziumnak úgy intézeti, mint internátusi zárszámadása az 1930—31. évről jóváhagyatik és az 1931—32. évi költségelőirányzata megerősítettik, a tanterv módosításról osztály párhuzamosításról, órarend, tankönyv jegyzékről 1931—32. évre szóló beiratásokról stb. szóló jelentés tudomásul szolgál.

170. A miskolci ref. reálgimnáziumban végzett látogatásról szóló jelentése a középiskolai tanügyi előadónak.
171. Elekes Imre egyházkerületi megbizottnak a miskolci ref. leánygimnáziumban végzett látogatásáról szóló jelentés.
172. Dobby László középiskolai előadónak a sárospataki gimnáziumban végzett látogatásáról szóló jelentése.
173. A középiskolai tanügyi bizottságnak a miskolci ref. reálgimnáziumról szóló jelentése.
174. Dobby László újabb hat évre középiskolai tanügyi előadónak megválasztatik.
175. A népiskolai tanügyi bizottság jelentése az Egyetemes Konventhez felterjesztetik.
176. A Rémán János aszalói tanítónak nyújtott elismerés.
177. A tanügyi bizottság köszönete népiskoláink pártfogóinak.
178. Az iskolai számadásoknak az egyházi számadásoktól teljesen elkülönítése elrendeltetik.
179. Ismétlőiskolai vallástanítási kézikönyv készíttetése iránti felterjesztés.
180. A sajjószentpéteri állami iskolában tapasztalt sajnálatos vallássérelmi eset.
181. Szállósi Bertalan gömörszöllősi tanító igazgatói címmel leendő felruházása iránti előterjesztés.
182. Kegyeletes megemlékezés az iskola kidőlt munkásairól.
183. Elismerés a népiskolai tanítói kar érdemes munkásságáért.
184. Az iskolai államsegélyeink körül szenvedett rövidsége nézve adatgyűjtés rendeltetik el.
185. A hernádbúdi egyház kölcsönügye.
186. A tankönyvek olcsóbbá és használhatóbbá tétele iránti felterjesztés.
187. Népiskolai tanterv készítése tárgyában nemleges jelentés.
188. Önkormányzati sérelmeink tárgyában felterjesztés.
189. Az egyházmegyék felhívatnak, hogy őszi egyházmegyei gyűléseiket október 10. előtt tartsák meg.
190. Szilva István tanügyi bizottsági előadó munkájának méltányoló elismerése.

191. Jelentés a középiskolai vallástanítási jelentő ívekről.
192. A szendrőládi egyház tőkekamatsegély iránti kérése.
193. A törpe iskolák sorsára jutott nyomári iskola ügye.
194. Ref. munkás missió és birtokpolitika életbe lépése iránti felterjesztés.
195. Tantó János megyaszói lelkész kérelme káplántartási kötelezettségének ideiglenes szüneteltetése tárgyában.
196. A középiskolai tanítási eredmény mérlegelése tárgyában felterjesztés.
197. A tiszakarádi lelkészi díjlevél megerősítése.
198. A tokaji lelkészi díjlevél pótlás végett visszaadatik.
199. Az aggteleki egyház II. tanítói díjlevele jóváhagyatik.
200. A cigándi egyház kölcsönének konvertálásához egyházkerület hozzájárul.
201. A theológusok megsegítése a legációi intézménynek több nagyobb gyülekezetre való kiterjesztése által.
202. A gömör-tornai egyházmegyében a nyolcadik tanácsbírói állás szervezése megengedtetik.
203. Aggtelek egyszersmindenkori közalapi segély iránti kérelme.
204. Köszönet nyilvánítás az egyházkerületi elnökség s előadók részére s a gyűlés berekesztése.

II. Birósági ügyek.

- I. Szilágyi József tanító követelése a meszesi egyházzal szemben.
 - II. Rácz Endre ondi tanító fegyelmi ügye.
 - III. Győri Kálmán erdőhorvátii lelkész fegyelmi ügye.
-

Betűsoros névmutató.

- Abauji egyházmegye 144, 185.
Aggtelek 199, 203.
Alsóborsodi egyházmegye 132—139, 145, 153.
Alsózempléni egyházmegye 140, 188, 195, 197, 198, 200.
 Bír. II; III.
Átány 136.
Bernáth Aladár 127.
Bethlen István gr. 123.
Boda Béla 163.
Bottlik István br. 124.
Cziáky Endre 122, 123, 204.
Cigánd 200.
Dávid Zoltán 156.
Özv. Deák Geyzáné 157.
Dókus Ernő 123, 204.
Dókus Gyula emlékezete 123.
Domby László 154, 169, 171, 172, 174.
Egyetemes Konvent 128, 132, 133, 134, 135, 136, 140,
 142, 145, 149, 150, 152, 175, 178, 179, 186, 187, 188,
 191, 192, 194, 196, 203.
Egyházak általában 123, 132, 135, 141, 145, 146, 149,
 150, 152, 175, 178, 188, 189, 194.
Egyházkerületi elnökség 127, 131, 204.
Egyházkerületi előadók 204.
Egyházkerületi levéltár 139.
Egyházkerületi missziói előadó 151.
Egyházkerületi pénztár 141.
Egyházkerületi pénzügyi választmány 131, 134.
Egyházlátogatók általában 150, 178.
Egyházmegyék általában 130, 132, 143, 145, 149, 178.
Egyházmegyei gondnokok általában 189.
Elek József 180.

- Elekes Imre 123, 171, 174.
Elhunyt tanítók emlékezete 182.
Enyedy Andor dr. 153, 191.
Esperesek általában 150, 178, 184, 189, 201.
Farkasfalvi Farkas Géza 123.
Farkas István 127, 137.
Felsőborsodi egyházmegye 143, 192, 193. Bir. I.
Fodor György 127.
Fűzerradvány 150.
Gömör-tornai egyházmegye 134, 143, 194, 199, 202, 203.
Gyóry Kálmán Bir. II.
Hernádbúd 185.
Nagybányay vitéz Horthy Miklós 123.
Janka Károly 123, 168.
Juhász László 204.
Kisfaludy László 168.
Klebelsberg Kunó gr. 123, 161, 162, 163.
Kovács Dezső 164.
Kovács Kálmán dr. 127, 169.
Középiskolai tanügyi bizottság 169, 170, 172.
Kun András 124.
Lelkészek általában 134, 137, 145, 146, 150, 175, 178,
179, 187, 188, 189, 194.
Lelkészképesítő bizottság 146.
Meszes Bir. I.
Mezőkeresztes 138.
Miskolci ref. leánygimnázium 169, 171.
Miskolci ref. reálgimnázium 170, 179.
Özv. Nagy Gusztávné 167.
Özv. Novák Lajosné 167.
Nyomár 193.
Országos Ref. Theológus Szövetség 201.
Országos zsinat 128.
Ózd 158.
Pallavichini Alfonz örgróf 177.
Palumby Béla 151.
Özv. Pásztor Sámuelné 167.
Péter József 151.
Rácz Endre Bir. II.
Ref. Szeretetszövetség 131.

- Rémán János 176.
 Révész Kálmán dr. 123, 139, 146, 181.
 Sajószentpéter 180.
 Sárospataki ref. főiskola 123, 126, 127, 154—163, 165—168.
 Sárospataki ref. főiskola gazdasági választmánya 126,
 127, 166, 167, 168.
 Sárospataki ref. főiskola gimnáziuma 154, 155, 160, 161,
 172.
 Sárospataki ref. főiskola igazgató tanácsa, 126, 127,
 154—167.
 Sárospataki ref. főiskola orvosa 167.
 „ „ „ pénztára 167.
 „ „ „ tisztviselői 167.
 „ „ „ tanítóképző 164.
 „ „ „ főiskola theol akadémiaja 159.
 Szalay Róbert 165.
 Szállóssy Bertalan 151, 175, 181.
 Szendrőlád 192.
 Szilágyi József. Bir. I.
 Szilva István 190.
 Szúcs István 165.
 Tanárok általában 167.
 Tanítók általában 175, 183, 188, 189.
 Tantó János 195, 196.
 Tárczy Árpád 162.
 Tiszakarád 197.
 Tokaj 198.
 Trócsányi József dr. 123, 165.
 Wekerle Sándor dr. 123.
-

FÜGGELÉK.

A

tiszadobi-, tiszacsegei-, majsamiklósvári püspöki javadalmi birtok kezelési SZABÁLYZATA.

Az Országos Földbirtokrendezési Bíróság a 12158/1925. számú ítéletével a gróf Andrássy Aladár által alapított és a tiszadobi 884. számú betétben foglalt első szülöttségi hitbizományból vagyonszállásföld címén leadott 485 kat. hold 1004 □-öl-, a 17547/1926. számú ítéletével az Epstein Albert és nejétől megváltott 30 kat. hold-, végre a 18796/1927. számú ítéletével a herceg Eszterházy Pál Nádor által alapított és a majsamiklósvári 1. számú betétben foglalt elsőszülöttségi hitbizományból megváltott 200 kat. hold kiterjedésű birtokokat, a tiszáninneri ref. egyházkerületnek juttatta s elrendelte ezen ingatlanakra vonatkozólag annak a feljegyzését, hogy ezen birtokok az állam által az államsegély fejében püspöki javadalmi célra juttatott birtokok, melyek az 1924. évi VII. t.-c. 27. §-a és a 2270/1927. M. E. számú rendelet 9. §. 1. bekezdése szerint a m. kir. Minisztérium jóváhagyása nélkül sem el nem idegeníthetők, sem meg nem terhelhetők.

1. A birtok tulajdonosa a tiszáninneri református egyházkerület, haszonélvezője a tiszáninneri református egyházkerület mindenkeri püspöke, amelynek megfelelőleg a haszonélvezet és a tulajdonjog tartalmára és gyakorlására — eltérő rendelkezés hiányában, — a haszonélvezettel terhelt tulajdonjogra vonatkozó általános szabályok irányadók.

2. A tizáninneri református egyházkerület mindenkor püspöke a birtokot állagának sérelme nélkül rendeltetésének megfelelő módon használja, — ezen használatból eredő jövedelmek őt illetik.

A birtok kezelését az egyházkerület, a kezelés felügyeletére és ellenőrzésére az általa kiküldött bizottság közreműködésével gyakorolhatja, mely bizottság a birtok mikénti állapotáról, a birtokot terhelő közterhek fizetéséről s az egész birtok kezeléséről az egyházkerület legközelebbi közgyűlésének jelentés tenni köteles.

Haszonbérbeadás esetén a javadalmas püspök által kötött haszonbérleti szerződés és minden más, a birtok használatára és a jövedelmek igénybevételére vonatkozó megállapodás utódját csak abban az esetben kötelezi, ha a haszonbérleti szerződést az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyta.

3. A javadalmas püspök birtokot és annak tartozékait a jó gazda gondosságával tartozik kezelni és jókarban fenntartani. Tartozik a birtok határait, azok sértetlen fenntartására felügyelni és a birtoknak mindennemű tehertől és szolgálomtól mentes állapotát fenntartani.

A birtok összes közterheit, valamint saját kezelés-bevétel esetén a termeléssel járó mindennemű kiadásokat a javadalmas püspök tartozik viselni.

4. Amennyiben az egyházkerület püspöke, vagy örökösei a haszonélvezet tartama alatt a birtokba beruházásokat eszközölnének, ha ezekhez az egyházkerület közgyűlése vagy intézőbizottsága a beruházások megtétele előtt olyan értelemben hozzájárult, hogy annak költségeit az egyházkerület magára vállalja, ezen előzetesen elvállalt és valósággal befektetett költségek megtérítését az egyházkerulettől követelhetik. Az egyházkerület ilyen célra hitelt csak a javadalmi birtok lekötésével vehet igénybe, a kamatok és törlesztés a javadalmat terhelik. Az egyházkerület egyéb vagyonát e célból nem terhelheti meg és egyéb jövedelmét a hitel törlesztésére, vagy kamatainak fizetésére nem fordíthatja.

Amennyiben az egyházkerület hozzájárulását nem adta volna meg és a költségeket sem vállalta át, joga van a javadalmas püspöknek, vagy örököseinek a haszonélvezet tartama alatt eszközölt beruházásokat, amennyiben a beruházások költségeinek megtérítése tekintetében az utóddal nem sikerül megállapodásra jutni és a beruházások az állag sérelme nélkül elvihetők a birtokról, az előző állapot helyreállítása mellett a haszonélvezet megszűntekor elvinni. Az állag sérelme nélkül el nem távolítható befektetések, ültetvények stb. az egyházkerület tulajdonába mennek át.

5. Az egyházkerület mindenkori püspöke a birtok jövedelmének haszonélvezetébe hivatalba való beiktatása napján, illetőleg a kezelési idő letelte után lép s benne marad mindaddig, míg a püspöki tisztséget betölti.

6. Ha a püspöki állás a püspök elhalálózása folytán üresedik meg, a püspök özvegyét és kiskoru gyermekeit a püspök halála után következő hónap 1-től számítandó fél esztendeig e javadalom haszonélvezete megilleti. Ez esetben az új javadalmas haszonélvezeti joga csak ennek a félesztendőnek lejártával kezdődik.

Ilyen esetben az elhunyt javadalmas özvegye és kiskoru gyermekei és az új javadalmas közti megosztás tárgyát egy egész gazdasági év eredménye (tisztá jövedelme) képezi, melyet a 2. pont szerint alakított bizottság állapít meg végérvényesen az elhunyt javadalmas örökösei és az új javadalmas megbízottjainak meghallgatása után.

7. Ha az elhunyt püspök után sem özvegy, sem kiskoru gyermek nem marad, akkor a javadalomnak az elhunyt püspök elhalálózása és az új püspök beiktatása közötti időre eső jövedelme (interkaláre) a püspök helyettesítésével járó költségek levonása után az egyházkerület pénztára javára esik. Az így eredő bevételekből az egyházkerület alapot létesít, mely elsősorban a szükséges beruházások költségeinek fedezésére fordítandó.

8. Ha az elhunyt püspök után özvegy és kiskoru gyermekek maradtak, akkor a javadalomnak a kegyeleti időre (a püspök halála után következő hónap első

napjától számítandó fél év) eső jövedelme felerészben az özvegyet, felerészben pedig egymásközi egyenlő arányban a kiskorúakat illeti. Ha csak özvegy maradt, a kegyeleti idő teljes jövedelme az özvegyé. Ha pedig csak kiskorú gyermekek maradtak, a kegyeleti idő egész jövedelme fejenként egyenlően felosztva ezeket illeti.

9. Nagykorú gyermekek és felmenő vagy oldalági rokonok a kegyeleti időre eső jövedelemben nem részesülhetnek. Az olyan nagykorú gyermekek azonban, akik testi, vagy szellemi fogyatkozás miatt munka- és keresetképtelenek, a jövedelemből való részesedés szempontjából kiskorúaknak tekintendők.
